తాళ్ళపాక పద సాహిత్యము - సంపుటము - 8

శృంగార సంకీర్తనలు

అన్నమాచార్య ప్రాజెక్టు

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు

తాళ్లపాక పదసాహిత్యం - సంపుటం - 8

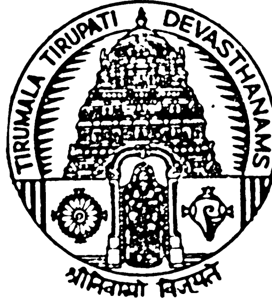
శృంగార సంకీర్తనలు

(తాళ్లపాక అన్నమాచార్య విరచితములు)

పరిష్కర్తలు

కీ॥ శే॥ రాళ్లపల్లి అనంతకృష్ణ శర్మ

విద్వాన్ అర్చకం ఉదయగిరి శ్రీనివాసాచార్యులు

ప్రచురణ

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు

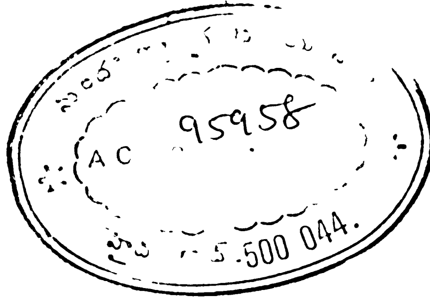
1998

T.T.D. Religious Series - 540

ప్రథమ ముద్రణ : 1961
ద్వితీయ ముద్రణ : 1998

ప్రతులు : 2,000

వెల : రు. 15-00

ప్రచురణ :
శ్రీ M.K.R. వినాయక్, I.A.S.
కార్యనిర్వాహణాధికారి
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు
తిరుపతి.

ముద్రణ :
త్రివేణి ఆఫ్‌సెట్ ప్రింటర్స్
14/264, ఈడేపల్లి
మచిలీపట్నం - 1
ఆంధ్రప్రదేశ్

విన్నపము

ఇందరికి అభయంబు లిచ్చు చేయి
కందువగు మంచిబంగారు చేయి ॥

కలియుగ ప్రత్యక్షదైవమైన శ్రీ వేంకటేశ్వరుని వైభవాన్ని, మాహాత్మ్యాన్ని, తత్త్వాన్ని 32,000 అధ్యాత్మ, శృంగార సంకీర్తనలుగా రచించినవాడు తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు. ఇందులో మనకు సుమారు 13,000 సంకీర్తనలు మాత్రమే లభించాయి. వీరి పుత్రుడు తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు, మనుమడు తాళ్లపాక చినతిరుమలాచార్యులు పదకవులే ! తాళ్లపాక కవులు క్రీ।శ। 15-16 శతాబ్దాలకు చెందినవారు. వీరి స్వస్థలం ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని కడపజిల్లా రాజంపేట తాలూకా తాళ్లపాకగ్రామం.

క్రీ। శ। 15వ శతాబ్దంలో వైష్ణవమత ప్రచారం కోసం తిరుమలను కేంద్రంగా చేసుకొని శ్రీ వేంకటేశ్వరాంకితంగా వేలకొలది సంకీర్తనలను, ఇతర సాహిత్య ప్రక్రియలను రచించినవారు తాళ్లపాకకవులు. శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి సేవలో తరించిన ధన్యమూర్తులు.

తాళ్లపాక పదకవిత్రయంగా కీర్తిగడించిన తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, తాళ్లపాక పెదతిరుమలయ్య, తాళ్లపాక చినతిరుమలయ్యల సంకీర్తనల రాగిరేకులు తిరుమలలో శ్రీవారి ఆలయంలో 'తాళ్లపాక అర'లో లభించాయి.

తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల భాండాగారం గూర్చిన మొదటి శాసనం క్రీ।శ। 1530 సంవత్సరంలో కనిపిస్తుంది. తదుపరి క్రీ। శ 1545, 1547, 1554, 1558 సంవత్సరాల నాటి శాసనాల్లోను సంకీర్తనభాండాగారం గూర్చిన ప్రస్తావన కనిపిస్తుంది. ఇవి తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాల శాసనాలు.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములవారు క్రీ శ 1922 సంవత్సరం నుండి తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల ముద్రణకు పూనుకొన్నారు. క్రీ శ 1922 సంవత్సరం నుండి క్రీ శ। 1992 సంవత్సరం వరకు తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాల ముద్రణలో వివిధ దశలు కనిపిస్తాయి.

1922 సంవత్సరంలో తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాలవారు రాగిరేకుల్లోని తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలను వ్రాతప్రతుల్లో వ్రాయించటానికి పూనుకొన్నారు.

1935-38 సంవత్సరాల్లో తాళ్లపాక లఘుకృతులు, తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలు సంపుటాలుకొన్ని వెలువడ్డాయి.

1947-65 సంవత్సరాల్లో తాళ్లపాక కవుల అధ్యాత్మ, శృంగార సంకీర్తనలు కొన్ని సంపుటాలు ముద్రించబడ్డాయి.

1947-1965 సంవత్సరాల మధ్యకాలంలో నిరాఘాటంగా కొనసాగిన తాళ్లపాక పదకవుల సంకీర్తనల ముద్రణ తరువాత ఒక దశాబ్దంపాటు కొనసాగలేదు.

1975-1986 సంవత్సరాల మధ్యకాలంలో తాళ్లపాక పదకవుల సంకీర్తనలు కొన్ని సంపుటాలు వరకు, మరియు అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు కొన్ని సంపుటాలు పునర్ముద్రింపబడ్డాయి.

తదుపరి 1992 సంవత్సరంలో ఒక సంపుటం ముద్రింపబడినది.

ఇంతేకాక తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల జీవిత చరిత్ర, తాళ్లపాక కవుల ఇతర సాహిత్య ప్రక్రియలను ఈ దశల్లోనే తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం ముద్రించింది.

ఈ వివిధ దశల్లో తాళ్లపాక పదకవుల సంకీర్తనలను రాగిరేకులనుండి పరిష్కరించిన మహాపండితులు కీ।శే। సాధు సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రి, పండిత విజయరాఘవాచార్య, వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రి, రాళ్లపల్లి అనంతకృష్ణశర్మ, పి.టి. జగన్నాధరావు, గౌరిపెద్ది రామసుబ్బశర్మ, శ్రీయుతులు ఉదయగిరి శ్రీనివాసాచార్యులుగారలు.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు 1978 సంవత్సరంలో అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ స్థాపించినప్పటినుండి తాళ్లపాక అన్నమాచార్య సంకీర్తనలకు దేశవ్యాప్తంగా విశేషవ్యాప్తి ఏర్పడింది. తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, ఇతర తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలు సాహితీవేత్తలకు, సంగీత విద్వాంసులకు వరకవిత్వ వాణీవీణా నినాదాలైనాయి. ఈ సంకీర్తనలు భక్తులకు మోక్ష మార్గాన్ని తెలిపే విశిష్టరచనలు. పరిశోధకులకు, సాహిత్యచరిత్రకారులకు కొంగుబంగారమై విలసిల్లుతున్నాయి. తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలకు సంగీత, సాహిత్య, భక్తలోకంలో నేడువున్న ఆదరణ ఎనలేనిది.

ఈ ఆవశ్యకతను గుర్తించి వివిధ దశల్లో పరిష్కరింపబడి, ముద్రించబడిన తాళ్లపాకకవుల సంకీర్తనలను ఒక్కసారిగా సమగ్రరీతిలో ముద్రించడానికి తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాల యాజమాన్యం సంకల్పించింది.

ప్రధమత: తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలను సమగ్రంగా 29 సంపుటాలుగా లోకానికి అందిస్తున్నాం.

తాళ్లపాక పదకవుల సంపుటాల పునర్ముద్రణ ప్రణాళిక రూపొందించుటలో సహకరించిన శ్రీ ఉదయగిరి శ్రీనివాసాచార్యులుగారికి (తాళ్లపాక వాఙ్మయపరిష్కర్త) విద్వాన్ శ్రీ సింగరాజు సచ్చిదానందం గారికి (విశ్రాంత తెలుగు అధ్యాపకులు, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాలు) ఆచార్య కె. సర్వోత్తమరావుగారికి (డీన్, హ్యూమానిటీస్ & ఎక్స్‌టెన్షన్ స్టడీస్, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి) డా। ఆచార్య ఎం. శ్రీమన్నారాయణమూర్తిగారికి (డైరెక్టర్, శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్య పరిశోధనాసంస్థ, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి) మరియు ఈ సంపుటాల ముద్రణలో సాహిత్యపరంగా నిర్మాణాత్మకమైన సూచనలందించిన డా।ముదివేడు ప్రభాకరరావు M A., Ph D గారికి, (పరిశోధకులు, శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్య పరిశోధనాలయం, తిరుపతి) హృదయపూర్వక కృతజ్ఞతాంజలులు అర్పిస్తున్నాము.

దీని తర్వాత తాళ్లపాక కవుల లఘుకృతులు, ఇతర కావ్యాలు వెలువరించడానికి ప్రణాళిక సిద్ధంచేస్తున్నాం.

ప్రస్తుతం వెలువడుచున్న తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాలు శ్రీ వేంకటేశ్వర స్వామివారి కృపా కటాక్షంచే భక్తజనామోదం పొందగలవని విశ్వసిస్తున్నాం.

M.K.R. వినాయక్

కార్యనిర్వహణాధికారి

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు

నివేదిక

క్రీ శ 15వ శతాబ్దంలో భక్తి, ప్రపత్తి, దేహాత్మేశ విచారాదులను తెలిపే ఆధ్యాత్మసంకీర్తనలు: జీవాత్మ, పరమాత్మల ఐక్యాన్నిచాటే అమలిన దివ్య శృంగార సంకీర్తనలు రచించినవారు తాళ్లపాక కవులు. సకల దేవతా స్వరూపమైన శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామి తత్త్వాన్ని ఎన్నోవేల సంకీర్తనలద్వారా లోకవిదితంచేసి ఆత్మకల్యాణంతోపాటు లోక కల్యాణం సాధించిన వారు తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు, వీరి పుత్రుడు తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు, మనుమడు తాళ్లపాక చినతిరుమలాచార్యులు. శ్రీ వేంకటేశ్వరుని పరతత్త్వంగా భావించి ఉభయ విభూతినాయకుడైన ఆ స్వామి కల్యాణగుణాలను ఎన్నోవేల సంకీర్తనల్లో కీర్తించారు. శరణాగతి తత్త్వాన్ని ప్రబోధించారు.

క్రీ శ. 15వ శతాబ్దంలో శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి నందకాంశ సంభూతుడుగా తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు జన్మించాడు. తన పదహారవయేట శ్రీ వేంకటేశ్వరుని సాక్షాత్కారం పొంది స్వామి ఆదేశంతో సంకీర్తనరచనకు శ్రీకారం చుట్టి ఆనాటినుండి జీవితాంతంవరకు దినమునకు ఒక్క సంకీర్తనకు తక్కువ కాకుండా సంకీర్తన రచన సాగించాడు. పల్లవి, చరణాలతో కూడిన సంకీర్తన రచనకితడు మార్గదర్శకుడై 'పదకవితాపితామహుడ'ని కీర్తి గడించాడు. అన్నమయ్య పదాలలో సంగీతం, సాహిత్యం, భగవద్భక్తి త్రివేణీ సంగమంలా మేళవించాయి.

శ్రీ వేంకటేశ్వరుని పరతత్త్వమూర్తిగానే కాకుండా వివిధ ఆగమ సంప్రదాయాల్లో వినుతుడైన వైభవమూర్తిగా కూడా అన్నమయ్య కీర్తించాడు. ఆంధ్రవాగ్గేయకారుల్లో అనేక వైష్ణవ క్షేత్రాలను సందర్శించి ఆయాక్షేత్ర మూర్తులపై వివిధ సంకీర్తనలను రచించిన ఘనత తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులదే!

అన్నమయ్య భగవత్తత్త్వాన్ని అనేక జానపద గేయరీతుల్లో రచించి సామాన్యులకు అందించే ప్రయత్నంచేశాడు. అన్నమయ్య గ్రాంథిక, శిష్టవ్యావహారిక, వ్యావహారిక భాషాశైలులలో సంస్కృతాంధ్ర సంకీర్తనల్ని రచించాడు. జానపదుల జీవద్భాషను సర్వతంత్ర స్వతంత్రంగా వాడి సంకీర్తనల రచనాశైలిలో తర్వాతి వాగ్గేయకారులకి మార్గదర్శకుడైనాడు.

అన్నమయ్య పదాలు శ్రీ వేంకటేశ్వరముద్రాంకితాలు. వీరి బాటను అనుసరించిన వారు తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు, తాళ్లపాక చినతిరుమలాచార్యులు.

ఇహపర శ్రేయోదాయకమైన తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు, ఇతర తాళ్లపాకకవుల సంకీర్తనలను భక్తజనానికి అందించాలని తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు 1978 సంవత్సరంలో సంకల్పించి అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ స్థాపించింది. అప్పటినుండి అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ కళాకారులచే గానంచేయబడిన తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల, ఇతర తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలు ఆంధ్ర ప్రదేశ్‌లోనే కాక, ఆంధ్రేతర రాష్ట్రాలలో కూడా బహుళ ప్రచారం, ప్రాచుర్యం పొందాయి.

అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ తాళ్లపాక అన్నమాచార్య, ఇతర తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనల ప్రచారం-పరిశోధన -రికార్డింగ్ శాఖల సమన్వయంతో వివిధ కార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తున్నది. అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ కళాకారులచే వేలకొలదిగా సంగీత సభలు, పరిశోధకులచే సాహితీసమావేశాలు నిర్వహించింది. మరియు తాళ్లపాక కవుల సంకీర్తనలను ఆడియో క్యాసెట్లుగా విడుదలచేసి బహుజనామోదం పొందింది.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానంచే 1949 సంవత్సరం నుండి ప్రతి సంవత్సరం అన్నమాచార్య వర్ధంతి ఉత్సవాలు, 1978 సంవత్సరం నుండి అన్నమాచార్య జయంతి ఉత్సవాలు జయప్రదంగా నేటికీ నిర్వహింప బడుచున్నవి. మరియు అన్నమాచార్య సంకీర్తనోత్సవాలు కుగ్రామ స్థాయినుండి మహానగరాలస్థాయివరకు జరుగుచున్నాయి. అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్ వివిధ విశ్వవిద్యాలయాల

సమన్వయంతో తాళ్ళపాక కవుల సాహితీ సదస్సులు నిర్వహిస్తున్నది. తిరుమల తిరుపతి దేవస్థాన 1978సం। నుండి తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యుల, ఇతర తాళ్ళపాక కవుల సాహిత్యంపై వివిధ విశ్వవిద్యాలయా పరిశోధన చేసేవారికి ఉపకారవేతనం ఇచ్చి ప్రోత్సహిస్తున్నది. ఈ ప్రణాళిక క్రింద ఇప్పటివరకు దాదా 50 సిద్ధాంతవ్యాసాలు సమర్పింపబడ్డాయి.

తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యుల, ఇతర తాళ్ళపాక కవుల సంకీర్తనలపట్ల నానాటికీ పెరుగుచు ప్రజాదరణ, మరియు 1935వ సంవత్సరం నుండి వివిధ దశల్లో ముద్రింపబడిన తాళ్ళపాక అన్నమయ తాళ్ళపాక పెదతిరుమలయ్య, తాళ్ళపాక చినతిరుమలయ్య సంకీర్తనల సంపుటాలు ఏనాడో చెల్లిపోయి కారణంగా నేడు తాళ్ళపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాలు సమగ్రంగా పునర్ముద్రించవలసిన ఆవశ్య ఏర్పడింది.

పూర్వముద్రణ సంపుటాల్లోని పూర్వపరిష్కర్తల పీఠికలు యథాతథంగా ముద్రి బడుచున్నాయి. పరిష్కర్తచే పీఠికలో సూచింపబడిన సంపుటాల సంఖ్యలు పూర్వముద్రణ సంబంధించినవి. తాళ్ళపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాలు మొదటిసారిగా సమగ్ర పునర్ముద్రితమవుతున్నందువల్ల ముద్రణ, పాఠకుల సౌకర్యార్థం క్రమపద్ధతిలో వుండాలనే వుద్దేశ్యం పూర్వముద్రణ సంపుటాల సంఖ్యలు మార్చబడినవి. సంపుటాల సంఖ్యల మార్పులు ప్రత్యేక పట్టికలో చూపబడింది.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానానికి రాగిరేకుల్లో లభించిన తాళ్ళపాక కవుల సంకీర్తనలు మొ నేడు ముద్రించబడుచున్నందువల్ల సమగ్రమనే పదం సూచికంగా వాడబడింది.

భక్తిభావ విలసితాలైన తాళ్ళపాక కవుల సంకీర్తనల సంపుటాలను సమగ్రంగా ముద్రించు ఆమోదించిన తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం ధర్మకర్తృత్వమండలి అధ్యక్షులు శ్రీకలిది రామచంద్రరాజుగారికి, మరియు ధర్మకర్తృత్వమండలి సభ్యులకు మా హార్దిక కృతజ్ఞతాంజలి.

ఈ సంపుటాల ముద్రణకు అధికారికమైన ఆమోదాన్ని తెలిపిన తిరుమల తిర దేవస్థానముల కార్యనిర్వహణాధికారి శ్రీ ఎం.కె.ఆర్.వినాయక్ I A S. గారికి కృతజ్ఞతాంజలి.

తాళ్ళపాక పదకవుల సంపుటాల పునర్ముద్రణ ప్రణాళికరూపొందించుటలో సహకరి శ్రీ ఉదయగిరి శ్రీనివాసాచార్యులు గారికి (తాళ్ళపాక వాఙ్మయపరిష్కర్త), విద్వాన్ శ్రీ సిం సచ్చిదానందంగారికి (విశ్రాంత తెలుగు అధ్యాపకులు, తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాలు) ఆచా సర్వోత్తమరావుగారికి (డీన్, హ్యూమానిటీస్ & ఎక్స్‌టెన్షన్ స్టడీస్, శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాల తిరుపతి) ఆచార్య ఎం. శ్రీమన్నారాయణమూర్తిగారికి (డైరక్టర్, శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్య పరిశోధనా శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయం, తిరుపతి) మరియు ఈ సంపుటాల ముద్రణలో సాహిత్యప నిర్మాణాత్మకమైన సూచనలందించిన డా ముదివేడు ప్రభాకరరావు M.A ,Ph D గారికి, (పరిశోధ శ్రీ వేంకటేశ్వర ప్రాచ్య పరిశోధనాలయం, తిరుపతి) మా హార్దిక కృతజ్ఞతాంజలులు.

ఈ సంపుటాల ముద్రణలో సాంకేతికపరమైన సహకారాన్ని అందించిన తిరుమల తి దేవస్థానముల ముద్రణాధికారి శ్రీ ఎం. లక్ష్మణరావుగారికి, వారి సిబ్బందికి, తి.తి.దే పౌరసం శాఖాధికారి శ్రీ పి. సుభాష్‌గౌడ్ గారికి కృతజ్ఞతాంజలులు.

డా॥ మేడసాని మోహన్ M.A., Ph D
డైరక్టర్
అన్నమాచార్య ప్రాజెక్ట్
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల,
తిరుపతి.

తేది : 10-2-98

తాళ్లపాక పదకవుల సంకీర్తనల సంపుటాలు

సంఖ్యా వివరణ పట్టిక - 1998

...టాలు	మునుపటి సంఖ్య	ఇప్పటి సంఖ్య	సంకీర్తనాచార్యుని పేరు
...త్మ సంకీర్తనలు	1	1	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
...త్మ సంకీర్తనలు	2	2	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
...త్మ సంకీర్తనలు	3	3	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
...త్మ సంకీర్తనలు	10+11(1,2భాగాలు)	4	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
...ర సంకీర్తనలు	12	5	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
...ర సంకీర్తనలు	4	6	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
...ర సంకీర్తనలు	13	7	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
...ర సంకీర్తనలు	14	8	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
...ర సంకీర్తనలు	15	9	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
...శృంగార సంకీర్తనలు	16	10	తాళ్లపాక చినతిరుమలాచార్యులు
...ర సంకీర్తనలు	17	11	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
...ర సంకీర్తనలు	18	12	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
...ర సంకీర్తనలు	19	13	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
...ర సంకీర్తనలు	20	14	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
...్మ సంకీర్తనలు	21	15	తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు
...ర సంకీర్తనలు	22	16	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
...ర సంకీర్తనలు	23	17	తాళ్లపాక పెదతిరుమలాచార్యులు
...ర సంకీర్తనలు	24	18	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
... సంకీర్తనలు	25	19	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
... సంకీర్తనలు	26	20	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
... సంకీర్తనలు	27	21	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
...కీర్తనలు	28	22	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
...కీర్తనలు	29	23	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు

శృంగార సంకీర్తనలు	30	24	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	31	25	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
శృంగార సంకీర్తనలు	32	26	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
*శృంగార సంకీర్తనలు	33	27	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
*శృంగార సంకీర్తనలు	34	28	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు
*శృంగార సంకీర్తనలు	35	29	తాళ్లపాక అన్నమాచార్యులు

* తాళ్లపాక పదసాహిత్యం మొదటిసారిగా సమగ్రంగా పునర్ముద్రణచేయబడుచున్నది. ఈ సందర్భంగా సంకీర్తనల సంపుటాల సంఖ్యలు క్రమపద్ధతిలో ఉండాలనే వుద్దేశ్యంతో మార్పులు చేయబడి, పై పట్టికలో చూపబడినవి. పై పట్టికలోని మునుపటి సంఖ్య వరుసలో సూచింపబడిన 33, 34, 35 సంపుటాలు ఇంతవరకు ముద్రింపబడలేదు. ఇప్పుడు ప్రథమంగా ప్రచురింపబడుతున్నాయి. అయినప్పటికి ప్రస్తుతం 1998 సం లో క్రొత్తగా 1వ సంపుటం నుండి ఇవ్వబడిన క్రమ సంఖ్యలు ఈ ప్రథమ ముద్రణ సంపుటాలకు చేర్చబడినవి. వివిధ దశలలో 5, 6, 7, 8, 9 సంపుటాలు ప్రస్తుతం 1, 2, 3 సంపుటాలుగా గ్రహింప వినతి. వివరములకు ఆయా సంపుటాల పీఠికలు చదువగలరు. ఈ మార్పును సహృదయ పాఠకులు గమనించగలరు.

శ్రీ

పీఠిక

ఇది శ్రీ తాళ్ళపాకవారి సంపుటములలో 14వది. మొదటిది తాళ్ళపాకవారి చిల్లరకృతులు, రెండవది అధ్యాత్మసంకీర్తనలు, మూడు, నాలుగు శృంగారసంకీర్తనలు. ఐదునుండి పండ్రెండువరకు అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు. పదమూడు శృంగార సంకీర్తనలు. పదునాల్గవదియైన యిదిగూడ శృంగార సంకీర్తనలు. ఇప్పటికి ప్రకటింపఁబడిన శృంగార సంకీర్తనల సంపుటములలో నాల్గవదిది.

శ్రీ తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులవారి అధ్యాత్మ సంకీర్తనలు పూర్తిగా ముద్రణకెక్కినవి. పెదతిరుమలాచార్య, చినతిరుమలాచార్యుల అధ్యాత్మసంకీర్తనలు ముద్రణకెక్కవలసియున్నవి.

నేటికి లభ్యమైన అన్నమయ్య శృంగారపదములసంఖ్య సుమారు 12 వేలు. అనగా 2002 రేకులు. ఇందులో నేటితో ముద్రణకెక్కిన రేకులసంఖ్య 250. కాగా మిగిలిన రేకులు 1752. పెదతిరుమలయ్య, చినతిరుమలయ్యలవి కూడా కొన్ని రేకులు ముద్రణకెక్కవలసియున్నవి.

అహోబలమునుండి సేకరించినరేకులలోనివి, నిడురేకులలోనివి (యివి తిరుపతిలోనివే), శ్రీ తాళ్ళపాక శేషాచార్యులవారి ప్రతినుండి, తంజావూరి సరస్వతిమహలులోని ప్రతినుండి శ్రీ వెంకటేశ్వర ప్రాచ్య పరిశోధనాలయమువారు వ్రాయించుకొన్న ప్రతులలోనివి సరిచూచి యిప్పటి రేకులలో కానరాని సంకీర్తనలు ముద్రింపవలసియున్నవి.

350వ రేకులోని శోకవరాళిరాగముతోగల "ఓహోరాకాసులారా" అన్న కీర్తన 11 వ సంపుటమున 295 వ కీర్తనగా 198 వ పుటలో శ్రీ అన్నమాచార్యులదిగా ప్రకటింపబడినది. అదేకీర్తన గౌళరాగముతో కొలది పాఠభేదములతో పెదతిరుమలాచార్యుల అధ్యాత్మసంకీర్తనల 24 వ రేకులో 6 వ పాటగా కలదు. ఈ కీర్తన 2 వ సంపుటము 98 వ పుటలో అన్నమాచార్యులదిగా పరిష్కర్తలు ప్రకటించిరి. ఈ కీర్తన యెవరిదో గుర్తింపవలెను. ఇట్టికీర్తనలెన్ని కలసియున్నవో.

తాళ్ళపాకవారి పై కీర్తన నేటికీ కొలది పాఠభేదములతో ధనుర్మాసపురోజులలో తెల్లవారుజామున తిరుపతిలోని భజనపరులు పాడుచున్నారు. ఎన్ని కీర్తనలు యీ విధముగా తాళ్ళపాకవారివిగా గుర్తింపరాక దేశంలో ప్రచారములోనున్నవో గుర్తింపవలసియున్నవి. నేటికీ తంజావూరు వగైరా ప్రాంతములలో తాళ్ళపాకవారి కీర్తనలు భజనపద్ధతిని పాడుదురట.

పూజ్యులు అస్మద్గురుదేవులు శ్రీ వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారి సంకల్పము యీరేకులన్నీ ముద్రణకెక్కి వెలుగుమొగముచూడవలెనని. వారు వేసిన పునాదిమీదుగా, వారిచ్చిన సలహాలను పురస్కరించుకొని యీ సంకీర్తనల పరిష్కరణము సాగుచున్నది. వారి సంకల్పము నెరవేర్చుభారము తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానపు టధికారులది, శ్రీ వెంకటేశ్వరునిది.

ఏడుకొండలవానికి అంకితమైన ఈ సంకీర్తనల ముద్రణవిషయమున శ్రద్ధాభక్తులు చూపుచున్న దేవస్థానం ధర్మకర్తలసంఘమువారికి, అందులోను ముఖ్యంగా తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల ఎగ్జిక్యూటివు ఆఫీసరు వారైన శ్రీ చెలికాని అన్నారావు గారికి సంకీర్తనల ముద్రణమున యితోధికమైన భక్తిశ్రద్ధలను, ఆయురారోగ్యములను ఒసగవలయునని ఏడుకొండలవానిని వేడుచున్నాను.

త్వరితగతిని పరిష్కరణము, ముద్రణము సాగినందున కొన్ని దోషములు దొర్లియుండవచ్చును. సహృదయులు మన్నింతురుగాక.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం ముద్రణాలయమువారు సకాలమునకు ముద్రణము చేసి యిచ్చినందులకు కృతజ్ఞత తెలుపుచున్నాను.

తిరుపతి
12-3-61

అర్చకం ఉదయగిరి శ్రీనివాసాచార్యులు,
తెలుగు పండితుడు.
శ్రీ వెంకటేశ్వర విశ్వవిద్యాలయ ప్రాచ్యపరిశోధనాలయము.

శ్రీ

శుభమస్తు

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీ తా ళ్ళ పా క

అన్నమాచార్యుల శృంగార సంకీర్తనలు

[స్వస్తి శ్రీ జయాభ్యుదయ శాలివాహనశకవరుషంబులు ౧౩౪౬ అగు నేఁటి క్రోధి సంవత్సరమందు తాళ్ళపాకఅన్నమాచార్యులు అవతరించిన పదారుయేండ్లకు తిరువేంగళనాధుఁడు ప్రత్యక్షమైతేను అది మొదలుగాను శాలివాహనశకవరుషంబులు ౧౪౨౪ అగు నేఁటి దుందుభి సంవత్సర ఫాల్గుణ బహుళ ౧౨ నిరువానకు[1] తిరువేంగళనాధునిమీఁదను అంకితముగాను తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులు విన్నపము చేసిన శృంగార సంకీర్తనలు.][2]

201-వ రేకు. మధ్యమావతి

తెగని పనులకు నింతేసి యాలే
    మొగమోటతోడివి మోహములెల్లను ॥ పల్లవి ॥

అలిగిన విభుఁడు నిన్నట్టె వేడుకొనవచ్చె
    చలమో ఫలమో సతి నీకు
    వెలలేని కోపములు వేగినంతాఁ జేసినాను
    కలయక మానేరా కాఁకలెల్లఁ దీరను ॥ తెగని ॥

తతి మాటాడనివాఁడు తానే సరసములాడీ
    వ్రతమో యితవో వనిత నీకు
    మతకాన మీరెంత మారుమోములై యుండిన
    రతిఁ గూడకుండేరా రచనలతోడను ॥ తెగని ॥

---

1. ఈ శబ్దము అపరిచితము. శ్రీ ప్రభాకరశాస్త్రిగారు 'నిరోధానకు? తిరోధానకు?' అని సందేహముతో పాఠము సూచించిరి. 'సరిగా' అను అర్థమున ప్రయోగించినట్లున్నది. ఇది యింకను అన్వేషణీయము. 2. ఈ వచనము మొదటి రేకునమాత్రమే గలదు.

యేదోవున్న శ్రీవెంకటేశుఁడే యింటికి వచ్చె
ఆదికో వాదికో అంగన నీకు
పాదిపంతములతోడ బలుములెంత చూపిన
వీడెమిచ్చి కూడితిరి వేరులయ్యేరా. ॥ తెగని ॥ 1

హిందోళ వసంతం

తనమాటే నిజము తా బొంకినా
తనువంటినంతలోనే తాపమారీనా ॥ పల్లవి ॥

తప్పక చూచినవాఁడు తలవంచుకొననేలే
నెప్పుదాఁక గురులేసి నేఁ గాననీనా
అప్పటి నే నొలయఁగ నాయములంటీ తాను
కొప్పుజారినంతలోనే కోపమారీనా ॥ తగిన ॥

తగులనాడినవాఁడు తప్పుదిద్దుకొననేలే
నిగిడి మేడెము చొచ్చి నేఁ గాననీనా
జిగి నామొగమోటకు చేతులు చాఁచీ తాను
గగురుపొడిచితేనే కాఁకలారీనా ॥ తగిన ॥

మచ్చికె చేసినవాఁడు మంకులు నెరపనేలే
నెచ్చెలి సాకిరివెట్టి నేఁ గాననీనా
అచ్చపు శ్రీ వెంకటేశుఁడన్నిటాను నన్నునేలె
రచ్చకెక్కెనిఁక తాను రాకుండీనా. ॥ తగిన ॥ 2

నారణి

ఏల బుద్దులు చెప్పేరే యింతలో నాకు
మేలిమి విభునితోడ మేకులేలే ॥ పల్లవి ॥

తన మాటలు చెల్లించి తగవులనే చెల్లించి (?)
చనవే చేకొందుఁగాక జగడాలేలే

పెనఁగినట్టే పెనఁగి ప్రియములలో మునిఁగి
మనసు దెలిసేఁ గాక మరియాలే ॥ ఏల ॥

మాటలెల్లా నూఁకొని మచ్చికెల్లాఁ జేకొని
పాటలు పాడుదుఁ గాక పదరనేలే
కాటుకకన్నులఁ జూచి కందువవేళలు గాచి
చాటి చెప్పేఁగాక యిఁక జాగులేలే ॥ ఏల ॥

కరఁగినట్టే కరఁగి కరతలెల్లా మొరఁగి
సిరులఁ గూడుదుఁ గాక చింతలేలే
యిరవై శ్రీ వెంకటేశుఁడెనసెఁ దానే నన్ను
తొరలించుకొందుఁ గాక తోయనేలే. ॥ ఏల ॥ 3

వరాళి

ఇంట గెలిచి కా నీవు యిఁక రచ్చ గెలిచేది
వెంటనే ఆనతీరాదా వినవలె నేను ॥ పల్లవి ॥

మాయలెంత సేసినాను మచ్చికెంత వూసినాను
ఆమెద వావరె నిస్సునాపె నమ్మీనా
కాయపు నీ ఘాతలివి కందువ మచ్చములివి
యేయింతి సేసినవంటే యేమసేవు నీవు ॥ ఇంట ॥

కల్లలెన్ని ఆడినాను కదిసెంత గూడినాను
యిల్లదె నావలెనాపె యియ్యకొనీనా
తెల్లఁకన్నులతేట దిష్టమైన యాచెమట
చెల్లఁబెట్టుకొని యాపె చింతవాపఁ గలవా (దా ?) ॥ ఇంట ॥

నెమ్మిసెంత పొగడినా నీకు నీకే పొగడినా (?)
రమ్మని నావలెనాపె రతిఁ గూడీనా
యెమ్మెల శ్రీవెంకటేశ యెనసితివిటు నన్ను
సమ్మతించనాదనెట్టు సరస మాడేవు. ॥ ఇంట ॥ 4

శ్రీ తాళ్లపాక అన్నమాచార్యుల

మాళవిగౌళ

ఏలాతని దూరేవే యింకా నీవు
ఆలీలఁ బుణ్యఫలములవి నీకే వలదా || పల్లవి ||

గుట్టుతోడ నీమోవి గురుతు సేసినాఁడింతే
తిట్టకువే రమణుని తెరవ నీవు
వట్టిమాకులిగిరించు వనిత నీమాట వింటే
నెట్టన ఆగుణములు నీకు నీకే వలదా || ఏలా ||

రేసుల నీచేతులను రెట్టింపుసేయఁగనేలే
ఆసల సాదించకువే ఆతని నీవు
వాసికిఁ బూవకపూచు వనిత నీచేఁతలకు
బాసల నీయందే అవి పతి చూపవలదా || ఏలా ||

ముంచి వొత్తిన చన్నుల ముద్రలు వొత్తినాఁడింతే
అంచల శ్రీవేంకటేశుననకు నీవు
యెంచనీతనిఁ గూడితెందైనాఁ గావక కాచు
నించి నీజాణతనాలు నీమీఁదనే వలదా, || ఏలా || 5

శ్రీరాగం

పదరుదురా యిటు పైపైనే
అదన నీకు మోహపు వాఁడతఁడు || పల్లవి ||

చెలువుఁడు నీకటు సేసిన వాసలు
తలఁచుకొనఁగదవె తరుణీ
అలుగక ములుగక ఆతనిగుణములు
తెలుసుకొనఁగదవె దినదినములను || పదరు ||

అంతరంగమున నాడిన మాటలు
చింతించుకొనవె చెలియా

పంతములాడక పలుమరుఁ గొసరక
పొంతనె కనుకో పూఁటకుఁ బూఁట ॥ పదరు ॥

శ్రీవెంకటపతి చెనకిన చెనకులు
ధావించి చూడవె పదఁతీ
యీవిభుడె కలసె నిఁక నేమిననక
ఆవటించు ముదమడుగడుగుకును. ॥ పదరు ॥ 6

202-వ రేకు. శ్రీరాగం

రచనలనిన్నిట రసికుఁడవు
యిచట విన్నపంబిదె నేసెదను ॥ పల్లవి ॥

పలుకుల చిలుకల పాటకోవిలల
పిలుచులుగా చెలి పెంచెనదే
అలుగకుమీ నీవందుకు రమణుఁడ
కల సహజమె యిది కసరులు గావు ॥ రచన ॥

చనుజక్కవలను సతి నెరులయలుల
ఘనముగ మూఁకలు గట్టించె
మొనలుచూపె మోపుగట్టెనని
ననిచి వేసరకు నాధుఁడవు ॥ రచన ॥

నడపుల హంసల నయనచాతకముల
పడఁతి శ్రీ వేంకటపతి పొదిగె
నిడుపులఁ గూడుచు నిన్నుసోఁకించెనని
జడియకుమీ నీచనవులె మెరసి. ॥ రచన ॥ 7

నాదరామక్రియ

వింత వింత సతులాల వినరమ్మా
యెంతలేదు మీకెల్లా నిదెచాలు సుండి ॥ పల్లవి ॥

చనవేమెరతుఁగాని చలము సాదింపనోప
చెనకీనంటా నేల చేయి వట్టీనే
కనుసన్న మెలఁగేటి కాంతను నాకీపాటి
కొనగోరుదాఁకించిన కొమ్మలకేపాటో ॥ వింత ॥

యిచ్చకమాడుదుఁగాని యీసదించ నెన్నఁడును
తుచ్చమాడకుండా నాన తూరిపెట్టీనే
మచ్చికైన సతిని నామాటలకే యింతసేసె
హెచ్చి తన్నుఁ దిట్టేవారినెంత నేసునో ॥ వింత ॥

గక్కనఁ గూడితిఁగాని కాఁకలు నేయనెప్పుడు
వెక్కసించీఁ జన్నులంటా వేల మొ(నొ?)క్కీనే
వొక్కపైన నాతో నవ్వీ వూరకే శ్రీవెంకటేశుఁ
డిక్కవలనున్నవారినెంత నవ్వునో. ॥ వింత ॥ 8

రామక్రియ

నీకంకణము గట్టినట్టి నెలఁత నేను
ఆ కంటు దీరుచవయ్యా అపరాధి నేను ॥ పల్లవి ॥

వెలఁదులు నిన్నాడఁగా వింటిని నేను
అలిగి పాసిన విరహపువేళల
పలికి వారిఁ దిట్టని పాపజాతిదాన నేను
మెలమి నన్నప్పటి నీవేల మెచ్చేవయ్యా ॥ నీకంక ॥

మచ్చికై నీవిందుండఁగా మాయింటనే వుంటి నేను
రచ్చఁ జెలులు పంతాన రానియ్యరైరి
యిచ్చగించి వుండినట్టి యెద్దగుణము సతిని
పచ్చిగా నాకేల నీవు బాఁతిపదేవయ్యా ॥ నీకంక ॥

నీవు గాఁగలించుకోఁగా నివ్వెరగుతోనుండితి
ఆవేళ నన్నెచ్చరించరైరి చెలులు

కావిరి నూరకుందిన కడుమత్తురాలను నేను
శ్రీవెంకటేశ నన్నేల చెక్కునొక్కేవయ్యా. ॥ నీకంక ॥ 9

దేసాళం

చూతువురావయ్యా సుదతికాఁపురము
యీతలనిదె నీయింటిలోనను ॥ పల్లవి ॥

తీపు మోవిలోని తేనెలు గరఁచీ
చూపులకాఁకల చురుకులను
దాపగు చెక్కుటద్దములు దోమీ
పూపల నవ్వుగప్పురానను ॥ చూతు ॥

పులకబియ్యాలఁ బొంగలివెట్టీ
చలి వలపుల చన్నులను
పొలపునెరుల పోరులు వాపీ
మొలువాఁడి గోళ్ళ ముచ్చటను ॥ చూతు ॥

మొనపి సిగ్గులను ముగ్గులు వెట్టీ
చెనకేటి చెక్కుచేతులను
యెనసె శ్రీవెంకటేశ నిన్నునాపె
కని నీవు రాఁగాఁ గాఁగిటను. ॥చూతు॥ 10

మాళవిగౌళ

ఏల నన్ను దూరేవే యేమనేవే నన్నును
మేలు మేలని యెప్పుడు మెచ్చవే నీవు ॥ పల్లవి ॥

నేనలు వానిసుద్దులు చెప్పేవే నీవెందాఁక
వీనులు చల్లఁగ నాఁడే వింటినే నేను
తానె యిందు విచ్చేసితే తరవాతిపనులకు
ఐనట్లాఁ దోఁచినమాటాడేనే నేను ॥ ఏల ॥

సూటిగాఁ గమ్మటినేల చూచేవే యాతనిదిక్కు-
కాటుకకన్నులఁ దొల్లే కంటినే నేను
పాటించి తానిప్పుడు నాపానుపుపైఁ గూచుండితే
చీటికి మాటికి సేవ సేసేనే నేను ॥ ఏల ॥

వాదఁబరిచి మమ్మేల వొక్కటి సేసేవే నీవు
కదు వేడుకనప్పుడే కలసితిమే
అదరి శ్రీ వెంకటేశుఁడాయములఁ నన్నంటితే
చిడుముడిగురులుగాఁ జెనకేనే నేను. ॥ ఏల ॥ 11

కన్నడగౌళ

ఇంకా విన వేడుకయ్యీనేమంటివి
బొంకకుమీ నాతోనాపెపొందులకేమంటివి ॥ పల్లవి ॥

తొయ్యలి నిన్నొకమాటు తొంగి చూచెనేమంటివి
యియ్యెదకుఁ దానె వచ్చెనేమంటివి
పయ్యద జారఁగ నిల్చె భ్రమయించ నేమంటివి
అయ్యఅసాదలు వెట్టేనందుకు నేమంటివి ॥ ఇంకా ॥

సవ్వితా నిన్నుమెచ్చిన నాటకానకేమంటివి
యివ్వల నీకు మొక్కితే నేమంటివి
రవ్వగానాపె వుండిన రాజసానకేమంటివి
పవ్వళించి సొలసిన పనికినేమంటివి ॥ ఇంకా ॥

వెలఁది నిన్నుఁగూడితే వేడుకతోనేమంటివి
మెలమి శ్రీవెంకటేశ యింకేమంటివి
కొలఁది మీరఁగ నన్నుఁ గూడితి వింతలోననే
తెలిసితి నీగుట్టెల్లా తిరుగనేమంటివి. ॥ ఇంకా ॥ 12

203-వ రేకు శంకరాభరణం

ఆడమె యింకనేమీ నౌఁగాదనుచుఁ దన్ను
సూడుఁబాడు దిద్దేవాఁడు సుద్దులిన్ని నేరఁడా ॥ పల్లవి ॥

పెక్కులు నేర్చినతఁడు బెండాడిచేఁతలతఁడు
దిక్కులఁ దననేరాలు దిద్దుకోలేఁడా
చక్కని పదారువేలు సతులఁ దెచ్చినతఁడు
పక్కన మావంటివారి భ్రమయించనోపఁడా ॥ అద ॥

రాతిరిపనులాతఁడు రవ్వలకెక్కినతఁడు
ధీతిలేక ఆనలెల్లాఁ బెట్టుకోలేఁడా
రేఁతల రుక్మిణీదేవి నెత్తుక తెచ్చినతఁడు
చేతులు మాపైఁ జాఁచి చెనకక మానునా ॥ అద ॥

దేవర దానైనతఁడు దిమ్మరివిద్యలతఁడు
యీవేళ నాకోరిక యీడేర్చలేఁడా
శ్రీ వెంకటేశుఁ డితఁడు చేరి నన్నునిటు గూడె
వేవేలు మన్ననలచే వెలయించుటరుదా. ॥ అద ॥ 13

బౌళి

ఏమి సేసేరో తాము యిద్దరమూనేకము
కామించి తామెంత నన్ను గరిశించేరు ॥ పల్లవి ॥

అప్పుడు నీవును నేను నాడుకొన్న మాటలే
చెప్పుమనుచును సారెఁ జెలులనేరు
చిప్పిల సరికిబేసిఁ జెనకిన చెనకులే
చొప్పులెత్తి తమకెల్లాఁ జూపుమనేరు ॥ ఏమి ॥

నంటున మనమిక్కడ నవ్వినట్టి నవ్వులే
వొంటినుండి యీడనాతోనూహించేరు
జంటలఁ జెల్లించుకొన్న సరసపు చనవులే
వెంటవెంట వచ్చి వచ్చి వెలుచుకొనేరు ॥ ఏమి ॥

వాడికెనొందొరులము వలచిన వలపులే
కోడి మెరుకలుసేసికొన వచ్చేరు

యీడనె శ్రీవెంకటేశ యెనసితి మింతలోనే
వీడ్దెమిచ్చేమని యిట్టే వేగిరించేరు. ॥ ఏమి ॥ 11

శ్రీరాగం

ఇంతలోనేమేమి పుట్టునోయింతికి నీవలపుల
చింతదీర విచ్చేసి చిత్తగించవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

ఆసల నలపుపుట్టెనంగన కించుకించుక
వేసటనెదురు చూచి వెరగుపుట్టె
పాసిన తమకమునఁ బరాకులెల్లాఁ బుట్టె
నేసేటి నావిన్నపాలు చిత్తగించవయ్యా ॥ ఇంత ॥

చెక్కులఁ జెమటపుట్టె చింతతోడ సిగ్గులను
నెక్కొని రానికోపాన నిట్టూర్పు పుట్టె
వెక్కసపు నీగుణాలు వినివేడుకలు పుట్టె
చిక్కెను నీపాలనిదె చిత్తగించవయ్యా ॥ ఇంత ॥

నెలవుల నవ్వుపుట్టె చేరువకు నీవు రాఁగా
కలసిన నీకాఁగిట గర్వము పుట్టె
యెలమి శ్రీవెంకటేశ యిన్నిటా ధైర్యము పుట్టె
చిలుకుఁజెలువములు చిత్తగించవయ్యా. ॥ ఇంత ॥ 15

కాంభోధి

దవ్వుల విరహమోప దగ్గరి గుట్టును నేర
పువ్వువంటిది నామతి బుద్ధులిఁకఁ జెప్పరే ॥ పల్లవి ॥

తమకించి పొదిగితే తరితీపు చాలదు
జమళి సిగ్గులైతే చవిలేదు
తెమలని వొరపైతే తేఁకువలు మెరయవు
భ్రమసి వుందాన నింకఁ బలితో నేమందునే ॥ దవ్వు ॥

పక్కన నే నవ్వితేను పంతానకు వెలితయ్యీ
లక్కవలెఁ గరఁగితే లాపు చాలదు
వెక్కసానఁ బెనఁగితే వేసటలు గనమౌను
యెక్కడనున్నదో మేను యిట్లానుందాననే ॥ దవ్వు ॥

తొలుత నేఁ జెనకితే దొమ్ములయ్యీఁ జేఁతలు
తలవంచుకుండితే దంటనందురు
కలసెను శ్రీవెంకట ఘనుఁడింతలో నన్ను
నెలకొంటి సంతసాన నేరుపులింకెట్టివే. ॥ దవ్వు ॥ 16

కేదారగౌళ

విన్నవించనేమున్నది వేగినంతాను
యిన్నిటా నీసొమ్ము నేను యీదేర్తువు గాక ॥ పల్లవి ॥

యెదురు చూచితి నీకు నింతులచేఁ జెప్పంపితి
వెదకితి నీవుండేటి విడిదలను
చెదరని వలపులు చిమిదితేఁ గొరయౌనా
పదను దప్పకుండాను పాలింతువుగాక ॥ విన్న ॥

పట్టితి వ్రతము నీకు పైపైఁ దమకించితిని
బెట్టి పేరుకొని నిన్నుఁ బిలచితిని
వెట్టిగాని మనసిది వేఁచితేను చవియౌనా
యిట్టె ససివాడకుండానేలుదువుగాక ॥ విన్న ॥

వేళలు గాచితి నీకు వేగించితి నిందాఁక
మూలమైనదేవరకు మొక్కుకొంటిని
యీలీల శ్రీవెంకటేశ యిటు నన్నుఁ గూడితివి
దాల్మికి నన్నిట్టే చేపట్టుదువు గాక. ॥ విన్న ॥ 17

సామంతం

కక్కసించఁ బనిలేదు కడనున్నవారికెల్లా
చక్కని నీవలపులే సాదింతువెపుడు ॥ పల్లవి ॥

చనువుగలవారిది చక్కనిమాట
వినవలసితే నీవు వింటివప్పుడే
మనసువచ్చినవారి మనవులెల్లా
కనుసన్నలోననే కైకొంటివపుడే ॥ చక్క ॥

చెల్లుబడిగలవారు చేసినచేఁత
చెల్లఁబెట్ట వలసితేఁ జెల్లింతువు
వుల్లమువచ్చినవారి వూడిగాలెల్లా
మెల్లనే యేపాటైనా మెత్తువు నీవు ॥ చక్క ॥

అంది పొందినట్టివారి యాసలెల్లా
యెందునున్నా నొనగూర్చి యీడేర్తువు
కందువ శ్రీవెంకటేశ కలసితివి
ముందె నన్ను మెచ్చితివి ముచ్చటతోనపుడు. ॥చక్క॥ 18

204-వ రేకు సాళంగనాట

మనసుకుఁ గమ్మటి నీమనసే తారుకాణ
వెనక ముందరనవి విచ్చిచెప్పరాదు ॥ పల్లవి ॥

సతి నీతో విన్నవించే జవ్వనపుఁగతలెల్ల
సతమై కొననాలికెఁ జదివితివి
యితరులేమీ నెఱఁగరిద్దరును నవ్వుకోఁగా
వితగాని మీపనులు వెల్లవిరులాయను ॥ మన ॥

సుదతి నీకునొసఁగే సోబనపక్షంతలు
అదన నీవు మీఁజేతనందుకొంటివి
అదె పెండ్లిపేరటాననాపె నీవుఁ బెనఁగఁగ
పదిలపు మీగుట్టు బట్టబయలాయను ॥ మన ॥

కలికి సూడిదవట్టే కమలపు మొగ్గలను
వొలిసి నీవురమున నొత్తుకొంటివి

సొలసి శ్రీవెంకటేశ చూచేటి మీచూపులను
తెలిసి మీరతులెల్ల తేటలెల్లమాయను. ॥ మన ॥ 19

పాడి

కాంత నీసందిమోహము గానవచ్చెను
చింతదీర బుజ్జగించి చిత్తగించరాదా ॥ పల్లవి ॥

మొగమునఁ గళదేరె మోవిపైకి నవ్వువచ్చె
మగువ నీతోనేమని మాట చెప్పెనో
సగటున నటునిటు పరాకులేల సేసేవు
తగు విన్నపములవధరించరాదా ॥ కాంత ॥

కన్నులఁ దేటలువారె కాయమెల్లాఁ బులకించె
కన్నె నీతోనిఁకనేమి సన్న సేసెనో
చిన్నిలేఁతసిగ్గులను శిరసేల వంచేవు
వన్నెల నేకతాన కవసరమీరాదా ॥ కాంత ॥

నిలువెల్లఁ జెమరించె నిట్టూరుపులు రేఁగె
కలికి నిన్నెటువలెఁ గాఁగిలించెనో
అలమి శ్రీవెంకటేశ అట్టె నీవు గూడితివి
మలసి యిటువలెనే మన్నించరాదా. ॥ కాంత ॥ 20

శ్రీరాగం

ఎదమాటలిఁకనేల యెందాఁకాను
విడువరాని బాసలు వెంట వచ్చీనయ్యా ॥ పల్లవి ॥

పడఁతి పయ్యదలోని పాలిండ్లు నీకునిట్టె
విడిదల సేసెనిందు విచ్చేయవయ్యా
వుడివోని వలపుల వులుపా వట్టినదిదె
వెడఁగుఁదనాలేఁటికి విచ్చేయవయ్యా ॥ ఎద ॥

కందువ తేనెల మోవి కలగంపచవులతో
విందులు నీకుఁ బెట్టీ విచ్చేయవయ్యా

కందువమాటలఁ జెప్పి కడునుపచారాలు
విందువుగాని యీడకు విచ్చేయవయ్యా ॥ ఎద ॥

కూడఁగఁ దనమేను చిగురుఁబానుపుగా నీకు
వేడుకఁ బరచెనిదె విచ్చేయవయ్యా
యీడనె శ్రీవెంకటేశ యింతిని గలసితివి
పీడెమిచ్చినిట్లనే విచ్చేయవయ్యా. ॥ ఎద ॥ 21

మంగళకౌశిక

ఎరఁగరచే ఆతనినెందాఁకనే
తరితీపు సేసేటి మీఁతగవెందాఁకానే ॥ పల్లవి ॥

ఇక్కడనుండే విభుఁడు యెదురుచూచును నాకు
యిక్కడనే శింగారించే రెందాఁకనే
వెక్కసమై నామాటకు వీనులాలకించునట్టే
చుక్కబొట్టే పెట్టఁబట్టె సూటియెందాఁకనే ॥ ఎరఁగ ॥

సొరిదినింతక (కు?) నా సుద్దులే యడుగుచుండు
యిరవుగఁ గొప్పువెట్టేరెందాఁకనే
మరపి యాతఁడు నన్ను మనసులోఁ దలపోయు
తిరముగ పల్లకి దెచ్చుటెందాఁకనే ॥ ఎరఁగ ॥

మలసి నాకుఁగా లోన మంతనమాడుతానుండు
యెలమిఁదోడుక వచ్చేరెందాఁకనే
కలసితినిట్టె వచ్చి ఘను శ్రీవెంకటేశ్వరుఁ
గొలిచి యిట్టేవుండే గుట్టెందాఁకనే. ॥ఎరఁగ॥ 22

నాదరామక్రియ

వేగిరించనేల నీతో వేమారును
బాగులు నీవెఱఁగనివా బతికించేవాఁడవు ॥ పల్లవి ॥

వన్నెల నీమీఁద నేను వలపెంత చల్లినాను
మన్నించేవాఁడవు నీవె మాఁటిమాఁటికి
విన్నపాలప్పటి నీతో వేగినంతాఁ జేసినాను
సన్నల నీచిత్తమే సమ్మతించేది ॥ వేగి ॥

జవ్వనమదాన నీతో సరసమెంతాడినాను
నవ్వేటివాఁడవు నీవే నానాఁటికి
రవ్వగా నీచెయ్యివట్టి రతికెంత దీసినాను
నివ్వటిల్లఁ గరఁగేది నీదేహమే ॥ వేగి ॥

చెలరేగి నేనెంత సిగ్గులతో మొక్కినాను
కలసేవాఁడవు శ్రీవెంకటేశ నీవే
నిలువునఁ జెమరించె (చి?) నే నిన్ను నెనసితే
కలదెల్ల నీకరుణే కందువైనది. ॥ వేగి ॥ 23

బౌళి

ఇద్దరుఁ దెలుసుకోరే యిన్నిటా జాణలు మీరు
పొద్దునఁ దెర వేసేము పొలఁతుల మిపుడు ॥ పల్లవి ॥

మొలచెనది గదవే మోవినే చిరునగవు
తలఁచిన పని యేదో తరుణి నీవు
చెలువుఁడంతటిలోనె సిగ్గువడీ నీయెదుట
యెలమిఁ దెలియవు మాకిటమీఁది పనులు ॥ ఇంద ॥

చెమరించెనదిగదే చెలియ నీమేనెల్ల
తమకించిన పనేదో తగిలి నీవు
జమళినాతఁడందుకు సన్నల మెచ్చెఁ గన్నుల
సమములై తోఁచీ మాకు సంతోసపుఁబనులు ॥ ఇంద ॥

పొదమెనదిగదవే పులకలు నీమేన
జడిగొన్న నీలోని సంతోసమెంతో

అదరి శ్రీవేంకటేశుఁడలమె నిన్నంతలోనే
వుడివోనివాయ మాకు వుద్యోగపుఁబనులు. ॥ ఇంద ॥ 24

205-వ రేకు ఆహిరి

పగవారికైనా నిట్టిపాటు వద్దయ్యా
తెగువలు నీవురాఁగాఁ దిప్పుకొంటిఁ గాని ॥ పల్లవి ॥

నీసుద్దులే ఆడుకొంటా నెలఁతలతోడుత
ఆసలు మతిఁ బెట్టుక అలసితిని
గాసిలినమీఁద కాఁకలు దొట్టించఁగాను
వీసమంత పొద్దైనా వేగించరాదాయ ॥ పగ ॥

చొప్పుగా నీకెదురులు చూచిచూచి వాకిటను
రెప్పల ముయ్యఁగలేక రేసువడితి
వుప్పతిల్లు వలపెల్ల నొక్కమాటె రేఁగఁగాను
నిప్పువంటి తమకము నీఁగఁగ రాదాయను ॥ పగ ॥

కందువకు నీవురాఁగా గక్కనఁ గాఁగిట నించి
యిందుకా శ్రీవేంకటేశ యిట్టె మెచ్చితి
విందుల నీరతులలో వేడుక పిక్కటిల్లఁగా
సందడించి కుచములు సదమదమాయను. ॥ పగ ॥ 25

వరాళి

రండూ నేరుతువే రమణి నీవు
వెండిపైఁడి వుంగరాలు వేలనే పెట్టితివే ॥ పల్లవి ॥

అంగములు గరఁగఁగా నాతనితో మాటలాడి
యెంగిలినవ్వులు చిందేవేమే నీవు
వెంగెముల లోపలనే విరహపుటెండ గానె
చెంగట వెన్నెల గొంత నెలవిఁ జూచితివే ॥ రండూ ॥

కనుఁగవ చూపులను కాంతునిఁ దప్పక చూచి
కొనగోరితాఁకులను గొసరేవే
తనివోక తొలుతను తామెరవిరుల వేసి
వెనకఁ జందురులను వెంటనంపితివే ॥ రండూ ॥

గక్కన శ్రీవెంకటేశుఁ గాఁగిటను లాలించి
వొక్కమాటే చన్నులను వొత్తేవిపుడు
తెక్కలను నడురేయి తీగెల గూండ్లు వెట్టి
జక్కవ పులుగులను సారెఁ గూడించేవే. ॥ రండూ ॥ 26

గౌళ

రాఁగా రాఁగా వలపులు రచ్చబడీని
చేఁగదేరి వున్నాడవు చెల్లు నీకునిపుడు ॥ పల్లవి ॥

వేసారవు నీవైతే విన్నపాలు వినుటకు
నేసేనంటే యెంతలేదు చెలియకును
యీసుద్దులకే వున్నారమిద్దరికి నడుమను
చేసినట్లు చేయవయ్యా చెల్లు నీకునన్నియు ॥ రాఁగా ॥

తనియవు నవ్వి నవ్వి దగ్గరిన వేడుకల
చెనకఁగ నెంతలేదు చెలియకును
ననుపుల వంకలొత్త నడుమ నేమున్నారము
చినికేవు తరితీపు చెల్లు నీకునిఁకను . ॥ రాఁగా ॥

విడువవు నీవిట్టె వెలఁది చెఱఁగు వట్టి
చిడిముడి పడదు యీచెలి యిందుకు
యెడయక శ్రీవెంకటేశ యిట్టె కూడితిరి
చెడదు మావూడిగము చెల్లు నీకునిపుడు. ॥ రాఁగా ॥ 27

మధ్యమావతి

ఏది నాకు బుద్ధి యిఁకనేమి సేతును
యీదెస నీకృప నాపై యిరవై వున్నది ॥ పల్లవి ॥

మందలించి నీతో నేను మాటలాడేనంటేను
యెందునో పరాకు నీకు నేమిసేతును
విందువెట్టి మోవితేనె వెసనీకిచ్చేనంటే
చిందరై నీయధరము చీకాకై వున్నది ॥ ఏది ॥

నవ్వు నవ్వి నీతోను నటనలు సేసేనంటే
యెవ్వలనో జూజమాడేవేమిసేతును
పువ్వువలె నీమేను పొదిగి భోగించేనంటే
చివ్వన(బెంజెమటల చిత్తడి మైనున్నది ॥ ఏది ॥

పరపుపై నిన్నునేను పచ్చిగా(జేసేనంటే
యిరవుగా వేడుకొనేవేమిసేతును
గరిమె శ్రీవెంకటేశ కలసితివిటు నన్ను
నిరతపు నీమోహము నిజము నాకైనది. ॥ ఏది ॥ 28

శుద్ధవసంతం

ఇచ్చగించి నవ్వు నవ్వేవేడునేవయ్యా
యెచ్చుకుందు లేదు మీలోని(కనానతీవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

యిందుముఖి నీకు మొక్కి యిచ్చెనిదివో కానికె
అందుకు నీవేమనేవు ఆనతీవయ్యా
చెంది నీతో సిగ్గువడి చేరువ నిలుచున్నది
యెందా(కా వట్టిజోలి యి(కనానతీవయ్యా ॥ ఇచ్చ ॥

కన్నుల(దప్పక చూచి కంబము వట్టుకున్నది
అన్నినాయ నీతల(పు ఆనతీవయ్యా
సన్నలు మాకు(జేసీ సంగడికి(దెమ్మనుచు
యెన్నరాదు తమకము యి(కనానతీవయ్యా ॥ ఇచ్చ ॥

యేకళయ్యమీ(దనుండి యెదమాటలాడించీ
ఆకతలవి యెట్టివో ఆనతీవయ్యా

కైకొని శ్రీవెంకటేశ కాంతనిట్టెకూడితివి
యేకాలముఁ బాయమని యిఁకనానతీవయ్యా. ॥ ఇచ్చ ॥ 29

భైరవి

కంటిమి వింటిమి నీకతలు నేఁడు
నంటుననే ఆసలు సానలఁ బట్టేవా ॥ పల్లవి ॥

కన్నులనే సొలసేవు కాఁకలనే అలసేవు
కన్నెరా నీకాతనికి కలదా పొందు
నన్నునేల మొరఁగేవు నాకునేల దాఁచేవు
సన్నలనే వలపులు చవిగొనేవా ॥ కంటి ॥

నెలవులనే నవ్వేవు చెక్కులు చెమరించేవు
మలసి మీయిద్దరికి మాటలందెనా
చెలఁగి యేల బొంకేవు సిగ్గులేల పెంచేవు
వెలినుండే గతులెల్లా వెలసేసేవా ॥ కంటి ॥

భావములనె చొక్కేవు పైపైఁబులకించేవు
శ్రీవెంకటేశ్వరు మేలు చేకూడెనా
పూవువలెఁ బొదిగేవు బుసకొట్టే వింతలోనె
యీవిధాన నేమిమ్ము యెనయించనేరనా. ॥ కంటి ॥ 30

!06-వరేకు

ముఖారి

ఇంత యేఁతురా సతులనెందాఁకాను
యెంతవడికెంతవడి యిప్పుడా నీవలపు ॥ పల్లవి ॥

మాటలకు తుదలేదు మనసుకు గురిలేదు
యేఁటికి మమ్ము బోదించేవెందాఁకాను
కాటుకకన్నుల నీరుఁగ్రమ్మ నెదురుచూచితి
యీటులేక బుజ్జగించేవిప్పుడా [illegible] ॥ ఇంత ॥

నవ్వులకు గుట్టులేదు నంటునకు వెలలేదు
యివ్వలనేఁటికి యానలెందాఁకాను
చివ్వన నిట్టూర్పురేఁగ చెక్కునఁ జేయి వెట్టితి
వె(నె?)వ్వరి సాకిరివేట్టేవిప్పుడా నీవలపు ॥ ఇంత ॥

ఆసలకు తనివి లేదాయాలకు సిగ్గులేదు
యేసేవు చూపుల యమ్ములెందాఁకాను
నేసవెట్టి కూడితివి శ్రీవెంకటేశ్వర నేఁడు
యీసుదీరఁ గరుణించేవిప్పుడా నీవలపు. ॥ ఇంత ॥ 31

బౌళి

నేయవయ్య నీవు నీచిత్తము వచ్చినట్లల్లాను
యీయెడ నీమచ్చికములెట్టుగాఁగలదో ॥ పల్లవి ॥

నగవులే తరచాయ నాకు నీకునేపొద్దు
నగటులే పైఁదమీఁదఁ బాయకున్నవి
మొగముచూపులే కడు ముంచుకొనునేపొద్దు
యెగసక్యాలిఁకఁ బైఁదనెట్టుగాఁగలదో ॥ నేయ ॥

ముచ్చటలే గనమాయ మోహములనిద్దరికి
రచ్చలఁ బడెను లోలో రతులెల్లాను
పచ్చిదేరెఁ బంతములు పైపై సరసమాడఁగా
యెచ్చరికలిటమీఁదనేమిగాఁగలదో ॥ నేయ ॥

యేకతాలు సమకూడెనియ్యకోళ్ళేమనకు
వాకులు పోకులు వాక వావి గూడెను
చేకొని శ్రీ వెంకటేశ జిగినన్నుఁ గూడితివి
యీకడ మేలుకు మేలులెంతేసి కాఁగలదో. ॥ నేయ ॥ 32

ఆహిరి

ఇంకనేడ సుద్దులు చెవ్వరెందుకును దిక్కు
బింకమున నీకే మొరపెట్టుతింతే (ట్టుదిం?) కాక ॥ పల్లవి ॥

ఉసకొలిపి నీవు అన్నిటాను వలపేర్చి
పాసి వుండితే మనసు పట్టవచ్చునా
నేసవెట్టి పెండ్లాడి చేతికి లోనై
వేసరుకొంటే నాదెస విన్నవించవచ్చునా ॥ ఇంత ॥

పెంచి పెద్దరికమిచ్చి పిలువక సతులలో
కొంచెపరచితేనంత గోడు గలదా
మంచముమీఁదికిఁ దీసి మన్నించి అంతలోనే
కొంచించి నిద్రవోఁబోతే కొంత దాఁకదా ॥ ఇంత ॥

కాఁగలించనప్పుడిచ్చి కడుఁ జన్నుల నొత్తితే
లోఁగేవు నవ్వరా నిన్ను లోకులెల్లాను
యేఁగి వచ్చి శ్రీవెంకటేశ నన్నుఁ గూడితివి
చేఁగదేర మెచ్చితేను చెవి సోఁకెనా. ॥ ఇంత ॥ 33

సామంతం

కోరి నీకు నీయందే గుక్కిళ్ళున్నవి
చేరితైనాఁ జేయవచ్చునేమి గొరతయ్యా ॥ పల్లవి ॥

పయ్యెదలో నీచెలికి పసిఁడిబిందెలున్నవి
ముయ్యాని మోవిలోన తేనెలున్నవి
అయ్యెడ మాటల బెల్లాలప్పటిఁ గొసరి వున్నవి
యెయ్యెడఁ జూచిన నీకు యేమి గొరతయ్యా ॥ కోరి ॥

చెంది యాపెమోములోనే చెక్కుటద్దములున్నవి
కందువచూపు ముత్యాల గనులున్నవి
మందలించిన కాఁగిట మర్మములెల్లానున్నవి
యెందునైనా నీసిరులే యేమిగొరతయ్యా ॥ కోరి ॥

అవిగో కమ్మని పూర్పులాలవట్టములున్నవి
తవిలిన రతుల నిధానమున్నది

కవగూడితిరి శ్రీ వెంకటరాయ మీరిద్దరు
యివలఁ జూచిన మరియేమి గొరతయ్యా. ॥ కోరి ॥ 34

రీతిగౌళ

నెయ్యాని పోసుకోరాదు నీళ్ళని చల్లఁగరాదు
చెయ్యారఁగంటిమి నేఁడు చేరి నితోపొందులు ॥ పల్లవి ॥

ప్రేమము చాలాఁజేసి పెక్కుసతుల నీతోను
మోముచూడ సిగ్గువడి మునుఁగుతోనున్నదాన
జామువోయి వచ్చి నీవు సరసము లాడేవు
యేమని నేనియ్యకొందు నేఁటిజన్మమయ్య ॥ నెయ్య ॥

పలుమారు నీతోనవ్వి పరాకై వుండిన నీతో
పలుకఁగ సిగ్గువడి దావింపుచునున్నదాన
కలగన్నట్లావచ్చి కంఠివలంటేవు నన్ను
బలిమి యేమున్నది నాబదుకు నీచేతిది ॥ నెయ్య ॥

మచ్చికతో నన్నుఁగూడి మన్నించిన నీతోను
పచ్చిసేయ సిగ్గువడి పదరక వున్నదాన
యెచ్చుగా శ్రీవెంకటేశ యిట్టె నన్నునేలితివి
విచ్చన విడాయ నా విభవములెల్లను. ॥ నెయ్య ॥ 35

పాడి

నేనేమీననఁ జుమ్మీ నెలఁతలాల
తానకమై సిగ్గువడీ తాఁదానే ॥ పల్లవి ॥

అప్పుడు వచ్చేనని యానలు వెట్టినవాఁడు
తప్పని బొంకనివాఁడు తాఁదానే
ముప్పిరి నేనింతలోనే మోముచూచి నవ్వితేను
దప్పిదేర సిగ్గువడీ తాఁదానే ॥ నేనే ॥

వుక్కుమీరి విరహాన వుడికించినట్టివాఁడు
తక్కకరుణించేవాఁడు తాఁదానే
ముక్కుమీఁద వేలిడుక మోసమున నేసండితే
దక్కి సిగ్గుల మునిఁగీ తాఁదానే ॥ నేనే ॥
అగపడి రాజసానపై విట్టవీఁగేవాఁడు
ఒగిలి కూడినవాఁడు తాఁదానే
జిగిమించి రతులలో శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడు
దగదొట్టి సిగ్గువడీ తాఁదానే. ॥ నేనే ॥ 36

207-వ రేకు సామంతం

పొద్దువోనివాఁడవై పూఁచి మమ్ముఁ జెనకేవు
సుద్దులు చెప్పినవారు సూడిచ్చేరా ॥ పల్లవి ॥
ఆడినమాటకుత్తరమాపె నీకీవలెఁ గాక
వాడికచెలుల మెల్లా వాదించేమా
జాడగాదు మాతోనేల సరసాలాడేవు
వీడేలందుకొన్నవారు వియ్యమందేరా ॥ పొద్దు ॥
చేసినచేఁతకుఁజేఁత చెలి నిన్నుఁజేసుఁగాక
యీసుదీర్చెచెలులము యియ్యకొనేమా
నేసలువెట్టితినంటా చెరగులేల పట్టేవు
కైనేసిన పేరఁటాండ్లు కాలుదొక్కేరా ॥ పొద్దు ॥
కొంకక నీరతులకు గురి నీదేవులే కాక
వంకలొత్తే చెలులము వావి చెప్పేమా
కంకిగా శ్రీవెంకటేశ కాంత దానే వచ్చి కూడె
లంకెల చుట్టాలము మేలములాడేమా. ॥ పొద్దు ॥ 37

ముఖారి

తెలిసితిమిన్నాళ్ళకు దేవరగుట్టు
వెలుపల లోపల వెలసితివింతటా ॥ పల్లవి ॥

కాయము వొక్కటెమీఁద కనుచూపొక్కటెపై
ఆయనాయనెంత నీకు ఆసోదము
యేయెడఁ జూచిన వు యిరుమొనసూదివై
చాయలకు నాలుగుహస్తములు ధరించితి ॥ తెలిసి ॥

వుండేది వొక్కటెయింట పండేది వొక్కటెవద్ద
రెండును నడపేవు నీ రాజసమున
పండును గాయయునైన బలు పుల్లదొరవై
యెండ నీడ కన్నులను యెలయించేవివు ॥ తెలసి ॥

వురమున మహాలక్ష్మి వుర్విని పీఁపున మో
సిరుల మించేవు నేఁడు శ్రీవెంకటే
తొరలించి వలపుగుదులు గుచ్చినవాఁడవై
పరమున నిహమునఁ బాయవు ఎప్పుడు. ॥ తెలిసి ॥ 38

భైరవి

నీకునీకే యేలికవు నేనంటినా
కాకరివిద్యలఁ బొంది కరఁగేవుగాక ॥ పల్లవి ॥

తీయని నామోవిమీఁద తేనెల తీపులేకాక
వోయయ్య ఆమాటలలో వొగపున్నదా
నీయంతసేవు సేసేటి నెరసులచేఁతలలో
పాయక వెంగేలుండ భ్రమసేవుగాక ॥ నీకు ॥

కన్నుల నాచూపులలో కమ్మిన తేటలేకాక
యెన్నటికెన్నటి సుద్ది యెఱ్ఱనున్నవా
నిన్న మొన్న నించుకొన్న నీమేనిరేకలు చూచి
పన్ని వొక్కటొక్కటే భావించేవుగాక ॥ నీకు ॥

నెట్టన నాచేఁతలలో నిండు సరసమేకాక
గట్టివజ్రపుగోళ్ళ ఘాతలున్నవా

యిట్టె శ్రీవెంకటేశ యెనసితివిటునన్ను
గుట్టున నవియూనిదీ గూడించేవుగాక. ॥ నీకు ॥ 39

సాబ

ఎంతసటకాఁడవో యెవ్వరి నెలయించేవు
చింతించితే నాకైతే చిమ్మిరేఁగీఁ గోపము ॥ పల్లవి ॥

కన్నులు జంకించేవు కడుసోఁకనాడితేను
సన్నలు సేసేవు నీవు సాదించితేను
యిన్నిటా సోఁకనాడితే యెట్లానయ్యీనీకు
నిన్నుఁజూచి నాకైతే నిండుకొనీఁ గోపము ॥ ఎంత ॥

చేయిచేతఁ దిమేవు నెలవుల నవ్వితేను
కాయము సోఁకించితే యేకతమాడేవు
ఆయాలు నేఁదడవితే నలపేల వచ్చేనీకు
మాయలుచూచి నాకైతే మక్కళించీఁ గోపము ॥ ఎంత ॥

నించేవు కాఁగిటను నిన్నుఁజూచి నవ్వితేను
మంచముపైకిఁదీసితే మన్నించేవు
యెంచఁగ శ్రీవెంకటేశ యింపులెట్లాయనీకు
అంచలమోవిగంటికె నందుకొనీఁ గోపము. ॥ ఎంత ॥ 40

శ్రీరాగం

ఇంతయేటికి చాలు నిందరూ వినేరు
రంతుసేయకిపుడిట్టే రావయ్యలోనికి ॥ పల్లవి ॥

కోపములెల్లాఁ దాసె కొంకతలెల్లాఁ దీరె
ఆపొద్దే నీవురాఁగా నలుకమానె
నీపలుకులెల్లావింటి నీవు వేఁడుకొననేల
రాఁపుసేయకిపుడిట్టే రావయ్యలోనికి ॥ ఇంత ॥

వేసటఋయించుకలేదు వెరపులు పనిలేదు
సేసలునీవు వెట్టఁగఁ జింతయింకేలా
నీ నేఁతలెల్లా మంచివే నిన్నునాడఁజోటులేదు
రాసికెక్కెవలపులు రావయ్యలోనికి ॥ఇంత॥

చెమటలు చల్లనారె చిత్తమువుడుకు వోయ
నెమకి శ్రీవెంకటేశ నీవుగూడఁగా
తమకములిద్దరివి తప్పులెవ్వరికి లేవు
రమణుఁడ నీకుమొక్కె రావయ్యాలోనికి. ॥ ఇంత ॥ 41

దేవగాంధారి

రారే ఆతనినేల రవ్వసేసేరు
దూరించుకోఁడు వచ్చి సంతోస పెట్టీనిపుడు ॥ పల్లవి ॥

చతురుఁడైనవాఁడు చనవులిచ్చినవాఁడు
సతిఁ గరుణించి మన్నించక మానునా
మతిలోఁ బాయనివాఁడు ప్రనముచెప్పినదాఁక
యితవెరగనిచేఁత లింతసేసీనా ॥ రారే ॥

మాటలాదేయట్టివాఁడు మర్మమెరిఁగినవాఁడు
ఆఁటదానికి బాసిచ్చి అదెరఁగఁడా
సూటిదెలిసినవాఁడు సొలసి యందరిచేత
కూటమిఁ గొసరింపించుకొనఁ బోయీనా ॥ రారే ॥

శ్రీ వెంకటాద్రివాఁడు చేరి నమ్మించినవాఁడు
యీవనితఁ గలసి తానెరవయ్యీనా
దేవుఁడితఁడైనఁవాఁడు తెరవలు నవ్వేదెల్ల
భావించుకొనుచు మేలే పచరించఁడా. ॥ రారే ॥ 42

208-వ రేకు రామక్రియ

సాకిరులు నేము నేమే సతులుమీరదుగరే
దీకొనిమానిజములు దెలుసుకోరే ॥ పల్లవి ॥

పొంచి తాను నగఁగాను బొమ్మల జంకించితిని
తెంచక చెలులు పాచి దీర్చరే మీరు
కంచముపొత్తుకు రాఁగాఁ గప్పురాన వేసితిని
యెంచక యెవ్వరిది మేలేర్పరచరే ॥ సాకి ॥

పేరుకొని పిలువఁగఁ బెదవుల గొణఁగితి
తేరిచి మాసూడుఁబాడు దిద్దరే మీరు
చేరి జారించెఁ బయ్యద చేతఁ గొప్పు వట్టితి
సారపు మాపంతములు చక్కఁబెట్టరే ॥సాకి॥

మోవిదానె యియ్యఁగాను మొనపల్లు సోఁకించితి
శ్రీవెంకటేశుకు నాకుఁ జెప్పరే బుద్ధి
దెప్పఁడు తా నన్నుఁగూడె తెలిసి నేనే మొక్కితి
యేవలఁ జూచిన మీరు యిఁక నేమనేరే. ॥ సాకి ॥ 43

సౌరాష్ట్రం

మమ్మేమి బుజ్జగించేవు మాకేమి
సమ్మతించి నీకు సంతోసములైతే మేలు ॥ పల్లవి ॥

పయ్యద జారిననేమి భ్రమసిన నేమి నేను
నెయ్యమెంత చేసినాను నీకుమేలు
యియ్యెడ సతులతోన నెమ్మెలు మెరసేనీకు
అయ్యజియ్యవెట్టినాను అప్పటినిమేలు ॥ మమ్మే ॥

పవ్వళించి వుండేనేమి బదలి వుండితేనేమి
నివ్వటించి కాఁగిలించ నీకుమేలు
రవ్వగా నీకొలువులో రాజసము చెల్లించి
పువ్వులవేసినందుకు పొగడితే మేలు ॥ మమ్మే ॥

తలవీడి వుండేనేమి తప్పకచూచిననేమి
నెలవునఁగూడితివి నీకుమేలు

తెలఁగి శ్రీవేంకటేశ చే నన్ను నేలితివి
యెలమి మనసరసాలెందుకైనమేలు. ॥ మమ్మే ॥ 44

హిందోళవసంతం

మనసెరిఁగినకల్ల మానుపరాదు
యెనలేనిదొరవు నీవేమిసేతువయ్యా ॥ పల్లవి ॥

దప్పిగొంటివని నీకు దయడఁచితిఁగాక
చిప్పిలి యేపనులో చేసితిపంటినా
రెప్పలెత్తి చూచేవు రేస లువుట్టఁ దిట్టేవు
నెప్పున నామోము చూచి నీకేల కలఁగ ॥ మన ॥

కళలు నీమోముననే కానవచ్చీనంటిఁగాక
సొలసి నీరతులలో చొప్పులెత్తేనా
చలముల జంకించేవు సన్నలను సాదించేవు
నెలవై నాయిచ్చలకు నీవెల కిటఁగ ॥ మన ॥

నేరుపరివౌదువని నిన్ను నేమెచ్చితిఁగాక
తారుకాణ సేసి మాట తగిలించేనా
యీరతి శ్రీవేంకటేశ యెనసితివిటు నన్ను
నీరచనకు నవ్వితే నీకేల కలఁగ. ॥ మన ॥ 45

శంకరాభరణం

తానేడ ఆతఁడేడ దయలు దలఁచ వచ్చీ
యీనెపానఁ గంటిమిగా యివిగొన్ని బుద్ధులు ॥ పల్లవి ॥

నగుతా నాలెనినంటే నాతో నీపె వాదించె
తగవు చెప్పరే మీరు తనమగఁడా
జిగితో నేనేకతానఁ జేసేటి చేఁతలవేళ
అగపడి తానప్పుడడ్డాలువచ్చీనా ॥ తానే ॥

కొప్పు నేజారఁదీసితే కురులు దాఁగూడదువ్వీ
ఉప్పక చెప్పరే మీరు తనమగఁడా
చిప్పిలు రతులలోనఁ జీకాకు సేసేటివేళ
ఒ ప్పటవలెనే తావహించుకవచ్చీనా ॥ తానే ॥

చెమరించ నేఁగూడితే చేరి తావిసరవచ్చీ
తమకించక చెప్పరే తనమగఁడా
జమళి శ్రీవెంకటేశు సాదించేటి యట్టివేళ
గమిగూడుకొని తాను కావఁగవచ్చీనా. ॥ తానే ॥ 46

నాదరామక్రియ

రచ్చలఁబడెవలపు రావయ్యాఁ
చెచ్చరవచ్చి ప్రియాలు చెప్పించుకోవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

దగదొట్టెవలపు తరుణి నిట్టూర్పుల
వెగసక్కెములు సేసే వేమయ్యా
చిగిరించెవలపు చిత్తములో కోరికల
మొగముచూచియైన మొక్కించుకోరాదా ॥ రచ్చ ॥

కుచ్చిపారీ వలపులు కొమ్మచెమట యేరుల
మచ్చరమేమి గల్లాను మానవయ్యా
పచ్చనాయ వలపులు పలు పులకపైటల
ముచ్చటాడి ఆపెచేత మొక్కించుకోరాదా ॥రచ్చ॥

నాని విరిసె వలపు నాతి సెలవినవ్వుల
లేని తరితీపుమాని లేవయ్యా
కోనల శ్రీవెంకటేశ కూడితిరి మీరిద్దరు
మోనాన నూరకే యిట్టే మొక్కించుకోరాదా. ॥ రచ్చ ॥ 47

దేసాక్షి

చెప్పరాదు వాయెత్తి చేసేటి మీ చేఁతలెల్ల
కప్పిన నీగుట్టెల్లఁ గానవచ్చనిఁకను ॥ పల్లవి ॥

కామిని యిప్పుడు నీతోఁ గన్నులనే మాటలాడె
ఏమని యనినదో యెఱఁగఁగాని
వాములై నవవిగొన్ని వలపులు పులకలై
యీమాఁట కామాఁట యెనవచ్చునిఁకను ॥ చెప్ప ॥

చెలియ యప్పుడు నీకుఁ జేతులార సేవచేసె
చలపట్టి పర్మమెత్తి సాదించఁగాని
నిలువెల్లఁ జెమరించె నీకు మోహరసములై
తలఁపులు తలఁపులు తారుకానే యిఁకను ॥ చెప్ప ॥

అంగన యిప్పుడు నిన్ను నాయములంటఁగఁ గూడె
పంగించి మీభావములేర్పరచఁ గాని
యింగితాన శ్రీవెంకటేశ నీపే నవ్వితివి
యెంగిలి మీమోవులివి యేమిపనెనిఁకను. ॥ చెప్ప ॥ 18

209-వ రేకు లలిత

పండిపొల్లవోయీనా పట్టానిమనసు
యెందకు నీదకుఁ దీసి యింతకోపఁగలనా ॥ పల్లవి ॥

చాలుఁజాలు చెలియ చవిగాదుపొలయ
మేలువాఁడై తేఁగదా మీరఁజూచేది
నాలికాఁడు మొదలనే నవ్వులనె పొద్దువుచ్చి
యేలినప్పుదేలిఁగాక యింతకోపఁగలనా ॥ పండి ॥

రావెరావె మగువా రతికెక్కె తెగువ
మోవులు సోఁకితేఁగదా మొనచూపేది
రావిజిగురైనవాఁడు రచియించీ తరితీపు
యేవివరమో కందము యింతకోపఁగలనా ॥ పండి ॥

వింటివింటి కాంతా వేళవచ్చెఁగొంత
తొంటివలెనై తేఁగదా దొమ్మిసేసేది

దంట శ్రీ వెంకటేశుఁడు తానేవచ్చి నన్నుఁగూడె
యింటిలోనే నన్నుమెచ్చి యింతకోపఁగలనా. ॥ వంది ॥ 49

మంగళకౌశిక

కరుణదెచ్చుక యిఁకఁ కాతువు గాక
దొరతనము చూపితే దూరఁగనేమున్నది ॥ పల్లవి ॥

నిండుకొన్న విరహాన నిన్నటనుండిఁ జెలి
యెండనుండఁగా నాడించే వెడమాటలు
వండవండనట్లాయ వలచినవలపెల్ల
గుండె రాయిసేసుకొంటేఁ గొసరసేమున్నది ॥ కరుణ ॥

పట్టరాని తమకాన పానుపుపై నుండి చెలి
వెట్టనుండఁగా జల్లేవు వెడనవ్వులు
పటఁ బట్టఁ బాములాయ పంతపుఁ గోరికెలెల్ల
పట్టినదే చలమైతే పలుకనేమున్నది ॥ కరుణ ॥

కన్నుదనియక నిన్నుఁ గాఁగిలించుకుండి చెలి
చన్నులనొత్తఁగ నీవు సారె లోఁగేవు
పన్నఁబన్న పందిలాయ బయలు శ్రీవెంకటేశ
నిన్నునాపెఁ జూచుకొంటే నేరములేమున్నవి. ॥ కరుణ ॥ 50

లలిత

ఆరంగఁ జూడరే అదె కృష్ణుమహిమలు
కూరిమి మించిన గోపికలు ॥ పల్లవి ॥

కొట్టైటివుట్లు కోలలగుంపులు
గుట్టులఁ బొంచెడి గోపాలులు
అట్టులఁ బండ్లు నట్టె చక్కిలాలు
చుట్టుల నెక్కడ చూచినను ॥ ఆరం ॥

యేఁగేటి వీధులు యిండ్లిండ్ల వాకిళ్ల
వాఁగే పంచమహా వాద్యములు
దాఁగిలి ముచ్చిమిఁ ద్రావేటి పాలును
చేఁగదేరినెందు చేయిచాఁచినా ॥ ఆరం ॥

కారేటి జున్నులు గడ్డపెరుగులు
వారలువట్టేటి నైపులును
యీరీతి శ్రీవేంకటేశుని సన్నిధి
ఆరితేరె నెంధు నరసినను. ॥ ఆరం ॥ 51

రామక్రియ

నీమనసాపె యెరుఁగు నిక్కముగాను
గామిడితనానఁగాని కలుగదు వలపు ॥ పల్లవి ॥

చెక్కునొక్కి నీవు ముందు చేయివట్టి తీయుదాఁకా
అక్కడనే నిలుచుండె నాపె సాదించి
నిక్కము నింతేసిసేయ నేరిచినవారికిఁగా
చిక్కి చేతికిని లోనై సిద్ధించు వలపు ॥ నీమ ॥

ననుపున నీవింతేసి నవ్వులు నవ్వినదాఁక
అనువుగా మాటలాడె నాపె సాదించి
పెనఁగేటి యిటువంటి బేసబెల్లివారికేకా
వెనకముందరికెల్లా వెలవెట్టు వలపు ॥ నీమ ॥

కందువల నీవుగూడి కరగించిన దాఁకా
అందాన వేళలు గాచె నాపె సాదించి
యిందునే శ్రీవేంకటేశ యిటువంటివారికిఁగా
సందడించి మీయందే సరిదాఁకె వలపు. ॥ నీమ ॥ 52

ముఖారి

ఇంకనేల గుట్లు యిన్నియు బయటఁబడె
మంకులెల్లఁదీరె నిఁక మానరాదు పొందులు ॥ పల్లవి ॥

చేసినదెల్లా నీపైచెరి చేసినదినేఁత
వాసినవి కొనగోరి వాఁతలు నివి
తాసువలె వలపులు తారుకాణలకువచ్చె
మూసి మంతనాలేఁటికి మోహరించె పొందులు ॥ ఇంక ॥

ఆడినట్టెల్లఁ జెల్లెనంగన మాటనీతో
వేడుక నీ సొమ్మాయ నీ వినోదముల
వీడుదోడై మీనవ్వులు వెన్నెల తేటలుగానె
యీడనేల మీసిగ్గులు యితవాయ పొందులు ॥ ఇంక ॥

పట్టినదెల్లాఁ బంతము పదఁ౩ నీరతులలో
ముట్టినవి చన్నులు నీమొనచేతుల
యిట్టె శ్రీవేంకటేశ యిద్దరును గూడితిరి
అట్టుకెక్కె నిందరిలో నాఁడి మీపొందులు. ॥ ఇంక ॥ 53

గౌళ

వద్దు వద్దు మీలోన వట్టివాదులు
సుద్దుల మాటలకే సూడువట్టేరా ॥ పల్లవి ॥

పంతములాడితేనేమి బలిమిచేసితేనేమి
వింతలేని మనసుల వెలఁదులకు
దొంతర వలపులెల్ల తోడుతనే వెంటరాఁగా
యింతమాత్రపు వలఁపు లివి చెల్లవా ॥ వద్దు ॥

గబ్బితనమైననేమి గర్వము చూపిననేమి
వుబ్బేటి జవ్వనముల వువిదలకు
నిబ్బరపు టాసలెల్ల నిండుకొని వుండఁగాను
అబ్బురపుఁ దమకములవి మానీనా ॥ వద్దు ॥

కన్నుల నొక్కిననేమి కాఁగిలించుకొన్ననేమి
నిన్నుఁగూడి వుండినట్టి నెలఁతలకు

మన్నించు శ్రీవేంకటేశ మరి నీ యాసవుండఁగా
సన్నపు మోవితీపుల చవులెక్కువా. ॥ వద్దు ॥ 54

210—వ రేకు నారణి

పంతమిచ్చేఁ గోవయ్య పట్టవయ్య
యింత నీవుమన్నించితే యియ్య కొంటినయ్యా ॥ పల్లవి ॥

నెలవికి నవ్వువచ్చె చేరి నీతో మాటాడఁగ
వులివచ్చి సాము నీతో నోపమయ్యా
పులకలు మేననిండె పొంచి వద్దఁ గూచుండఁగ
యెలమి నిన్నొరయఁగ నెంత దాననయ్యా ॥ పంత ॥

చెక్కులఁ జెమటనిండె సిగ్గులు నేఁబడఁగా
వొక్కమాటే జాణతనాలోపమయ్యా
చొక్కులు మతికి వచ్చె సుద్దులు నీచేవినఁగ
దక్కె నన్నిపనులును తమకించనయ్యా ॥ పంత ॥

కాయము కళలురేఁగె కాఁగిట నిన్నుఁ గూడఁగా
వోయయ్య నిన్నలయించ నోపమయ్యా
యీయెడ శ్రీవేంకటేశ యిట్టెనన్ను నేలితివి
చాయలు సన్నలు లోలో సరివచ్చెనయ్యా. ॥ పంత ॥ 55

కొండమలహరి

కొంక నీకేఁటికి లోనఁగూచున్న దదెచెలి
అంకెకు నీవు రాఁగాను అలుగునా యీకె ॥ పల్లవి ॥

ఎక్కడ నీవుండినాను యింతిపొందు నీకు గురి
చిక్కించి యింతికిని నీ చిత్తమే గురి
పుక్కిట చెలులెందరు పోరాటాలు వెట్టినాను
అక్కరగలదు నీతో అలుగునా యీకె ॥ కొంక ॥

యేమేమి నేసివచ్చినా యింటికి విచ్చేసితివి
కామించి కన్నులఁ జూచె కాంత నీమోము

గామిడి చెలులెంతేసి గదియించి చెప్పినాను
ఆముకొని వలచి నీకలుగునా యీకె ॥ కొంక ॥

సతులెందరు గల్గా చనవు లీసతివే
ద్రుతినీకుఁ బట్టానకు దేవులాయెను
యితవై శ్రీవేంకటేశ యేకమైరి చెలులెల్ల
అతిరతిఁ గూడె నీతో నలుగునా యీకె. ॥ కొంక ॥ 56

వరాళి

వచ్చి వచ్చి రమణుఁడు వాకిట నేల నిలిచె
తచ్చనలెల్లాఁ దెలిపె దగ్గరి రమ్మనవే ॥పల్లవి ॥

వలచిన యట్టివారు వదినేమి యాడినాను
మలసి నవ్వుట గాక మంకులేఁటికి
చలములు సాదించ సవతిపోరాయేమి
తలఁపులో కొాదదీర్చె దగ్గరి రమ్మనవే ॥ వచ్చి ॥

కొామెరపాయపువారు కొచ్చి కొచ్చి పెనఁగితే
జమళిఁ గైకొంటగాక సటలేఁటికి
వుమురఁ బెట్టఁగ నట్టె వుక్కిసకూడాయేమి
తమకము చెల్లఁబెట్టె దగ్గరి రమ్మనవే ॥ వచ్చి ॥

పొత్తుగూడినట్టివారు పొదిగి కాఁగిలించితే
హత్తి మెచ్చవలెగాఁక ఆనలేఁటికి
వొత్తి శ్రీవేంకటేశుఁడు వొదివట్టి నన్నుఁగూడె
తత్తరేఁడు మాటచెప్పె దగ్గరి రమ్మనవే. ॥ వచ్చి ॥ 57

దేసాళి

వట్టిసిగ్గు లిఁకనేల వనితెల యెదుటను
వెట్టదీరనేము తెర వేతుమా యిద్దరికి ॥ పల్లవి ॥

పలుకుఁదేనెల విందు పచ్చిమోవి బాగాలు
కలిగె నేఁడు నీకుఁ గాంతవల్లను
పులక పువ్వుల సేస బుసకొట్టు సురట్లు
నెలఁత చేకొనె నిదె నీవల్లను ॥ వట్టి ॥

సిరుల నవ్వుగందాలు చెమటల పన్నీరు
దొరకె నేఁడు నీకు తొయ్యలివల్ల
సరసపుఁ బొంతనాలు సతిపుగోరి సొమ్ములు
నిరతినాపెకుఁ గూడె నీవల్లను ॥ వట్టి ॥

గబ్బి బొమజంకెనలు కళలమే సుంకువలు
అబ్బెను నేఁడు నీకు నంగనవల్ల
గొబ్బున శ్రీవెంకటేశ కూడితివి జవ్వనికి
నిబ్బరపు తమి నిండె నీవల్లను. ॥ వట్టి ॥ 58

ధన్నాసి

వేసవియెండలుండునా వేరె వానకాలానకు
పాసినకాఁకలు ఁతి పచరించ వచ్చునా ॥ పల్లవి ॥

పేరఁబెట్టితే వలపు పెరుగువంటిదె పో
కేరి కాఁచఁబోతే విరిగి పోవుఁ గాని
గారవించే రమణుని కతలకు లోఁగావే
దూరఁబొయ్యేవుగనక తుత్తుమురౌ మనసు ॥ వేసవి ॥

చవిగొంటే తమకము చక్కెరవంటిదె పో
కవ వాసితే అట్టె కారమౌఁ గాని
నవకపు నాయకుని నవ్వులెల్లాఁ జేకొనవే
తివిరేరుగనక పై తీగె సాగు చలము ॥ వేసవి ॥

పనిగొంటే జవ్వనము బంగారువంటిదె పో
దినములు దొబ్బితే వన్నెదీసుఁ గాని
యెనసెను శ్రీవెంకటేశుఁడు న(ని?)న్నింతలోనే
పెనఁగేవుగనక ముప్పిరిగొను బీరము. ॥ వేసవి ॥ 59

దేవగాంధారి

ఇంకేల మొరఁగేవే యింతి మాతో నేఁడు
లంకెసింగారముల లలి మీరఁ గాక ॥ పల్లవి ॥

చిగురుఁగెమ్మోవిపై చిలుక వోట్లమరునా
మిగులఁగ కోవిలల మేఁత గాక
జిగిఁ జెక్కుటద్దముల చెమటచిత్తదేలే
పొగరుమెఱుఁగుల కళల పొడి రాలుఁగాక ॥ ఇంతే ॥

జక్కవకుచంబులకు చంద్రోదయములేలే
నిక్కు రత్నపుచెండ నిగుడుఁ గాక
పక్కన నడుమను బయలువాఁకనేలే ఆడు
అక్కడ నిట్టూర్పుగాలి అలరుఁ గాక ॥ ఇంతే ॥

పొంచి తనువల్లిపై పులకమొలకలు (లు?) దేలె
పంచాస్త్రువిదులందు పరుగుఁ గాక
మెంచగల శ్రీవెంకటేశుఁడిదివో కూడె
ముంచుకొని తలఁబాలు ముసరుకొనుఁ గాక. ॥ ఇంతే ॥ 60

211—వ రేకు ఆహిరి

ఏఁటి బుద్ధులు చెప్పేరే యింకా నాకు
మాఁటలాడుటగాక మచ్చుచల్లేదా ॥ పల్లవి ॥

పతిఁబాసిన నేరమి పైకొని నాకుండఁగాను
ఆతనినెంతేసి మాఁటలాడుమనేరే
మతిలోని నామంకే మళ్ళవేసుకొని కొంత
వెతదీర్చుకొంటగాక వేగిరించేదా ॥ ఏఁటి ॥

పంతమాడిన గర్వపుబలిమి నాకుండఁగాను
రంతుల నాతనినెట్టు రవ్వసేతునే
వంత నావల్ల వచ్చిన వగపెల్లాఁబెదఁబాయ
చింతదీర్చుకొంట గాక సిగ్గువడేదా ॥ ఏఁటి ॥

కాఁగిటఁ గూడినయట్టి ఘనత నాకుండఁగాను
ఆఁగుచు నాతనినెట్టు అలయింతునే
తోఁగిన చెమటలార తోడనే శ్రీవేంకటేశు
రేఁగి నవ్వించుటగాక రిచ్చవడేదా. ॥ ఏఁటి ॥ 61

దేసాళం

విన్నపము లిఁకనేల వేగినంతాను
మన్నించకిఁకనుండే మఱియేది ప్రాణ ॥ పల్లవి ॥
కాంతకు నీవు చూచిన కనుచూపులే ప్రాణ
మంతనాన నీవాడిన మాటలే ప్రాణ
పొంత నీపై తలపోఁత పొద్దువోకలే ప్రాణ
యింతట నీవురాకున్ననిఁకనేది ప్రాణ ॥ విన్న ॥
నలినాక్షికపుడు నీ నవ్వీన నవ్వులే ప్రాణ
పలుమారుఁ జేసినట్టి బాసలే ప్రాణ
పొలసి నీవువేసిన పువ్వులచెండే ప్రాణ
పిలుపించకిఁకనుండే పిక్కటిల్లుఁ బ్రాణ ॥ విన్న ॥
సతికి నీకూటమిలో చనవిచ్చుటలె ప్రాణ
వ్రతముగా నీవింటికి వచ్చుటే ప్రాణ
గతియై శ్రీవేంకటేశ కాఁగిలించి నదె ప్రాణ
తతినిట్టె కూడకుండే తగనేది ప్రాణ. ॥ విన్న ॥ 62

మధ్యమావతి

ఎన్నిటికిఁక దయ యేదనున్నది
వన్నె చిత్తరువు వ్రాసి వనితఁజేసితివా ॥ పల్లవి ॥
చిత్తమెల్ల నీరాయ సిగ్గులెల్ల నెగ్గులాయ
వత్తివలె విరహాన వాడె దేహము
యిత్తల నీవెట్టఁ బొంది యెన్నఁడిఁక వడదేరు
కొత్తగా కరుగుగట్టి కోమలిఁ జేసితివా ॥ ఎన్ని ॥

చెమ్మగించె తనువల్లి చెక్కులు చేతికివచ్చె
చిమ్మరేఁగి పులకలచెట్లు మొలచె
తమ్మివలెఁ జెంగలించె తరి యెన్నఁడిఁక తోలు
బొమ్మకు ప్రాణమువోసి పొలఁతిఁ జేసితివా ॥ ఎన్ని ॥

వీదెపు మోవి వెలసె వెగటులెల్లాఁ బాసె
వేడుక రతులచేత విఱ్ఱవీఁగెను
యీడనే శ్రీవేంకటేశ యింతినిట్టే కూడితివి
సీడకు చైతన్యమిచ్చి నెలఁతఁ జేసితివా. ॥ఎన్ని॥ 63

కేదారగౌళ

ఆయములకెల్లా గురి అతనుని బాణములు
చాయ చూచుకొమ్మనవె జామెక్కెనిపుడు ॥ పల్లవి ॥

తలపోఁతలకు గురి తానూనేనూనిద్దరము
పలుకులకెల్లా గురి పంతమొక్కటే
నెలవి నవ్వులకును చెలులిందరును గురి
తెలుసుకో రమ్మనవే తెల్లవారెనిపుడు ॥ ఆయ ॥

తగులాయాలకు గురి తననాసందిపొందులు
పగటులకెల్లా గురి పచ్చిసేఁతలు
అగపడ్డందుకు మేని అడియాలములు గురి
మొగమేది రమ్మనవే మువ్వరజామెక్కెను ॥ ఆయ ॥

ఇచ్చిన కాఁగిళ్ళు గురి యిద్దరితమకములు
విచ్చనవీళ్ళకు గురి వింతరతులు
యిచ్చట శ్రీవేంకటేశుడింతసేసి కూడెనింకా
మచ్చికెతో రమ్మనవే మద్యాన్నమెక్కెను. ॥ఆయ॥ 64

ఆహిరి

మగువకు దిక్కెవ్వరు మరియును నీవేకాక
తగవు ధర్మాలు నీవే తలపోయ వలదా ॥ పల్లవి ॥

యేపున నీయంతనీవు యింతె విచారించకున్నా
ఆపెమాట వినవద్దా అయ్యో నీవు
చాపలాన నీకంటె సవతికి దయవుట్టె
పాపపుణ్యములు నీవు భావించుకోవలదా ॥ మగువ ॥

పంతాన నీకెవద్దికి పైకొని నీవురాకున్నా
కాంతపంపు సేయవద్దా కట్టా నీవు
పొంతనే మొగమోటము పొరుగువారెంచుగలిగె
చెంత నీవిచ్చినబాస చెల్లించుకోవలదా ॥ మగువ ॥

ఇల శ్రీవేంకటేశుఁడ యెంతరాజసమైనా
చెలిమేలు చూడవద్దా చెల్లఁబో నీవు
తొలఁగక కూడితివి తోడియాపె యెచ్చరించఁగ
నెలకొన్న నీ గుణాలు నెరపఁగ వలదా. ॥ మగువ ॥ 65

పాడి

తానువంటిది మనసు తప్పులు నీకా లేవు
మూసిన ముత్యాలవలె ముంచీని నవ్వులు ॥ పల్లవి ॥

పొలఁతికి బాసయిచ్చి బొమ్మచారివై వుండఁగ
చెలి వేరొకతె వచ్చి చేయివట్టీని
బలిమి యెవ్వరిదో పనులు దాదాత మోచె
నిలువునూరు వండీని నీమేనిపులకలు ॥ తాను ॥

వనితకు సన్నసేసి వ్రతము వట్టుకుండఁగ
పెనఁగి వేరొకతె తాఁ బిలిచీ నిన్ను
చనవు లెవ్వరిపాలో చవులు రెంటాఁదోఁచి
పొనిఁగి పోఁకకు నీపై పుట్టెఁడమ్మె వలఁపు ॥ తాను ॥

కొమ్మవొకతెతోఁ బెండ్లికొడుకవై నీవుండఁగ
కమ్మర నొకతెవచ్చి కాఁగిలించీని
యెమ్మెల శ్రీవేంకటేశ యిద్దరితో మొగమోట
యిమ్ముల కోటికిఁ బడిగెత్తెను నీరతులు. ॥ తాను ॥ 66

122—వ రేకు శంకరాభరణం

ఏమైనానాదేవారి నేమందును
మోము చూచితే చెరువుముయ్యమూకుదున్నదా ॥ పల్లవి ॥

ఆదియాలముగ నీవు ఆదేవి సత్యాలే కాక
కదు మావంటి వారితోఁ గల్లలాదేవా
జడిసి తొల్లి అసురసతులతో నేమో కాక
తదవితే నేటివేళ తప్పు నీయందున్నదా ॥ ఏమై ॥

చిమ్మిరేఁగ నీవిన్నిటాఁ జేసేవి పుణ్యాలే కాక
పమ్మి నీవొళ్ళ నెంచితే పాపమున్నదా
కుమ్మరించి యీసుద్దులు గొల్లెతలందేమో కాక
నెమ్మది నీపొద్దుకు నింద నీయందున్నదా ॥ ఏమై ॥

దగ్గరితే నీవల్లను దయదాక్షిణ్యాలే కాక
కగ్గిన నిష్టూర మించుకంతగలదా
వెగ్గళించి నన్నును శ్రీవేంకటేశ కూడితివి
వొగ్గి నిన్నుదూరఁబోతే వొచ్చము నీకున్నదా. ॥ ఏమై ॥ 67

సామంతం

ఇంక నీచిత్తముకొద్ది యింతిభాగ్యము
వుంకువ కోరికెలలో నోలలాడీనదివో ॥ పల్లవి ॥

వనిత వాలుక చూపు వంచి (అప్పై)
పెనఁగుచు పులకలు పెంచి
మునుకొన్న తమకము ముంచీనదె
గునిసి నీతో నలుగఁ గొంచీనదివో ॥ఇంక॥

పొంసి మోహముమాట పొదిగి అప్పై
సెలవుల నవ్వులెల్లాఁ జిదిగి
యెల్మి జవ్వనమున నెదిగి
వులివచ్చి గోరుమోప వొదిగీనదివో ॥ ఇంక ॥

వెక్కసపుటూరుపులు విసరి అట్టె
గుక్కక పైపై రతులు గొసరి
చక్కని శ్రీవేంకటేశ సతి గూడి నిన్ను
మొక్కుచు మోవితేనెకు ముసరినదివో. ॥ ఇంక ॥ 68

భైరవి

కోపించ నేరుతునా గునిసీఁ దాను
తీపుమోవికిఁగా నేల తిట్టీనే తాను ॥ పల్లవి ॥

పొద్దువోదా వలపులు పోగువోసి వున్నవా
పెద్దరికేలకు నేల పిలిపించీనే
చద్దివేఁడి జవ్వనాన సదిదనమీఁదవేసి
వొద్దనున్న నన్నింతేల వొరసీనే తాను ॥ కోపిం ॥

మాటలేదా మరి తనమనసుకు దూపుగద్దా
చీటికిమాటికి నేల చేఁత చేసీనే
పాటించిన తమకాన పంతమెల్లా తనకిచ్చి
యేటవెట్టుకొంటే యాలయెగ్గురేఁచీఁ దాను ॥ కోపిం ॥

ఇట్టెకొత్తా తనలోని యెన్నికకు తప్పుగద్దా
పట్టి కాఁగిలించి యాల భ్రమయించీనే
గుట్టుతో శ్రీవేంకటేశుఁ గూడి నే సంతోసించఁగా
గట్టియైనందుకు నెంత కరఁచీనే తాను. ॥ కోపిం ॥ 69

తెలుఁగుఁ గాంబోది

ఒద్దేలే జగడాలు వోయింతి
సిద్దెబట్టి కోరికలు చిత్తఁగించఁ గదవే ॥ పల్లవి ॥

మొగముచూచి యతఁడు మోవితేనెలడుగఁగా
వొగరులేలాదేవే వోయింతి
నగవుల పంచదార నాథుఁ దందుపైఁ జల్లి
జిగి చవిచేసుకొనీఁ జిత్తగించఁ గదవే ॥ ఒద్దే ॥

వాటపు వలపతఁడు వారవట్టుకుండఁగాను
  వూటలేల పోఁ జల్లేవే వోయింతి
పాటించి సరసముల పన్నీరతఁడు నించి
  చీటికి మాటికి వేఁడీ చిత్తగించ గదవే ॥ ఒద్దే ॥
అప్పుడే కాఁగిటఁ గూడి ఆయములతఁడంటఁగా
  వుప్పతించేవేలె రతులోయింతి
చిప్పిలె కాఁగిటిలోన శ్రీవేంకటేశ్వరుఁడు
  చెప్పరాని చేఁతసేసీఁ జిత్తగించ గదవే. ॥ ఒద్దే ॥ 70

రామక్రియ

ఏలనాచే మొక్కించేరే యిప్పుదేనన్ను
  కాలగాలమున మేలు కనుఁగొనేఁగాక ॥ పల్లవి ॥
పంతమే ఫలముగాఁగ బ్రదికేటి వారికి
  చెంతలఁ బ్రియాలు చెప్పఁజెల్లునటవే
దొంతులు వేరిచేనంటే తోదోపులు వలపులు
  కాంతుఁడు మన్నించిన కనుఁగొనేఁగాక ॥ ఏల ॥
రాజసమే ఫలముగా రచ్చసేసేవారికి
  వోజదప్పి కిందుపడ నొనరునటే
సాజము చూచేనంటే చలములు బహళము
  పూజ లాతనిచేతనే పొరసేఁగాక ॥ ఏల ॥
కూటములె ఫలముగా గురియైనవారికి
  పాటించి కోపించుకొనఁ బాడియటవే
యీటున శ్రీవేంకటేశుఁడింతలోనే నన్నుఁగూడె
  తేటలనాతనివల్లఁ దిరమయ్యేఁ గాక. ॥ ఏల ॥ 71

సామంతం

ఇద్దరును నవ్వీరిదె యెడమాటలికనేల
  కొద్దిమీర మనమెల్లాఁ గోరినట్టే ఆయెను ॥ పల్లవి ॥

సరసములాడఁగాను చవిపుట్టె వలపులు
విరసపుటలుకలు వెడజారెను
తరితీపులవల్లను తమిపుట్టె మీఁద మీఁద
కెరలిన వొట్లలో కిసరులు వాసెను ॥ ఇద్ద॥

కందువలనుండఁగా కన్నులకు నింపులాయ
మందలించి వెనకటి మంకులుమానె
సందడించి పెనగఁగా చనవులు మితిమీరె
చిందువందులైనట్టి సిగ్గు వెడజారెను ॥ ఇద్ద ॥

మంచి మాటలాడఁగాను మోవులతేనె దొరకె
చంచలపుఁ గపటాల సదిదీరెను
యెంచఁగ శ్రీవేంకటేశుఁడింతియునుఁ గూడిరిదె
కొంచముదొడ్డెరఁగని కొసరులు దక్కెను. ॥ ఇద్ద ॥ 72

213—వ రేకు హిజ్జిజి

కానీవే యెంతకెంత గబ్బితనము
యీనెపములెల్లాను యెరఁగనటె ॥ పల్లవి ॥

నవ్వులనె వొకమాట నటనలనొకమాట
దివ్వెనలనొకమాట తిట్టేవేమే
పువ్వులనె వొకవాటు పోరచినె వొకవాటు
యివ్వలనే వేసితేను యేమిసేసేవే ॥ కానీ ॥

కన్నులమొనలుచూపి కతలమొనలుచూపి
చన్నులమొనలుచూపి సాదించేవే
నున్ననిగోరుదీసి నూఁగురుల కొప్పుదీసి
యిన్నినే రట్టుసేసితే నేమిసేసేవే ॥ కానీ ॥

బిగువుఁగాఁగిటఁ బట్టి బీరమునఁ జలపట్టి
పగటున కొనగొంగు పట్టేవేమే
జిగిమించఁగలసితి శ్రీవేంకటేశుఁడఁదాను
మొగసక్కెల దూరితే నేమిసేసేవే. ॥ కానీ ॥ 73

కొండమలహరి

ఏలనన్నుఁ దాసితివి యిందాఁకానేదపరాకు
తాలిమిగలదాననా తలఁచి నీయదకు ॥ పల్లవి ॥

మొక్కితిఁగా అల్లనాఁడె మొరఁగులు మానుమని
తక్కులేక వలచినదాన నేనని
నిక్కపుటాసలు నాలో నిండియుండవివియని
పక్కవనాతోఁగూడి మన్నించుమని ॥ ఏల ॥

వేవెల్లాఁ జేసితిగా సిగ్గులు వదకుమని
వేవేలు నావిన్నపాలు వినుమని
భావించునావల్ల నీకు పంతమెల్లాఁజేరెనని
నీవల్లఁ దప్పులేకుండా నెరవేరించుమని ॥ ఏల ॥

కప్పితిఁగాపయ్యద యీకపటము వానెనని
చిప్పిలె నాచిత్తము నీచేఁతలనని
యిప్పుడె శ్రీవేంకటేశ యేలితివి నన్నునిట్టె
దప్పిదేరె మోవితేనెఁదనిసితినని. ॥ ఏల ॥ 74

నాదరామక్రియ

మీరే యెరఁగరా యిన్ని మేటిజాణలు
మారుమోములిఁకనేల మాటాడరాదా ॥ వల్లవి ॥

సతమైన కూరిమికి సాదించనేల
హితవైన వినయాలే యింపులుగాక
కుతిలంబులేని మతి కొసరనేల
రతికెక్కె చనవు మెరయుటగాక ॥ మీరే ॥

ఆసపడ్డ చూపులకు నడ్డాఁకలేల
వేసటలేక నవ్వేచే వేడుకగాక
నేసవాలవావులకు సిబ్బితియేల
మోసపోని కూటములే ముచ్చటలుగాక ॥ మీరే ॥

ఆయాలు సోఁకిన పనికచ్చికమేలా
చాయలు సన్నలునే చవులుగాక
యీయెడ శ్రీవేంకటేశ యింతినీవూఁ గూడితిరి
రేయిఁబగలివే పెరరేఁపులుగాక. ॥ మీరే ॥ 75

ఉద్దదేశి

వెల్లవిరాయఁ బనులు వేసాలేలే
గొల్లదానవా నీవు కొంకవిఁకనేఁటికే ॥ పల్లవి ॥
కన్నులతేటలు వారె కళలు మోమునమీరె
చిన్నదానవా యింకా సిగ్గునేఁటికే
చన్నులకొండలమీద చంద్రవంకలవె నిండె
కన్నెపడుచవా నీవు కప్పి దాఁచనేఁటికే ॥ వెల్ల ॥
పాలుకొనెఁ బులకలు పమ్మె సిగ్గుమొలకలు
గోలదానవా యేమి గుట్టుదాఁచేవే
తూలుచును నీకొప్పు తుమ్మిదలెల్లా బెదరె
బాలదానవా వట్టిభయము నీకేఁటికే ॥ వెల్ల ॥
గాఁటపు నిట్టూర్పురేఁగె కమ్మని మోవెల్లరేఁగె
నేఁటిదానవా నీవు నివ్వెరగేలే
యీటువెట్టి శ్రీవేంకటేశుఁడిదె నిన్నుఁ గూడె
మాఁటుదానవా నీకు మతకములేఁటికే. ॥ వెల్ల ॥ 76

సౌరాష్ట్రం

మనలోనే యింతగద్దా మాఁటి మాఁటికి
వినిపించే వినవయ్యా విన్నపములెల్లను ॥ పల్లవి ॥
పక్కన నవ్వినప్పుడే భయమెల్లఁ బాసె నీవు
చెక్కు నొక్కినప్పుడే చింత దీరెను
యెక్కువ ప్రియములతో యేల వేడుకొనేవింత
మొక్కే నుండవయ్య నీకు మోహించినదానను ॥ మన ॥

దండఁ గూచుండినప్పుడే తగవులెల్ల నీదేరె
కొండల చన్నులంటఁగా కోరికె దక్కె
వెండియు నాకెంతేసి వినయాలు నేసేవు
పందేనయ్యా నీవద్ద నేబత్తిగలదానను ॥ మన ॥

కలసిన యప్పుడే కాయము తనివిఁబొందె
చెలిమి నేసినప్పుడే చెమరించెను
యెలమి శ్రీవేంకటేశ యీదేరితి నీ రతుల
చెలఁగే నిదిగోవయ్య నేవసేసేదానను. ॥ మన ॥ 77

దేసాక్షి

సరివచ్చెఁ గదవే చల్లేటి నీవలపులు
గరిమె నీరమణుఁడు గాలివంటివాఁడు ॥ పల్లవి ॥

తాలిమిగలవారికి తలఁపెల్లానీదేరు
ఆలరి కోపకత్తెలకాయాలు సోఁకు
యేల తప్పక చూచేవు యెఱఁగవా నీవిది
మేలిమి నీమగఁడు తుమ్మెదవంటివాఁడు ॥ సరి ॥

చెంతనున్నవారికి చేతికిఁ జిక్కు బనులు
పంతపు మగువలకుఁ బట్టుఁ జలము
మంతనమేమాదేవు మాఁటిమాఁటికి నాతోను
మంతుకెక్క పతి నీడమానివంటివాఁడు ॥ సరి ॥

కూడినట్టివారికి గుణములెల్లా మంచివి
వేడుక వనితలకు వెలియే లోను
యీడనే శ్రీవేంకటేశునింతినీవు గూడితివి
తోడనితఁడెంచితే చంద్రునివంటివాఁడు. ॥ సరి ॥ 78

214—వ రేకు మాళవిగౌళ

ఏడనుండా నాసొమ్మె యెందు వొయ్యీనే
పీడెములో కప్పురమే పీనివలపెల్లను ॥ పల్లవి ॥

పంతమాడుకొనఁ గాని భావించ నాతనిరూపు
చింతించ నాలోనిదే చెప్పనేలే
దొంతిపెట్టి గొల్లెతలు దోమటిదొడుకఁగాను
బంతిచిక్కినట్టి మోవిపండు నే దాఁచితినే ॥ ఏద ॥

విచ్చి చెప్పఁగాని తనవింతచక్కఁదనమెల్ల
పచ్చి నాచూపులలోనే పదరనేలె
ముచ్చటఁ బడారువేలు ముడిచివేసినపువ్వు
తెచ్చి నేదాఁచుకొంటిని దేవర యెరఁగదా ॥ ఏద ॥

అట్టు నీ నారతి నాఅది శ్రీవేంకటేశుఁ
దొట్టి వారసినవార వారయనేలె
అట్టె తొల్లిటివారి అరచేతి నిమ్మపండు
గుట్టున నేఁదీసుకొంటి గుఱుతులడుగరె. ॥ ఏద ॥ 79

హిందోళవసంతం

నేనుసేసే చేఁతలలో నెరుసున్నదా
వీనుల వినుమంచేను వేసరేవుగాక ॥ పల్లవి ॥

కప్పుర మిచ్చితిఁ గాక కవకవ నవ్వితినా
రెప్పల మొక్కితిఁగాక రేసు రేచేఁనా
ముప్పిరినెవ్వతెచేనో ముందువాడివచ్చి
దప్పితో నొక్కటొక్కటే తలచేవుగాక ॥ నేను ॥

చిగురందిచ్చితిఁగాక చేగోరు దాఁకించితినా
మొగమోటనుంటిఁగాక ముంచికైకోనా
మగువ యెవ్వతెచేనో మర్మాలు తొరలి వచ్చి
పగటులనూరకే భ్రమసేవుగాక ॥ నేను ॥

రతులఁ గూడితిఁ గాక రాజసము చూపితినా
సతమై యుండితిఁగాక సాదురీతిని
గతిమై శ్రీవేంకటేశ కడపలోఁ గూడితివి
మతి నెవ్వతోఁ దలఁచి మలసేవుగాక. ॥ నేను ॥ 80

ముఖారి

అవునయ్యా దొరవౌదువన్నిటా నీవు
 వివరముతోడి నన్ను వీరిడిఁజేసేవు ॥ పల్లవి ॥

యెవ్వతెనో సరివెట్టేవేఁటికి నాతోఁ జలము
 పువ్వువంటి మనసిట్టె పూఁవసేసేవు
 జవ్వనమదముతోనే సరినన్నుఁ జేరితేను
 నవ్వులనె పొద్దువుచ్చి నాలిసేసేవు ॥ అవు ॥

యెక్కడికైనాఁ బిలిచేవెగసక్కెమెంత నీకు
 లక్కవంటి వలపేల వుక్కుసేసేవు
 లెక్కలేని యాసతోడ లెమ్మని నేఁగొసరితే
 జక్కవ చన్నులేముట్టి జాగుసేసేవు ॥ అవు ॥

యెంతవడైనాఁ గూడేవేమి నేరుచుకొంటివి
 వంతవంటి సిగ్గేఁటికి వాఁకసేసేవు
 యింతలో శ్రీవేంకటేశ యిద్దరముఁ గూడితిమి
 దొంతిమోవి తేనెలిచ్చి దొరఁజేసేవు. ॥ అవు ॥ 81

వసంతవరాళి

ఆతఁడిదె నీవిదె ఆసలెల్లా నెరవేరె
 చేతికి లోనాయఁ బతి చెల్లునమ్మా ॥ పల్లవి ॥

మగఁడు నిన్ను మన్నించె మనసొక్కటాయనిఁక
 నగవద్దా యిఁకనీవు నలినాక్షి
 మగువలమున్నారము మంకుమీయలుకదీర్చ
 జిగినీవు చేసినదే చేఁత యిఁకనమ్మా ॥ ఆత ॥

రమణుఁడు చెయి వట్టె రాజసము నీకుఁ దగు
 చెమరించ నీకువద్దా చిగురుఁబోఁడి
 అమరించఁగలము నీయంకెకు నన్నిపనులు
 విమలము నీపగటు విచ్చనవిదెమ్మా ॥ ఆత ॥

శ్రీవేంకటేశుఁడు గూడె చెలివలమేల్మంగవు
నీ వాతని మెచ్చవద్దా నీలవేణి
చేవదేరె మాకొలువు సేవలిట్టే సేసేము
కైవసమాయ రతులు కళదేరవమ్మా. ॥ అత ॥ 82

మెంచబౌళి

ఎంతవానికెంతమాట యేలే యింత
మంతనాన నుండియును మాకుదీరదా ॥ పల్లవి ॥

కొప్పు దువ్వితేఁ బతిపైఁ గోపగించుకొనేవేమే
తప్పులేని తప్పుమోపి తమకింతురా
విప్పుచుఁ బ్రియము చెప్పి వేఁడుకొనీ నాతఁడే
దప్పిదేరె మోవిచూచి దయ వుట్టదా ॥ ఎంత ॥

ధీరతతోఁ జెక్కు నొక్కితేను విదిలించేవేమే
దూరులేని దూరుగట్టి దొమ్మిసేసేవు
సారపు నీసుద్దులెల్లా చవిసేసీనాతఁడే
ఆరీతినాతనిఁ జూచి ఆయము గరఁగదా ॥ ఎంత ॥

చిప్పిలఁ గాఁగిలించితే జీరవారెననేవేమె
చొప్పులేని చొప్పులెత్తి సూదువట్టేవే
అప్పుఁడు శ్రీవేంకటేశుఁ డలమేల్మంగవు నీవు
చొప్పులుగాఁ బెంజెమట చూచి చింత వాయదా. ॥ ఎంత ॥ 83

శ్రీరాగం

త్తరే ఆరతులీపె ంతులాల
హత్తెను శ్రీవేంకటేశు కలమేలుమంగ ॥ పల్లవి ॥

రి వురముపైసొమ్ము అరతఁగట్టినతాళి
సరిలేని దేవుని సంసారఫలము
సిరులకుఁ బుట్టినిల్లు సింగారములవిత్తు
మెరుఁగుఁబోడి యలమేలుమంగ ॥ ఎత్త ॥

పరమాత్మునికి నాత్మభావములో కీలుబొమ్మ
కెరలుచునితఁడు భోగించే మేడ
సరసపు సముద్రము సతమైన కొంగుపైఁడి
అరిది సంపదలది యలమేలుమంగ ॥ ఎత్త ॥

శ్రీవేంకటేశుని దేవి చిత్తజునిఁ గన్నతల్లి
యీ విభుని కాఁగిటిలో యేచిన కళ
బూవపు పెండ్లి మేలు పొందిన నిధానము
ఆవల నీవల నీపె యలమేలుమంగ. ॥ ఎత్త ॥ 84

215-వ రేకు వరాళి

అంతేసి యెరఁగలేము ఆడువారము
మంతనాన విన్నవించే మన్నించవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

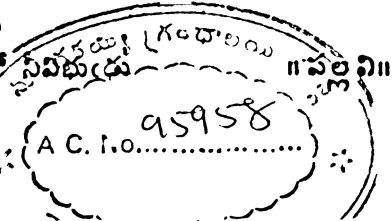
నీతో నేమాటాడితే నిజము నిష్ఠూరము
నీతెరిఁగి మాటలెల్ల నీవాడవయ్యా
చేతి మీఁదనే వుండవి చేకొను నామొక్కులెల్లా
మాతలఁపు లీదేరించి·మన్నించవయ్యా ॥ అంతే ॥

సారె నీతో నవ్వితేనే సరసమే విరసము
నారీతి చూచి నీవే నవ్వవయ్యా
గారవపు నాగోళ్ళు నీగద్దము పైనుండవి
మాపుకొని వేఁడుకొనే మన్నించవయ్యా ॥ అంతే ॥

చన్నుల నిన్నొత్తితేనే చలములే పలములు
వున్నతిఁ గాఁగిట నీవే హొత్తవయ్యా
అన్నిటా శ్రీవేంకటేశ అలమేలుమంగ నేను
మన్నించి కూడితివింకా మన్నించవయ్యా. ॥ అంతే ॥ 85

శ్రీరాగం

తలపంచు కొననేలే తరుణి నీకు
యెలమిఁదప్పకచూచీ నిదివో నీవిభుఁడు ॥ పల్లవి ॥

తాలిమిగలచెలికి తలఁపెల్లా నీదేరు
జాలిఁబొరలకున్న చవియా మేలు
నాలి నెరపకుండితే నవ్వులు వేళమేవచ్చు
యీలీలనే వుండరాదా యిదివో నీవిభుఁడు ॥ తల ॥

మాట వాదఁబడికైతే మనసులు గరఁగును
యీటుకుఁ బెనఁగితేమ యిచ్చక మవును
కూటములు గలిగితే గుణములు చక్కనవును
యేఁటికి సూరకుందాన విదివో నీవిభుఁడు ॥ తల ॥

తగవుల నడచితే తప్పదు సంతోషము
మొగమోట గలిగితే మోహముమించు
జిగి యలమేలుమంగ శ్రీవేంకటాద్రివిభుని
మొగసక్యాలకే కూడితితఁదే నీవిభుఁడు. ॥ తల ॥ 86

బౌళి

నీకుదొరకితేఁగన నీవుమానేవా
మైకొని నన్నిన్నిటాను మన్నించునితఁడు ॥ పల్లవి ॥

నేసవెట్టిన వలిని చెప్పినట్టు సేయించుకో
దోసమా నీవేల దూరవచ్చేవే
యీసు రేఁచుక దొడ్డ హితవరివలెనే
పోసరించి నాకేల బుద్ధిచెప్పేవే ॥ నీకు ॥

చేతికి లోనైనవాని చెక్కు వేల మీఁటితేను
యేతులా నీకేల మెకసక్యాలు
కాతరించి నీవే దగ్గరిన చుట్టమవలె
ఆతుమై నీవేఁటికి నాయాలు తిద్దేవే ॥ నీకు ॥

కూడిన శ్రీవేంకటేశు గోరసేను గిరితేను
ఆడికల నీవేల అడ్డమాడేవే
నీడనలమేల్మంగను నేసు నాకంటె నెక్కుడా
చూడఁజూడ నీవేల జోహారనేవు. ॥ నీకు ॥ 87

మాళవశ్రీ

అప్పణిచ్చేనిదె నీకు ననుమానించకుమిఁక
చిప్పిల మోహించిన నీచేతిలోనిదానను ॥ పల్లవి॥

యెంతనవ్వినా మేలే యెరిఁగిన విభుఁడవు
చెంతనుండి మరియేమి సేసినా మేలే
యింతమాత్రమునకే యెగ్గులెంచ తప్పులెంచ
సంతోసాన నీకులోనై సమ్మతించేదానను ॥ అప్ప ॥

అలయించినా మేలే ఆయములెరుఁగుదువు
కొలువు యిట్టె సేయించుకొన్నా మేలే
మలసినమాత్రానకే మచ్చరించ నెచ్చరించ
చెలఁగుదు నీపాదాల సేవసేసేదానను ॥ అప్ప ॥

చేరి కూడితివి మేలే శ్రీవేంకటేశుఁడవు
యీరీతినలమేల్మంగనేమన్నా మేలే
సారె యీమాత్రానకే జంకించ బొంకించ
మేరతోనుండుదు నిన్ను మెచ్చేటిదానను. ॥ అప్ప ॥ ౪౪

సాళంగనాట

అన్నిటా నేరుపరిగా అలమేలుమంగ నీకు
చిన్నిచిన్నిముద్దులనే సిగ్గువిడిపించెను ॥ పల్లవి ॥

చనవు మెరసి నిన్ను సారెసారెఁ బేరుకొని
మనసు దనియ నాపె మాటలాడెను
కనుసన్నచూపులనె కప్పురవిడెములిచ్చి
తనువు దనియ నీపైఁ దలఁబాలు వోసెను ॥ అన్ని ॥

పన్నుగడలతోడనే పానుపుచేరువనే
కన్నులుదనియఁగ దగ్గరి నిల్చెను
మన్ననలు దైవార మచ్చికలు పెడరేఁచ
విన్నవీనులు దనియ విన్నపాలు సేసెను ॥ అన్ని ॥

మాఁగిన మోవియిచ్చి మనసు గరఁచి యిట్టే
కాఁగిలి దనియ నీకుఁ గప్పేఁ జయ్యాద
వీఁగక శ్రీవేంకటేశ వెలఁదిఁ గూడితివిట్టె
రాఁగి వయసుదనియ రతికేలిసేసెను. ॥ అన్ని ॥ 89

శుద్ధవసంతం

అలమేలుమంగ యీకె ఆనుకవద్దనుండది
చెలరేఁగి కందువలు చిత్తగించవయ్యా ॥ పల్లవి ॥
తరుణిదేహమే నీకు తగుదివ్యరథము
గరుడధ్వజందాపె కప్పుపయ్యాద
తురగములు రతులఁ దోలెదు కోరికెలు
సరినెక్కి వలపులు జయించవయ్యా ॥ అల ॥
దిండు కలపిలుఁదులు తేరు బండికండ్లు
అండనే పువ్వులగుత్తులాపెచన్నులు
కొండవంటి శృంగారము కోపునఁగల సొబగు
నిండుకొని దిక్కులెల్లా నీవేగెలువవయ్యా ॥ అల ॥
పెండికంఠము నీకు విజయశంఖమదిగో
నిలువెల్ల సాధనాలు నీకునాపె
యెలమి శ్రీవేంకటేశ యిద్దరునుఁ గూడితిరి
పలుజయముల నిట్టే పరగవయ్యా. ॥ అల ॥ 90

716—వ రేకు గౌళ

ఏమిచూచేవు మాదిక్కు యివియేమేలు
నీమనసే యెరుఁగును నీవు సేసేమేలు ॥ పల్లవి ॥
మాటకుమాటాడఁబోతే మరియెన్నైనాఁ గలవు
మోటుపెట్టి నేము నీకు మొక్కేదే మేలు
పాటించి సతులకెల్లా పైఁడికొంగువరచిన
మేటివి నిన్నెందుకైనా మెచ్చేదే మేలు ॥ ఏమి ॥

చేఁతకుఁ జేఁత సేసితేఁ జిక్కెతెప్పైనాఁ గలవు
నాఁతినింతే నిలుచుండి నవ్వేదేమేలు
కాఁతాళించి చెలులకే గద్దెవెట్టితివురము
పూఁతవలపులనిన్నుఁ బొగడేదే మేలు. ॥ ఏమి ॥

సేసకును సేసవల్లఁ జేయికిఁ జేయి గలము
పోసరించి నీకాఁగిటఁ బొందేదే మేలు
ఆసల శ్రీవేంకటేశ అలమేల్మంగను నేను
మోసపోక కూడితిమి మోహములే మేలు. ॥ ఏమి ॥ 91

వరాళి

ఎన్నఁడూనెరఁగమయ్య యిటువంటి పనులు
నిన్ననాపెఁ గంటిమయ్య నేయపులపొగుల ॥ పల్లవి ॥

నిన్నుఁజూచి వదదేరీ నెలఁత అల్లంతనుండి
కన్నులనే వలపులు కాచుకున్నవో
పన్నిన సిగ్గులువీడఁ బయ్యద జారఁగఁదోనె
చన్నులనే జవ్వనము సాదించీనో ॥ విన్న ॥

ఘాతలనె చెనకీని కాంత నీమోము చూచి
చేతులనె తమకము చిమ్మిరేఁగీనో
కాతరాన నీగుణాలు కదుఁగదుఁ గొసరీని
దూతికెవలెనే మాట దొమ్మిసేసీనో ॥ విన్న ॥

అక్కపైనిలిచి కూడె నలమేలుమంగ నిన్ను
చక్కఁదనమెల్ల నీకు సంచమాయనో
గక్కన శ్రీవేంకటేశ కాయముఁ గాయమునంటె
పెక్కువ సింగారాలు పెనఁబెట్టెనో. ॥ విన్న ॥ 92

దేసాళం

అన్నేసి నాకునాకే అడుకోరాదు
యెన్నుకొమ్మీ నామాటలితవైనయపుడు ॥ పల్లవి ॥

అలుకలు దీర్చితివి ఆయములంటితివి
చెలఁగి నీచెప్పినట్టు సేసేమయ్య
చెలపట్టేవేళగాదు సరిదాఁకీనిటమీఁద
తలఁచుకో నామాఁట తతి వచ్చినపుడు ॥ అన్నె ॥

చేయి మీఁదవేసితివి సిగ్గులెల్లాఁ బాపితివి
ఆయనాయ నీకునడ్డమాడనయ్యా
రాయడించే చోటుగాదు రతికెక్కినపుడైనా
చాయకుఁ దెచ్చుకో మాట చవులైనయపుడు ॥ అన్నె ॥

కన్నులనే నవ్వితివి కాఁగిటఁ గూడితివి
మిన్నకైనా నిన్ను సారె మెచ్చేనయ్య
అన్నిటా శ్రీవేంకటేశ అలమేల్మంగను నేను
వన్నెకుఁ దెచ్చుకో మాట వహికెక్కినపుడు. ॥ అన్నె ॥ 93

సామంతం

అప్పటనుంటియుఁ జెప్పేవాసుద్దులు
అప్పుడే అన్నియువింటినాసుద్దులు ॥ పల్లవి ॥

అంగడికెల్లానెక్కెను ఆసుద్దులు
అంగనలందరు విన్నారాసుద్దులు
అంగమా నాకాడుకోను ఆసుద్దులు నీకు
నంగవలన్నియుఁ దాపెనాసుద్దులు ॥ అప్ప ॥

ఆరితేరెనింతలోనే ఆసుద్దులు
ఆరచి కతలవంటివాసుద్దులు
ఆరఁగాఁ బండినపంటలాసుద్దులు
ఆరీతినే యియ్యకొంటినాసుద్దులు ॥ అప్ప ॥

అలుకలిన్నియుఁబాపె నాసుద్దులు
అలయని రతులలో నాసుద్దులు
అలమేల్మంగను నేను ఆసుద్దులు
ఆలమిరి శ్రీవేంకటేశాసుద్దులు. ॥ అప్ప ॥ 94

భైరవి

ఆతనివగలెరఁగరమ్మలాల
చేతులువట్టి బలిమిసేయకురే మీరు ॥ పల్లవి ॥

నిద్దిరించేనంటాను నెలఁతలరాకలకు
వొద్దికెఁగాచుక వున్నాఁ దూరకే తాను
వొద్దికి రమ్మనీనంటా వొడివట్టి తియ్యకురే
యిద్దరు చెలులున్నారు యెక్కడా నేను ॥ ఆత ॥

మోనానవుండేనంటా ముచ్చటలోఁజెలులకు
ఆనుక పొంచుక వున్నాఁదక్కడఁదాను
ఆనవెట్టెనాతఁడంటానందరుఁబిలువకురే
లోననున్నవారికంటె గుట్టునేరుతునా ॥ ఆత ॥

చేసన్న సేసేనంటా సేమంతి బంతిని నన్ను
వేసె శ్రీవేంకటాద్రి గోవిందుఁడే తాను
సేసవెట్టి కూడినాఁడు చెరఁగు వట్టించకురే
బాసగొన్నవారికంటె బలువా నేను. ॥ ఆత ॥ 95

ముఖారి

పువ్వుల వేసినవారిఁ బూఁపల వేతురటవే
నివ్వటిల్ల మీలోమాట నీవేయెఱఁగవా ॥ పల్లవి ॥

చేసన్న సేసినందుకు సెలవియ్యవలెఁగాక
మాసటీనివలె మారుమలయనేలె
ఆసపడ్డవేళ నీవు అంగీకరించకవుంటే
దోసమందురదినీవు తొల్లేయెఱఁగవా ॥ పువ్వు ॥

చెంతఁ గూచుండినందుకు సేసవెట్టవలెఁగాక
పంతగత్తెవలె మారుపలుకకువే
మంతనమైనవేళ మరఁగులు పెట్టితేను
జంతందురు లోకులబాద నీవెఱఁగవా ॥ పువ్వు ॥

ఇట్టెకూడినందుకును యిచ్చగించవలెఁగాక
జట్టిబేరగానివలె సటలేఁటికే
గుట్టుతో శ్రీవేంకటేశుఁ గూడియుఁ గొసరితేను
దిట్టతనమందురు యీతెరఁగులెఱఁగవా. ॥ పువ్వు ॥ 96

217—వ రేకు సామంతం

వెన్న చేఁతఁబట్టుకొని వేఁడనేలే నేతికి
కన్నుచూపుల నతని గంపఁగమ్మ నేరవా ॥ పల్లవి ॥

చేరి చేయిచేఁత బట్టి సిగ్గున బాసదిగేవు
పోరచి నీవిభుఁడెందు వోయీనే యింక
సారెకు నీపయ్యదలో చన్నులు దాఁచినట్టు
తారసిల్లి రమణుని దాఁచనేరవా ॥ వెన్న ॥

వొంటిఁ జిక్కించుక నీవు వొట్టు వెట్టుకొమ్మనేవు
దంటయై వేరొకతెను తగిలీనట్టే
గంటువేసి పోఁకముడి గట్టిగాఁ గట్టినయట్టు
వొంటిగాకుండా నాతని వొడిఁగట్టనేరవా ॥ వెన్న ॥

మొక్కలానఁ గాఁగిలించి మోవిముద్రలు వెట్టేవు
వెక్కసా శ్రీవేంకటగోవిందుఁడు నీకు
వొక్కమాటే కంఠహారమురమునఁ గట్టినట్టు
చక్కని నీమేనితోడ జంటసేయ నేరవా. ॥ వెన్న ॥ 97

సాళంగనాట

ఇద్దరూ సరిగెలువ నింతలోనే జూజమా
వొద్దికై వొకరొకరు వూరకుంట గాక ॥ పల్లవి ॥

సలిగెమాటాడితేను సాదించేవారు గలరా
వొలుగులు వారఁగ నవ్వుదురుగాక
చెలిపంతమేమాడినా చెల్లించఁగవలదా
బలిమి నీవింతలోనే పచారించవలెనా ॥ ఇద్ద ॥

కొంగువట్టి తీసితేను కోపగింతురాయేమి
అంగవించి అందుకు లోనౌదురుగాక
అంగనల చేఁతలకు అంగీకరించవలదా
సంగతితో నీరాజసము చూపవలెనా ॥ ఇద్ద ॥

అక్కున నిన్నదిమితే నప్పుడూ జంకింతురా
చెక్కు నొక్కి కరఁగి మెచ్చింతురుగాక
యెక్కువ శ్రీవేంకటేశ ఈపె నిన్నుఁ గూడెనిదె
పిక్కటిల్లు నీనేర్పులఁ బెనఁగఁగవలెనా. ॥ ఇద్ద ॥ 98

లలిత

అన్నియుఁ దెలుసుకొందమాతఁడే వద్దనున్నాఁడు
మన్నన గనుకొందము మరవకురే ॥ పల్లవి ॥

మనసువచ్చినవారి మాటలే చవులుగాక
యెనయనివారితోడ నేఁటిసుద్దులు
చనవు దానిచ్చితేను సాదించ నేనేరనా
పనిగలయందాఁకాఁ బదరకురే ॥ అన్ని ॥

జోడుగూడినట్టి వారి చూపులే యింపులుగాక
యీడుగానివారికొసరెంతైనానేమే
వాడికగలయప్పుడు వంచు కొననేరనా
జాడకు వచ్చినదాఁకా చలమేఁటికే ॥ అన్ని ॥

రతిఁ గూడినట్టివారిరచనలే మెచ్చుగాక
కతలు చెప్పేటివారి గతులేఁటివే
యితవై శ్రీవేంకటేశుఁడింతలోనే నన్నుఁగూడె
తరివచ్చెనిఁకమీఁద తలవంచనేఁటికే. ॥ అన్ని ॥ 99

శంకరాభరణం

నేరుచుకోవేనీవు నిక్కము దంటతనము
ఆరితేరితే నిన్ను నటు రట్టునేయఁడా ॥ పల్లవి ॥

చెక్కుచేతితోడనింకా సిగ్గువడేవు పతితో
మక్కువనేకతవేళ మరఁగేఁటికే
పక్కనఁ గన్నెవుగాఁగా పాలార్చిఁ గాకతఁడు
వెక్కసపుఁ బ్రౌఢవైతే వెల్లవిరి సేయఁడా ॥ నేరు ॥

నాలిసేసి పానుపుపై నవ్వులు నవ్వేవు నీవు
కోలుముందైనమీఁదఁ గొంకనేఁటికే
పోలించి ముగ్ధవుగాఁగా పొదిగిఁగాకాతఁడు
ఆలరి గద్దరివైతే నాయాలు సోఁకించఁడా ॥ నేరు ॥

పొంచినట్టి రతివేళ బొమ్మల జంకించేవు
మంచమెక్కి వావులింకా మానవేఁటికే
అంచెనురమెక్కించెఁగా కలమేలుమంగవని
నించి శ్రీవేంకటేశుఁడు నీకంటె మించఁడా. ॥ నేరు ॥ 100

ముఖారి

వీఁపుగానరాఁగా దాఁగే విధమేఁటికే
తోపునూకుడిందునేది దొరసానివిపుడు ॥ పల్లవి ॥

నీరాక గోరుకొని నిలుచున్నాఁడితఁడు
యీరీతినే వద్దనుండే నేల లోఁగేవే
పేరే నా వరుస గాక పెనఁగేటినారతులలో
దూరల్లా నీదేకాదా దొరసానివిపుడు ॥ వీఁపు ॥

మాటలు నీవాదేవంటా మలసుకొన్నాఁడతఁడు
యేఁటికే నన్నుఁజూచి యేల లోఁగేవే
కూటమే నాదిగాక గురుతులు సోకించేటి
తూఁటరివి నీవుగావా దొరసానివిపుడు ॥ వీఁపు ॥

సరినీవు చూచేవంటా సన్నలు సేసీ నతఁడు
యిరవై నేఁ దిట్టేనంటా నేల లోఁగేవే
అరిది శ్రీవేంకటేశుఁ డలమేలుమంగ నేను
తొరలఁ గూడితిమిదే దొరసానివిపుడు. ॥ వీఁపు ॥ 101

పాడి

ఏమని వూరడించేవో యిఁక నీచిత్తముకొద్ది
దామెన తిట్లతోడ తలవంచీనదివో ॥ పల్లవి ॥

చెలి నినుఁ జేరవచ్చి చేతులెత్తి మొక్కఁగానా
చెలరేఁగి చన్నులపైఁ జేయి చాఁచేవు
వెలఁదితో నవ్వులకు వేళావేళలు లేవా
నెలవుల నవ్వులనె సిగ్గువడీనదివో ॥ ఏమని ॥

అంగన బాగాలిచ్చి ఆకు మడిచీయఁగానా
యెంగిలి సేసేవు మోవి యిందరిలోన
గుంగిలి సరసాలకు కొంతైనా మరఁగువద్దా
సంగతి గాదని నీతో సన్న సేసీనదివో ॥ ఏమని ॥

వువిద పైపై నీకు వూడిగాలు సేయఁగానా
జవళిఁ బాదాలు చాఁచి సారె పంచేవు
కవగూడితివి శ్రీవేంకటేశ తగవే కదా
పవళించి యింకా నీతో పంతమాడీనదివో. ॥ ఏమని ॥ 102

218-వ రేకు దేవగాంధారి

బాపు బాపు యిఁకనాకుఁ బరిణామము
ఆపనులెల్లానావి అదియే నావలపు ॥ పల్లవి ॥

మంతనాన నీవు నాపె మాటలాడఁగాఁ జూచి
చింతలెల్లఁ బాసి యేక చిత్తమాయను
వంతులకు నే నీకు వలతునాపెకు నీవు
అంతకంటె వలతువు అదియే నావలపు ॥ బాపు ॥

చలివాసి యిద్దరును సరసమాడఁగఁ జూచి
బలిమి నాజన్మము సఫలమాయెను
అలరి నే నీకు లోను ఆపెకు నీవులోనై
అలవాటాయఁ గనక అదియే నావలపు ॥ బాపు ॥

మంచముపైనిద్దరూ నెమ్మదినుండఁగాఁ జూచి
సంచమై నామేనెల్ల చల్లనాయను
యెంచఁగ శ్రీవేంకటేశ యిద్దరము నీసొమ్ము
అంచెలఁ గూడితిమిదె అదియే నావలపు. ॥ బాపు ॥ 103

భూపాళం

ఎగ్గుపట్ట నీకేలే యిందుకుఁగాను
దగ్గరి పైఁ జేయిచాఁచి తమకించరాదా ॥ పల్లవి ॥
వెక్కసాలంతేసి వద్దు విభుఁడు పరాకైతే
యిక్కువలంటఁగరాదా యింకా నీవు
దిక్కులు చూచితేనేమి దేహము నీమీఁదనదే
చిక్కించుక నేయరాని నేఁత నేయరాదా ॥ ఎగ్గు ॥
అలుకలంతేసి వద్దు అతఁడు కొలువైవుంటే
వలపు రేచఁగరాదా వన్నెతో నీవు
వెలి విసరిననేమి వెంటనే నీవుందానవు
చలమెల్ల సాదించి జట్టి గొనరాదా ॥ ఎగ్గు ॥
మొగసక్కెలంతవద్దు యింతలోనే అతఁడుంటే
జిగిఁ గాఁగిలించరాదా చెలఁగి నీవు
అగపడి శ్రీవేంకటాధిపుఁడు గూడెనిట్టే
మిగులా నీవు రతుల మెప్పించరాదా. ॥ ఎగ్గు ॥ 104

బౌళి

ఇంకనేఁటివెరపు యిన్నియు మంచివే కాక
సంకెదీర బొమ్మలను సాదించేనా ॥ పల్లవి ॥
వట్టిసిగ్గులు నీకేల వద్దనున్నది వనిత
యెట్టునేసినా విన్నదేఁటికనేనా
జట్టిగొన్న నీచేఁతలు సమ్మతింతునేకాక
కట్టఁగదవారివలెఁ గాకునేసేనా ॥ ఇంక ॥

మూసి దాఁపిరములేల మోవినున్నవి కెంపులు
నీసుద్దులు వాఁడిసేసి నేరమెంచేనా
వేసినట్టేవేసి నీతో వేడుకపడుఁదుఁగాక
మాసటీలవలె నీతో మారుమలసేనా ॥ ఇంత ॥

సెలవుల నవ్వులేల చేతికి లోనాయఁ బని
అలరి కూడితివిఁకనడ్డమాడేనా
మలసి శ్రీవేంకటేశ. మాలోనిదే ఆపెగాక
వెలుపటివారివలె వింతసేసేనా. ॥ ఇంత ॥ 105

ఆహిరి

ఎంతకెంతసేసేవు యెమ్మెలీడను
పంతము చెల్లినమీఁద పాలార్చఁ దగదా ॥ పల్లవి ॥

సిగ్గువడి వున్నాపెను సెలవి నవ్వుదురా
దగ్గరి పైఁ జేయివేయఁదగుఁగాక
కగ్గుదేరీఁ గెమ్మోవి కాటుకకన్నులమొక్క
తగ్గక నీ చిత్తములో దయవుట్టఁదగదా । ఎంత ॥

మానాపతి అయినాపెను మనసు సోదింతురా
అనుకొని మెచ్చఁదగవౌఁగాక
నానెఁజెమటల మేను ననలొత్తెఁ బులకలు
తానకమై మతిలోన దయవుట్టఁదగదా ॥ ఎంత ॥

చేరి కాఁగలించినాపెఁ జిక్కించి కొసరుదురా
కోరికెలు మీరనిట్టె కూడుతగాక
మేరతో శ్రీవేంకటేశ మెలఁత నిన్నునెనసీ
తారుకాణ నీరీతినే దయవుట్టఁదగదా. ॥ ఎంత ॥ 106

మలహరి

నీవల్లనే కదవే నీమగఁడు రతికెక్క
అవటించ నీకే కలవంతలేసి బుద్ధులు ॥ పల్లవి ॥

హితవుగల సతికి యెరపరికము లేదు
పతిమాటే తనమాటై పరగుఁగాని
సతులెందరుండినాను చంచలము దోఁచదు
అతివరో నీకే కలవంతేసి బుద్దులు ॥ నీవల్ల ॥

యిరవెరిఁగినకాంత యెదమాటలాడించదు
సరవి మాటాడుఁ బతిసముకానను
పరులవాదుకుఁ బోదు భయములేదేమిటాను
అరయ నీకే కలవంతేసి బుద్దులు ॥ నీవల్ల ॥

నేరుపుగల మగువ నెరుసులకుఁ జొరదు
మేరమీరి రతులనే మెప్పించును
యీరీతి శ్రీవేంకటేశునిట్టే నీవు గూడితివి
అరితేరి నీకే కలవంతేసి బుద్దులు. ॥ నీవల్ల ॥ 107

శ్రీరాగం

ఏనాఁటికేనాదు యేమనేవు
నీ నాటకములెల్ల నీకేతెలుసును ॥ పల్లవి ॥

దగ్గరి నీగుణములు తలపోయుచుండఁగాను
కగ్గి నీతో నెరపేటి గర్వమనేవు
సిగ్గువడి యప్పటిని చెక్కు చేతనుండఁగాను
అగ్గలమై చింతించే అలుకలనేవు ॥ ఏనా ॥

పొదిగి నీచేఁతలెల్ల పొగడుతానుండఁగాను
వెదకి వెదకి యాదేవెంగమనేవు
నిదురకన్నులతోడ నిన్నుఁ గొంత చూడఁగాను
గుదిగుచ్చి కుమ్మరించే కోపమనేవు ॥ ఏనా ॥

కలసి మెలసి నిన్నుఁ గాఁగిలించుకొనఁగాను
నెలసి పెనఁగి బిగిసితిననేవు
బలిమి శ్రీవేంకటేశ పైకొని కూడితి నన్ను
మలసి మెచ్చితే నిన్ను మతకమనేవు. ॥ ఏనా ॥ 108

219-వ రేకు మంగళకౌసిక

కందము విందము దన కతలెల్లాను
పందెమిదే జూజమిదే పలుమారు నేఁటికే ॥ పల్లవి ॥
మగనిముందరనే మాటలాడి నాపెతోను
జగడా లదుతురా సారెసారెకు
తెగువలేమి గల్లాను తెరమరఁగునఁ గాక
మొగము నద్దమునిదే ముందచెత్తు రేఁటికే ॥ కంద ॥
ఆతఁడు చూడఁగానే ఆయాలంటి ఆపెమీఁద
చేతులు చాఁపుదురా చెలరేఁగి
నీతులేమి యెంచినాను నిన్నమొన్ననేకాక
జీతమిదే కొలువిదే సిగ్గులిఁక నేఁటికే ॥ కంద ॥
శ్రీవేంకటేశుఁ బొత్తుల నేసవెట్టే ఆపెను
కావరించి జంకింతురా కనుసన్నల
యీవేళ నన్నుఁగూదె యీతఁడే నానాయకుఁడు
భావమిదే కాయమిదే పలుచేఁత లేఁటికే. ॥ కంద ॥ 109

లలిత

నీకు నవ్వులు రావచే నెలఁతల దిక్కుచూచి
దాకొని యింతట మమ్ము దయఁజూడరాదా ॥ పల్లవి ॥
నిందు రాజసముతోడ నీవాతని వద్దనుండి
యెందకన్ను నీడకన్ను నెరిఁగేవచే
వెందీయు పతిఁబాసిన విరహపు సతులకు
దుందగపు తలపోఁత దొమ్మి సేసుఁగాక ॥ నీకు ॥
మదనరాగముతోడ మగనికాఁగిటనుండి
యెదిటివారినినిన్ను నెరిఁగేవేచే
అదనుగాచుక రతికాసవడే యింతులకు
చదురపు తమకము చండిసేసుఁగాక ॥ నీకు ॥

శ్రీవేంకటేశ్వరుని చేతికి లోనుసేసుక
మావంటివారి నీవు మరచేవటే
యీవేళనే మమ్ము నిద్దరు మన్నించితిరి
కైవసపుమదములు కాణాచులౌఁగాక. ॥ నీకు ॥ 110

దేసాక్షి

ఉపకారమింతేకాని వొరటుగాదు
కపటాలుమాని సతిఁగాఁగిలించవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

మంకుగాదు చెలియ నీమనసు చూచేనంటా
వుంకువ సిగ్గులతోడ నూరకున్నది
సంకెగాదు నిన్నుఁ దనచన్నులు నాటించితేను
అంకెఁ గుమ్మెలయ్యీనంటా నట్టె మూసెఁ బయ్యద ॥ ఉప ॥

తిట్టుగాదు నీగుణము తెలుసుకొనవలసి
బెట్టీమాటలనిన్నుఁ బెదవులను
అట్టునేయదాపె నిన్నాఁడిఁ బెనఁగకున్న
దిట్టతనము నేరక దిగేవంటాను ॥ ఉప ॥

గబ్బితనములుగాదు కాఁగిలించి పట్టినిన్ను
తబ్బిబ్బుగాకుండ రతిఁదనిపేనంటా
అబ్బురపు శ్రీవేంకటాధిప నిన్నుఁగలసె
జొబ్బిలఁ బ్రేమము నీకుఁ జూపేనంటాను. ॥ ఉప ॥ 111

నారణి

ఏలగడించుకొనేవు యెక్కుడాలేనిసుద్దులు
తాలిమిఁ బానుపుచేరి తమకించరాదా ॥ పల్లవి ॥

జంకెనచూపులచేత చలివాపెఁగాకయుంతి
కొంకుఁగొసరుల నిన్నుఁగోపగించునా
వంకల చంద్రుల నించి వాఁడివెట్టెఁగాకనీకు
కంకిగా రతులలో ఘాతసేసునా ॥ ఏల ॥

నిట్టూర్పు గాలిచేత నిన్ను నేదదేర్చెఁగాక
జట్టిగొని వుంకించి కొసరవచ్చునా
బట్టబయలు మాటలపందిలిగాఁ బెట్టెఁగాక
నెట్టుకొన్న తిట్లకో నేరమెంచునా ॥ ఏల ॥

చిగురుఁజేతులచేత జిగిఁగాఁగిలించెఁగాక
వొగరుఁబంతాల నిన్ను వొరయించునా
అగపడి శ్రీవేంకటాధిప కూడితివిట్టే
మొగమోడెఁగాక నీకుమోవిగంటినేనునా. ॥ ఏల ॥ 112

ధన్నాసి

నేనేల కాఁగిలించేను నెలఁతనెవ్వతెనైనా
కానుకలాయమోహము కడుమెచ్చవలదా

మచ్చరములెల్ల మానె మనసొక్కటాయ నాకు
లచ్చనలు నీమోవిపై లలినుండఁగా
చొచ్చి యధరామృతము సొమ్ము పదిలముగాను
పచ్చిముద్రలు వెట్టె నీపని మెచ్చవలదా ॥ నేనే ॥

చింతలిన్నియునుఁ బాసె నెలవుల నవ్వువచ్చె
పొంతనుండి నీలోనే బుసకొట్టఁగా
దొంతినున్న వలపులు తూరుపెత్తేవేళలకు
అంతలో పొలివారించె నది మెచ్చవలదా ॥ నేనే ॥

చేతికి లోనాయ రతి నేస పిడికిటనిండె
నీతల నన్ను శ్రీవేంకటేశ కూడఁగా
జాతితో నిద్దరమును చద్దికి వేఁడికిఁగాను
యేతులఁ దోడు గడించె నిది మెచ్చవలదా. ॥ నేనే ॥ 113

సాళంగనాట

ఇందరితో నేకతాలు యెందాఁకాను
మందలించి ఆతనికే మచ్చికలుచూపవే ॥ పల్లవి ॥

మోహమే నిజమైతే ముచ్చటలు నిజమే
సాహసము నిజమైతే జయమూ నిజమే
వూహా పోహలు సారె వువిదతో నేలే
కూహకములేల పతికొంగు వట్టి తియ్యవే ॥ ఇంద ॥

నయములు గలితేను నసుపులుఁగలవే
ప్రియములు గలిగితే పిలుపులుఁ గలవే
దయపుట్టఁ జెప్పియంపే తగువిన్నపములేలే
నియతి నాతని నీలోనికిఁ దియ్యరాదా ॥ ఇంద ॥

చనవులు దొరకితే సంతసాలు దొరకును
చెనకులు దొరకితే సిగ్గులు దొరకును
యెనసెను శ్రీవేంకటేశుఁడు నిన్నింతలోనే
చనుమొనలనొత్తి బాసలు గొనరాదా. ॥ ఇంద ॥ 114

220-వ రేకు శంకరాభరణం

ఏల పెనఁగేవునాతో నిట్టె విన్నవించుమని
వేళలెరఁగక నీతో వివరించఁగాని ॥ పల్లవి ॥

ఆయాలు సోఁకిన మాటలవియే యితవుగాక
చాయపాటైనవెల్లా చవిపుట్టీనా
నీయెద కాపె నేరుచు నేనూఁగొంతనేరుతు
వేయైనా నీవడుగక వెళ్లనాడఁగాని ॥ ఏల ॥

సొలసి సొలసి చూచే చూపులే వేడుకగాక
అలవోకలవి యెల్లా నాసరేఁచీనా
అలరి నిన్నాపె చూచు నావెనుక నేనుఁజూతు
బలిమి దెలియక నేఁ బచరించఁగాని ॥ ఏల ॥

గక్కనఁ గూడినయట్టి కలయికే మేలుగాక
తక్కక పెనఁగినవి తమినించీనా
యిక్కువ శ్రీవేంకటేశ యిద్దరము గూడితిమి
చెక్కులు నొక్కక నీపై చెయి చాఁచఁగాని. ॥ ఏల ॥ 115

రామక్రియ

మాకేమి బుద్ధి చెప్పేవు మాటి మాటికి
జోకలతో నీవాపెకు చుట్టమవే కావా ॥ పల్లవి ॥

మక్కువ గలవాఁడవు మానిని వేఁడుకోరాదా
చెక్కుచేతితోడ లోనఁ జింతించీని
యెక్కువ తక్కువ మాటలిద్దరము నాడుకొంటే
చొక్కముగా నీవాపెకు చుట్టమవే కావా ॥ మాకే ॥

నగవులవాఁడవు నవ్వించరాదా ఆపెను
వగ విరహానఁ దలవంచు కున్నది
యెగసక్యాలు మాలోనెటువలెనుండినాను
సొగసి నీవాపెకు చుట్టమవే కావా ॥ మాకే ॥

అట్టె చెనకేవాఁడవాపె చెక్కు నొక్కరాదా
దట్టపు నీరతిఁగూడి దగ్గరున్నది
గుట్టున శ్రీవేంకటేశ కోరినన్నుఁ గూడితివి
చుట్టిచుట్టి తొల్లేపెకు చుట్టమవే కావా. ॥ మాకే ॥ 116

ముఖారి

అంతదాననా నేను ఆనవెట్టఁదగుదునా
వింతవలపులు నాపై వేసితివి చాలదా ॥ పల్లవి ॥

వద్దనుండి మొక్కించేవు వనితలచే మొక్కులు
బద్దులు నీవి చాలవా పలుమారును
వొద్దికె నప్పటిఁగొన్ని వుపచారాలు వలెనా
తిద్దుబడి నోరుచుకో తిద్దితివి చాలదా ॥ అంత ॥

చెలులచే సారెసారె చేయివట్టి తీయించేవు
చలమునీది చాలదా సాదించను
మలసి మావల్లనీకు మందెమేళాలువలెనా
నిలువెల్లాఁ దరితీపే నించితివి చాలదా ॥ అంత ॥

అప్పై తెరవేయించేవు అందవారి చేతనెల్ల
 రట్టులునివి చాలవా రాఁపుసేయను
 దిట్టపై శ్రీవేంకటేశ తిరమై కలసితివి
 మెట్టి పట్టుకొని నన్ను మించితివి చాలదా. అంత ॥ 117

కాంభోది

కొంత వోరచుకోరాదా కోపగించేమా
 బంతినున్న మాగోరు బారచాఁచీనా ॥ పల్లవి ॥

పంతానకే పెనఁగేము పైపై నూరకే నిన్ను
 చెంతనుండి యేమైనాఁ జేయవచ్చేమా
 వంతులకే సొలసేము వారివీరివలె మరి
 దొంతిఁబెట్టి వలపుల దొమ్మి సేసేమా ॥ కొంత ॥

ఆసలకే పిలిచేము అప్పటి నిన్నిందులోనే
 బాసగొని నీకొంగు పట్టుకుందేమా
 వాసులకే నవ్వేము వన్నెల నీమేనుచూచి
 వేసాలంటా నిన్ను నిట్టే వెంగెమాడేమా ॥ కొంత ॥

సిగ్గులకే లోఁగేము చిత్తడి చెమటలను
 కగ్గువెట్టికొని నిన్నుఁ గాఁకరేఁచేమా
 నిగ్గుల శ్రీవేంకటేశ నీవెనన్నుఁ గూడితివి
 దగ్గరి వుండినదాన తడఁబడేనా. ॥ కొంత ॥ 118

నాదరామక్రియ

ఆతని భ్రమయించే (చవే?) వే అందనున్నాఁడు
 యేతులునెమ్మెలుఁ జూపేవిప్పుడే మాతోనా ॥ పల్లవి ॥

చన్నులు ఘనములైతే సాధించవే రమణుని
 కన్నులు ఘనములైతే కాఁడి పారఁ జూడవే
 యెన్న నీసింగారాలు యెవ్వరికిఁ జూపేవు
 పన్నిన సవతినింతే పగటు మాతోనా ॥ ఆతని ॥

వలపు చిత్తానునుంచే వంచుకోవే నీవిభుని
పలుకుల నేర్పులుంచేఁ బచరించవే
సొలపుల నీనటన చూచేవారిందెవ్వరే
చెలిమికత్తెలమింతే చేఁతలు మాతోనా ॥ ఆతని ॥
సిగ్గులు నెలవినుంచే శ్రీవేంకటేశు ముంచవే
నిగ్గులు చెక్కులనుంచే నీటు చూపవే
యెగ్గులేక ఆతఁడే యిద్దరినేలెను నేఁడు
వెగ్గళించి మరినేటి వింతలు మాతోనా. ॥ ఆతని ॥ 119

సామంతం

ఇంకా నీచిత్తము యేమనే నిన్ను
అంకెకు రావు సిగ్గులు ఆఁడాయ వలపు ॥ పల్లవి ॥
చలము సాదించరాదు చనువు మెరయరాదు
పిలిచి చన్నులంటేవు ప్రియముతోడ
కలకల నవ్వేవు కప్పురము చల్లేవు
చలివాయవు సిగ్గులు చండిపడె వలపు ॥ ఇంకా ॥
పేరుకొని దూరరాదు పెనఁగి మొక్కఁగరాదు
నారువోసేవు నామీఁద నయగారాలు
మేరమీరి చెనకేవు మెచ్చి విడెమిచ్చేవు
తీరవెంతైనా సిగ్గులు దిమ్మరేఁగె వలపు ॥ ఇంకా ॥
గక్కన జంకించరాదు కాయము మరవరాదు
యెక్కువ శ్రీవేంకటేశ యిట్టె కూడితి
దక్కి నాకు లోఁగేవు తనువెల్ల నిమిరేవు
తక్కువగావు సిగ్గులు తరిగొనె వలపు ॥ ఇంకా ॥ 120

221-వ రేకు

నిన్నటినుండిఁ జూచేను నీసరితలు
యెన్నికెకెక్కెదెట్లో యిందరిలో నేను ॥ పల్లవి ॥

చెంతలఁ జేరినవారిని చెక్కులు నొక్కేవు
అంతనింతానుండ వారినాదరించేవు
దొంతులు వెరిగి గొల్లదోమటాయ వలపు
యెంతటి దాననయ్యేనో యిందరిలో నేను ॥ నిన్న ॥

మాటలాడినవారిని మనసులు గరఁచేవు
నూటిఁ జూచినవారినిఁ జొక్కించేవు
వాటమై వరత వచ్చె వనితల కోరికలు
యీటు వెట్టుకొన నేను యెవ్వరిఁ బోలుదును ॥ నిన్న ॥

కూడిన కాఁగిటివారి కొప్పులు దువ్వేవు
మేదెపు రతులవారి మెప్పించేవు
వాడుదేరె జవ్వనాలు వంతుల శ్రీవేంకటేశ
యీడ నన్నుఁ గూడితివి యెంతభాగ్యమోనాది. ॥ నిన్న ॥ 121

మధ్యమావతి

ఇంకనేఁటి విచారాలు యెందాఁకారా
లంకెపాటు తమకాలు లావుసేసెఁ గదరా ॥ పల్లవి ॥

పట్టరాదు నీవయసు పాయరాదు నీపొందు
యెట్టూననరాదు నిన్ను నేమి సేతురా
గుట్టువేఁచె మదనుఁడు గుమిగట్టెఁ గోరికలు
అట్టయితి నీచేఁతలాఅడికెక్కెఁ గదరా ॥ ఇంక ॥

చెప్పరాదు నీమనసు చించరాదు నీవలపు
యెప్పుడూ నేనొక్కజోడె యేమిసేతురా
చొప్పులెత్తె పువ్వుటమ్ము సోలినిండెఁ బులకలు
దప్పిగొంటి నీసుద్దుల తతి వచ్చెఁగదరా ॥ ఇంకా ॥

తుంచరాదు నీమదము దొబ్బరావు దినములు
యించుకంతె నాసిగ్గు యేమిసేతురా
కొంచక శ్రీవేంకటేశ కూడితివి నన్నునిట్టె
పంచల నీమన్ననలు పాటమాయఁ గదరా. ॥ ఇంక ॥ 122

పాడి

లేలే యెక్కడిసుద్ది లేమమాట వినవయ్య
నాలితో రుక్మిణిఁ దెచ్చేనాఁడు లేదా నీకు ॥ పల్లవి ॥

చెలి నిన్నుఁ బిలువఁగ చెయివట్టి తియ్యఁగాను
సెలవి నవ్వులతోడ సిగ్గువడేవు
కొలఁదిమీరసేబుద్ది కొలనిలో గొల్లెతల
నలుగడఁ బైకొనేటినాఁడు లేదా నీకు ॥ లేలే ॥

పడతి మోవియ్యఁగాను బలిమి గోరనంటఁగ
అడరి తప్పించుకొనేవప్పటి నీవు
కడఁగి పదారువేలు కాఁగలించుకొనఁగాను
నడుమనే యాబుద్ది నాఁడు లేదా నీకు ॥ లేలే ॥

కొమ్మ నినుఁ గూడఁగాను కుచముల నొత్తఁగాను
దొమ్మి శ్రీవేంకటేశ యింపు నలసేవు
యెమ్మెల భువియు సిరి (యు?) యిరువంకఁ బెండ్లాడఁగ
నమ్మికతో యాబుద్ది నాఁడు లేదా నీకు. ॥ లేలే ॥ 123

వరాళి

ఇందవయ్య వీడెమిఁక నెరవులేవి
సందులేని కూరిమికి జగడము లేవి ॥ పల్లవి ॥

చిత్తములేకములైతే సిగ్గులెందు వెదకేది
కొత్తవలపులైతేను కొంకఁ జోచేది
పొత్తుల భోగములైతే పొద్దులు దెలియనేది
అత్తిన సంసారఫలమయి వుండుఁగాక ॥ ఇంద ॥

వాదికెలు గలిగితే వంచన సోదించనేది
వేడుకలు మించితేను వెలువలేవి
ఆడుకోలు మాటలకు నవుగాములు మరియేవి
యీడనే జన్మఫలము లీడేరుఁ గాక ॥ ఇంద ॥

కూటములు గలిగితే గురుతులు వెట్టనేది
వాటపు నవ్వులకును వరుసేది
మేటి శ్రీవేంకటేశుఁడ మించి నన్నుఁ గూడితివి
పాటించి జవ్వన భాగ్యఫలమంటుఁ గాక. ॥ ఇంద ॥ 124

శుద్ధవసంతం

ఇద్దరుఁ గదిసి కొంకనిఁక నేఁటికే
చద్దివేఁడి సరసాలు సరిచూడరాదా ॥ పల్లవి ॥
కదలించేవవునవునే గక్కున విభునితోఁద
పెదవిమరఁగుననె పెనుమాటలు
వుదుటుఁ దమకమున నోపిక కలిగినేను
యెదుటి మరుసామున కియ్యకొనరాదా ॥ ఇద్ద ॥
పన్ని వేసే వవునవునే పసరి యాతని మీఁద
కన్నురెప్ప మెరఁగుల కాముబాణాలు
సన్నల మీలోనింత చనవులు గలిగితే
నున్నతపు రతికేలి నోరయఁగ రాదా ॥ ఇద్ద
నెట్టన నొత్తేవేమే నీవు శ్రీవేంకటేశ్వరు
పుట్టిన పయ్యదమాటు పూబంతుల
అట్టుగాఁ గూడితివి మీఱఁగ రాజసము మించి
తొట్టిన మదములను దొమ్మి సేయరాదా. ॥ ఇద్ద । 125

కన్నడగౌళ

దిట్టనా నేనంత యేమి దేవరవన్నిటా నీవు
యెట్టైనా నెగ్గులెంచక యీదేర్చుమీ ॥ పల్లవి ॥
నయగారి మాటలెల్ల నమ్మితిఁ గనక యిట్టే
భయము విడిచినీతోఁ బలికే నేను
దయగలవు గనక తడఁబడక యేపొద్దు
ప్రియములు చెప్పి నిన్నుఁ బిలిచే నేను ॥ దిట్ట ॥

ముంచిన నీచేఁతలకు మోహించిన దాననై
పొంచి పూదిగేలు నేసి పొలసే నేను
కంచముపొత్తువాఁడవు గనక నీపాదాలకు
వంచనలేక యేల వడిమొక్కే నేను ॥ దిట్ట ॥
కూడిన వాఁడవు గాన కొంకక శ్రీవేంకటేశ
వేడుక నీతో నవ్వి వెలసే నేను
యీడు లేక మన్నించితి వియ్యకొంటి నన్నిటికి
పాటితో నీయిచ్చకాన(బరగితి నేను. ॥ దిట్ట ॥ 126

222-వ రేకు కేదారగౌళ

ఏమి నేయుచు కొంటివింతేసి నీవు
కామిను లీసుద్దివింటే కాఁకనిన్ను రేఁచదా ॥ పల్లవి ॥
కలసి మెలసి యిట్టే కాంత నిన్ను వేఁడుకోఁగా
అలసి వున్నాఁదనంటా నట్టె వీఁగేవు
వలచిన సతి గాఁగా వడిఁ గిందుపడెఁ గాక
పెలుచు వేరొక్కతయితే పెను అట్టునేయదా ॥ ఏమి ॥
యిచ్చకములే నేసి యింతి నిన్నుఁ జెనకఁగా
కొచ్చకుమీ మేనంటా గుట్టు నేసేవు
నిచ్చ నీదేవులు గాఁగా నేరమెంచదాయఁ గాక
పచ్చిగా వేరొక్కతైతే బలిమెల్లాఁ జూపదా ॥ ఏమి ॥
కందువకు నిన్నుఁ బిలిచి కలికి నిన్నుఁ గూడఁగా
తందముగాఁ బరవశమైతినేవు
యిందునె శ్రీవేంకటేశ యీకె నీవు గాఁగాఁ గాక
సందడి వేరొక్కతైతే చనవు మెరయదా. ॥ ఏమి ॥ 127

ఛాయానాట

ఆఁడుజాతెల్లానొక్కటే అందరికి నొక్కటేవాలే
వాఁడి తనగోరే అయితే వద్దనేవారెవ్వరు ॥ పల్లవి ॥

సిగ్గువడ్డ నిన్నుఁ జూచి చిత్తమెల్లా నీరాయ
అగ్గలమై నిన్ను నాదే యాపె మాటకు
కగ్గుదేర నీవు మున్ను కట్టుకొన్న బయిరూపము
వొగ్గి ఆడక పోవునా వోరుచుకో యిఁకను ॥ ఆఁడు ॥

తలవంచే నిన్నుఁజూచి దైలువారె నాచెమట
చెలరేఁగి ఆపె నిన్నుఁ జేసేచేఁతకు
యెలమి నీవేదుకకు యెత్తుకొన్న యెత్తుకోలు
తెలిసిన వాఁడవిఁక దించవచ్చునా ॥ ఆఁడు ॥

తేలగిలే నిన్నుఁ జూచి తెలివొందె నామొగము
కోలుముందై ఆపె నిన్నుఁ గూడఁగాను
యీటీల శ్రీవేంకటేశ యిటు నన్నుఁ గూడితివి
వేళకు వచ్చిన మేలు విడువఁగ వచ్చునా. ॥ఆఁడు। 128

పాడి

రారే యింకానతని రవ్వసేతురా
ధీరుఁడై నవానినంత తెమలించవచ్చునా ॥ పల్లవి ॥

నయగారి వానికిఁ గా నంటుతోడి సరసాలు
ప్రియునికిఁ గా మంచిప్రేమమెల్లాను
క్రియ గలవానికిఁ గా క్రిందిమీఁది విచారాలు
భయము లేనివానికి పట్టినదే పంతము ॥ రారే ॥

ఆసగలవానికిఁ గా అందరితో వినయాలు
బాసగల వానికిఁ గా పాలకూళ్లు
వేసరని వానికిఁ గా విచ్చనవిడి నవ్వులు
దోసమెల్లనివానికి తోఁచినదే హితవు ॥ రారే ॥

పనిగల వానికిఁ గా పైపై తమకములు
యెనసిన వానికిఁ గా యేకాంతాలు
ఘన శ్రీవేంకటేశుఁడు గలసె నన్నింతలోనే
యెనలేక యీతనికి యెక్కినదే వయసు. ॥ రారే ॥ 129

గౌళ

ఏలయ్య యింతేసి మమ్ము యిటు రట్టుసేసేవు
తాలిమితోడుత నీదయలోనివారము ॥ పల్లవి ॥

కనుఁగొన చూపులనే కరఁగించితినేవు
వినయాలు చెప్పనీకు వింతవారమా
పెనఁగి మోవితేనెల పిలిచి విందువేట్టేవు
వెనకా ముందరా నీకు వినయాలవారమా ॥ ఏల ॥

సరుగ మంచముపైనాసలఁ గూచుండుమనేవు
సరుసకు రాను నీసరివారమా
యెరవుసేయక మాతో నేకతములాడేవు
అరసి నీకు బుద్దిచెప్పేయంతేసివారమా ॥ ఏల ॥

కలసిన రతులెల్లా ఘనముగాఁ బొగడేవు
తొలుతనే నీకంటె దొడ్డవారమా
చెలఁగి శ్రీవేంకటేశ చేకొని కూడితివిట్టే
పొలసిన నీవంటి పోలికలవారమా. ॥ ఏల ॥ 130

సాళంగనాట

పొంచి యేమి నేసినాను పుచ్చకాయలోర్చుఁ గాక
యెంచి వేలఁజూపితేను యితరములోర్చునా ॥ పల్లవి ॥

కన్నుల నొకతె నిన్ను కాఁతాళించి తిట్టితేను
వెన్నెలరేకు నవ్వులు వెదచల్లేవు
నిన్నువంటిచేఁతలు నేఁడు మాకు నున్నవా
వెన్నదీసినట్టి చల్ల వేఁడనెట్టివారము (?) ॥ పొంచి ॥

పొలసి సిగ్గుననాపె బొమ్మల నదలించితే
చెలరేఁగి చెలరేఁగి చెక్కునొక్కేవు
తలఁపులో నీవలె తాలిమి మాకున్నదా
వొలిసి యీలకూరకు నుప్పడిగేవారము ॥ పొంచి ॥

కదు వాఁడికుచములఁ గాఁగిలించి వొత్తితేను
జదియక ఆపెకిట్టే సంతసించేవు
కదఁగి శ్రీవేంకటేశ కలసితివిఁక నేము
వడియని మోవితేనె వారవట్టువారము. ॥ పొంచి । 131

ముఖారి

అరుగరే చెలులాల అంతేసి నేనెరఁగ
బదివాయఁడాసలకో పంతాలకునో ॥ పల్లవి

నగవొక్కటేకాని ననిచి రెంటికి వచ్చు
జగడానకో లోలో సరసానకో
తగినట్టి బలుదొర తానేల మొక్కీనే
మొగసక్యాలకో మరి యింపులకునో । అరు

పిలుపొకటేకాని పెనఁగ రెంటికి వచ్చు
వలపులకో వట్టి వారకానకో
వెలలేని నేరుపరి వేఁడుకొననింత యాలే
తలఁపు దెలుసుకోనో దంటతనమో ॥అరు

కూడినదొక్కటే కాని గురుతు రెంటికి వచ్చు
వేడుకలకో రతివేసాలకో
యీడనే శ్రీవేంకటేశుఁ డిన్నిటా నన్నునేలె
వాడికలకో నిందువహి కెక్కనో. ॥ అరు 132

223-వ రేకు భైరవి

వలపుపచారాల వనితలము
వులుగులిగెత్తఁగాను (?) వోపుదువా నీవు । పల్లవి

నగవులే తెలుపులు నవ్వులలో సుద్దులయితే
పగటు మీరఁగనట్టే పంచవన్నెలు
చిగురుటధరమున చిందఁజొచ్చె నింతలోనే
వొగరువేసునో యేమో వోపుదువా నీవు । వలపు

మాటలే తేనెలు మాటలలో తేఎలయితే
గాటమైన మిరియాలకంటెఁ గారాలు
వాటమై నాలికమీఁద వడిగొని వచ్చినవి
వూటలైన యీ యెంగిలికోపుదువా నీవు ॥ వలపు

కలయికలే చల్లన కలయికలలోపల
వెలలేని రతులెల్లా వేఁడివేఁడ్లు
యెలమి శ్రీవేంకటేశ యెనసితివి మాచేతి
వులివచ్చి చేఁతలకు నోపుదువా నీవు. వలపు 133

సామంతం

నీకే తెలుసునాపెకు నీకంటేఁ దెలుసు
వాకు నిష్ఠూరాల మీలో వంతువెట్టేవారమా పల్లవి

సందడించి నీపయినింతి సణఁగులు చల్లఁగాను
విందువలె నీ వాపెను వేఁడుకోఁగాను
కందువచూడఁ గన్నులు గలవారమింతే నేము
చెంది మీతో సాకిర్లు చెప్పేటివారమా నీకే

పంతమాడి నీకు చెలి పగటులు చూపఁగాను
యెంతకైనా నీవాపెతో నియ్యకోఁగాను
సంతలోని పసివలె సమ్మతించేవారమింతే
బంతిఁబెట్టి మిమ్ము నొడఁబరచేవారమా నీకే

కాయమిచ్చి సతి నిన్ను కాఁగిటఁ గూడఁగాను
నీయంత శ్రీవేంకటేశ నీవు మెచ్చఁగా
పాయపు వలపు తొల్లే పాలువట్టేవారమింతే
నాయములు చెప్పి మిమ్ము నవ్వేటివారమా. ॥ నీకే 134

మాళవి గౌళ

విభుఁడు నీపై భక్తితో వీఁడె వున్నాఁడు
సభలో మాకెల్లా నీవు చనవియ్యవమ్మా ॥ పల్లవి ॥

చలము సాదించఁగాను జగడాలు దిద్దరాదు
నలువంకఁ దగవులే నడపవమ్మ
వెలయుచుఁ దిట్టఁగాను విన్నపాలు సేయరాదు
చలువైన శాంతానఁ జక్కఁగావమ్మా విభు

సమ్మతించననఁగాను సందడి మాటాడరాదు
నిమ్మపండంపు చెంతే నీవే నేనమ్మా
యెమ్మెలు నెరపఁగాను యియ్యకోలు సేయరాదు
వుమ్మడి మీఁదబెత్తులు వూహించవమ్మా విభు

యింత సిగ్గువడఁగాను యెరుకలు సేయరాదు
వింతలు సేయక తెర వేయవమ్మ
చెంతలనే నిన్నుఁగూడె శ్రీవేంకటేశుఁడు లోలో
బంతిసే మోవితీపులు పచారించవమ్మా. విభు 135

లలిత

నాకే కాచుకుంటివా నడుమ నీవు
యీకతలెల్లా నేర్చి యెందు వోతివే ॥ పల్లవి

చెంతల నాతనిమాటే చెల్లఁబెట్ట వచ్చేవు
యెంత తగవరివే యేమే నీవు
పంతపురమణుఁడూర బావయై రాఁగాను
యింతేసి బుద్ధులు చెప్పకెందు వోతివే నాకే

కూడఁగట్టి నాలోనిగుట్లే అడిగేవు
యేడకేద నీనేర్పులేమే నీవు
నీడనున్న రమణుని నిందలిందరాడఁగాను
యీడ నీవుత్తరాలాడకెందు వోతివే ॥ నాకే

కందువనాతని నన్నుఁ గాఁగిలించఁ జేసితివి
యిందుకా నీజాణతనాలేమే నీవు
అందపు శ్రీవెంకటేశుఁ డక్కడా నిక్కడా నేఁడు
యిందెను చేసిన చేఁతలెందు వోతివే. ॥ నాకే ॥ 136

మంగళకౌశిక

కానవచ్చెఁ గదే మీకు కాంతలాల
నాననిచ్చితేనే కొంత నయము వచ్చీని ॥ పల్లవి ॥

మనసులోపలి చింత మాటలోనే కానరాదా
మనసేమి సోదించేవే మగఁడాతఁడు
కొనగొనలనే వస్త్ర గుట్టుననుండుటే మేలు
పనివడి పిసికితే పసురు వేసీని ॥ కాన ॥

ముంచిన వలపులీపు మోవిమీఁదఁ గానరాదా
యెంచనేలే గుణాలు ప్రాణేశుఁ డాతఁడు
అంచలనిచ్చకమాడి ఆసలనుండుటే మేలు
కంచముపొత్తుకుఁబోతే కారాలు సోఁకీని ॥ కాన ॥

కాయము సోఁకినరతి కళలోఁ గానరాదా
యేమెదను శ్రీ వేంకటేశుఁడాతఁడు
పాయక కూడెనితఁడు పంతముగొనుటే మేలు
వాయఁబోతే కొనగోరు వాఁడాలు సేసీని (?). ॥ కాన ॥ 137

హిజ్జిజి

దానికేమి తప్పదింకా ఠానే నేను
కానుకలు పచరించ కాలమెల్లా వలెనా ॥ పల్లవి ॥

మాటలే మూటలాయ మంతనములాడఁగాను
యేఁటివే తనసుద్దులు యెందాఁకానే
పాటించి ఠా మగఁడైన ఫలమిది చాలదా
కూటమికిఁ గొసరఁగ కొలువులో వలెనా ॥ దాని ॥

చూపులే రూపులాయ చూడఁగాఁ జూడఁగాను
యేపునఁ దనయెమ్మెలు యెందాఁకానే
చేపట్టి ఠాఁ బెండ్లాడేచేఁత యిదే చాలదా
తీపులు పచరించను తెరలోనే వలెనా ॥ దాని ॥

నవ్వులే పువ్వులాయ నాపైఁ దనమోహమున
మెవ్వరు నెరఁగనివా యెందాఁకానే
రవ్వగాఁ గూడె శ్రీ వెంకటరాయఁడిది చాలదా
పువ్విష్ఫూర సన్నసేయ వొద్దనిట్టె వలెనా. ॥ దాని ॥ 138

224-వ రేకు హిందోళవసంతం

చెల్లునయ్య నీవు నాకుఁ జేసే చేఁత
ఎల్లవారిలోన నిది యెక్కుడా నాకు ॥ పల్లవి

చనవిచ్చితివి నీవు చలము నే మానితి
యెనసి వేఁడుకొనేవు యెక్కుడా నాకు
పెనఁగితివిట్టె నేఁడు బిగువులు సడలితి
యినుమారు పంతమిచ్చేవెక్కుడా నాకు ॥ చెల్లు

పయ్యద నీవంటితివి పనులకు లోనైతి
యియ్యరాని దాసయిచ్చే వెక్కుడా నాకు
నెయ్యము పైవేసితివి నీవే నేనైయుంటి
యెయ్యెడ చూచినా నవ్వేవెక్కుడా నాకు ॥ చెల్లు

కందువ దెలిపితివి కాఁగిలించుకొంటె నిన్ను
యిందరూ మెచ్చ మన్నించే వెక్కుడా నాకు
కందర్పగురుఁడ శ్రీ వెంకటరాయ కూడితివి
యిందూ నందూ నేలితివెక్కుడా నాకు. ॥ చెల్లు ॥ 139

శంకరాభరణం

ఇద్దరూ నిద్దరే మనమేమి చెప్పేదే
బద్దుగా దాపెను మెచ్చెఁ బ్రహ్లాదవరదుఁడు ॥ పల్లవి ॥

చక్కని మొకముచూపి సారెసారె మాటలాడి
చిక్కించెనాపె తొలుత చేరియాతని
మిక్కిలి మేలుదియై మేను చెమరించఁగాను
పక్కన నాపెను నవ్వెఁ బ్రహ్లాదవరదుఁడు ॥ ఇద్ద

పీటమీదఁ గూచుండి ప్రియములు చెప్పి చెప్పి
దూఁటి చన్నులనొత్తెను తొలుతాతఁ
పాటించి యాతని మోవిపండు చూచి నోరూరఁగా
బాటగానాపెను నవ్వెఁ బ్రహ్లాదవరదుఁడు ॥ ఇద్ద ।

కాఁగిలించుక యిందిర కన్నులవలపు చల్లి
ఆఁగెను శ్రీ వేంకటేశు నౌభళానను
చేఁగదేరఁ జొక్కి యాపెఁ[1]జూచి ఆతఁడె తానై
పాఁగినరతుల నవ్వెఁ బ్రహ్లాదవరదుఁడు. । ఇద్ద ॥ 140

సాళంగనాట

నడుమఁ జెమట భవనాశియేరు మీకునబ్బె
అడియాలముగ లోలోనందెఁగా మీవలపు ॥ పల్లవి

యెదురఁ గొండపై నెక్కి యిందిర నీపైఁగుచము
లెదురుచాఁచి వొత్తెనేదకు నేద
కదిసి శ్రీ నరసింహ కాఁగలించితి వాపెను
అదన నిందుకు నందు నందెఁగా మీవలపు నడుమ ।

యీడనుండి తన పాదమింతి నీతొడపైఁ జాఁచి
యీడుజోడుగాఁ గూచుండెనిచ్చ మెరిఁగి
వేడుక నీమోవినాపె విందుగా మోవంటితివి
ఆడానీడా దోఁటిగా నేఁడందెఁగా మీవలపు నడుమ ॥

నీనీడ ఆపెపైఁబారి నీపైనాపెనీడవారి
తానకమై రెంటా మీరు తగిలితిరి
పూని యహోబలమునఁ బొంచి శ్రీ వెంకటేశుఁడ
ఆనకమై రెంటాఁ బెంపైయందెఁగామీవలపు. ॥ నడుమ ॥ 141

---

1. ఇందు యతిభంగము. లేక, 'చూచి' లోని చకారముతో యతి కలిపి కృష్టిపడవలెనా ?

గౌళ

ఏమందునే వీనిమాయ లెన్నైనాఁ గలవు
కామించి నన్నునేలె కమ్మటీని చూదరే ॥ పల్లవి ॥

కొప్పున రాలీ విరులు గురుతులు చూదరే
చిప్పిలీఁ జెమటలివె చేరిచూదరే
వుప్పతిల్లే పులకలనున్నాఁడు చూదరే
కప్పీఁ బచ్చడము నాకు కమ్మటీనిఁ జూదరే ఏమం

గందపుఁబేఁట్లు రాలీఁ గమ్మటీనిఁ జూదరే
చిందీ లేఁతనవ్వులు సెలవులఁ జూదరే
అందమైన బుసకొట్లవి గొన్నిజూదరే
అందుకొనీ నా చన్నులంతలోనే చూదరే ॥ ఏమం

వాదుమోవియును వింతవాసనలూఁ జూదరే
వేదుకకాఁడై వచ్చి వేఁడుకొనీఁ జూదరే
వీడెమిచ్చీఁ గోన తిరువెంగళేశుఁడై వచ్చి
కూడెను శ్రీ వెంకటాద్రి కొండమీఁదఁ జూదరే. ।ఏమం 142

లలిత

వినవే విభునిమాట వింతదానవా
చెనకేటి వేళనింత సిగ్గులు వడుదురా । పల్లవి ॥

యీసు లేని వాఁడతఁడు యిచ్చకురాలవు నీవు
తాసులవంటివే నీతలఁపు లెల్లా
నేస వెట్టినాఁడతఁడు చేయివట్టితివి నీవు
వాసులకు నీవుతల వంచుకొందురా ॥ వినవే ।

సరసపు వాఁడతఁడు చాయకు వత్తువు నీవు
సరిబేసి వంటివే మీచనవులెల్లా
తెరవేసినాఁడతఁడు తిరమై నిలిచితివి
శిరసువంచుక నీవు చెక్కుచేతనుందురా । వినవే

శ్రీ వెంకటేశుఁడతఁడు శ్రీ మహాలక్ష్మివి నీవు
పూవు వాసనవంటివే బుద్ధులెల్లాను
భావించి కూడెనతఁడు పైకొంటి విట్టెనీవు
ఠావుల రతుల నిట్టే జమకింతురా. । వినవే ॥ 143

కన్నడగౌళ

ఇంత సేసినవాఁడవు యిదిసేరవా
కాంత వున్నభావము కందువు రావయ్యా ॥ పల్లవి ॥
చెక్కుల చేఁతచిగురు చేతిలోఁ దామరపువ్వు
వొక్కపరే రెండూనబ్బెనువిదకును
యెక్కడయేసునో మరుఁడు యెవ్వరి మర్మమంటునో
చొక్కముగ నీసతిఁ జూతువు రావయ్యా ఇంత
తెప్పల ముత్యాలవాన తేసులనే మిలయీఁత
అప్పుడే రెండూఁ గలిగెనంగనకును
తప్పులెవ్వరివల్లనో దైవికమెట్టున్నదో
చొప్పులీ వనితవల్లఁ జూతువు రావయ్యా । ఇంత ॥
చిత్తములో నీరూపు చింతలు నీమీఁదను
హత్తెను రెండూ నిట్టే అతివకును
కొత్తగా శ్రీ వెంకటేశ కూడితివింతక ముందు
జొత్తుల చెమటచెలిఁ జూతువు రావయ్యా. । ఇంత ॥ 144

225-వ రేకు నాట

నీతోను సరి బొంక నేనోపను
కాతరించినట్టి నీకనుసన్నదానను ॥ పల్లవి ।
చెక్కునొక్కి వేఁడుకొంటే సేదలెల్లాఁ దేరిచితి
మొక్కితిఁజుమ్మీ నీకు మొన్న మొన్ననే
తక్కరివిద్యలుయేమీఁ దలఁచకుమీ అయ్య
చిక్కఁగా వలచిన నీచేతిలోనిదానను ॥ నీతో ॥

పాదములు పట్టుకొంటి పంతములు నీకిచ్చితి
ఆదిగాన నే నవ్వితి నప్పు నప్పుడే
కాదుగూడదనకుమీ కాఁకలు సేయకుమయ్య
యేదెసచూచినా నీకునింటిలోనిదానను ॥ నీతో

యిచ్చకములు సేసితినియ్యకొంటి నన్నిటికి
కొచ్చి శ్రీ వెంకటేశ నేఁగూడితి నేఁడే
పచ్చినేఁతలెల్లాఁ జేసి పదరకుమీ అయ్య
కచ్చుపెట్టుక వుండే నీ కాఁగిటిలోదానను. నీతో 145

రామక్రియ

ఊరకున్నదంటానేల వొరయఁగ వచ్చేవు
నేరుపులకెల్లానిది నెపమింతే కాక ॥ పల్లవి

పట్టరాదు ముట్టరాదు పడఁతుల మోహము
గుట్టుదెలిసినదాఁకా గురిగాదు
అట్టిదివి నిన్నాపె యాఁటిడి సేయ నోపునా
పట్టిన వ్రతముతోడి బలిమే కాక ॥ ఊర

చెప్పరాదు చూపరాదు చెలుల కోరికలు
ముప్పిరి మాఁటాడుదాఁకా ముచ్చటాదదు
తప్పనివాఁదవు నీతో తారుకాణ కోపునా
తెప్పగా నీతో నవ్వేతెలివే కాక ఊర

పాయరాదు తోయరాదు పడఁతుల సంగములు
చేయి మీఁదయినదాఁకా సిగ్గువడ (పీడ?) దు
యీయెడ శ్రీవేంకటేశ యింతి నీవురాన నిల్చె
వాయకు గర్వించేదా సలిగింతే కాక. ॥ ఊర 146

ఆహిరి

నే నేరుపవలెనా నెలఁతకు నివియల్లా
సానఁ బట్టుకోనేరదా సకియ నీమనసు ॥ పల్లవి ॥

నవ్వులనే నీవింత నాలినేసేవాఁడవౌత
ఎవ్వరు నెఱఁగరా యెమ్మెలేఁటికి
నివ్వటిల్లఁ గైలాటాలు నేఁ బెట్టితిననేవింత
జవ్వని యాపెఱఁగదా చల్లని నీగుణము ॥ నేనే ॥

జంకెననే నీవప్పటి సందుకొనేవాఁడవౌత
పొంకాన వచ్చేదేకాదా పొద్దువొద్దుకు
సంకెదీర నిన్నాపెతో జగడాలు వెట్టితినా
అంకెల నాపెఱఁగదా అచ్చపు నీసాజము ॥ నేనే ।

కందువనింతులఁ జూచి కలనేటి వాఁడవౌత
చందమయ్యేకాదా (?) సారె సారెకు
పొందితి శ్రీవెంకటేశ పొరుగున మమ్మిద్దరి
ముందర నాపెఱఁగదా ముచ్చట నీవలపు. ॥ నేనే । 147

బౌళిరామక్రియ

నేరుపరులకునెల్లా నీవు నేసినదే పాడి
ఆరయఁ గడపరాయ అంతవాఁడవౌదువు ॥ పల్లవి ॥

కందువమాటలనే కంకణాలు గట్టికట్టి
సందడిఁ బెండ్లాడేవు చతురుఁడవు
చందమామగుటుకల సారెనవ్వి వావులెల్లా
అందలానఁ బెట్టుకొంటి వంతవాఁడవౌదువు ॥ నేరు ।

పోరచి మోవితేనెలు పొదిగి తోదంటువెట్టి
సారెకు విందువెట్టేవు చతురుఁడవు
కోరి నిన్నుఁ జూచితే నాకొనచూపుల ముత్యాల
హారాలుగా వేసుకొనే వంతవాఁడవౌదువు । నేరు ॥

వొల్లనే చేతులు చాఁచి వుడివోని వలపులు
చల్లి వుంకువలిచ్చేవు చతురుఁడవు
యెల్లగా శ్రీవెంకటాద్రినెనసి నావిన్నపాలు
అల్లంతనే వింటివంతవాఁడవౌదువు. ॥ నేరు ॥ 148

ధన్నాశి

సాము సేతువుగా నీవు సరుస రాముఁడవై
యీమగువనేరుపులు యివి చూడరాదా ॥ పల్లవి ॥

బొమ్మల విండ్లచేత పూఁచి చూపుల యమ్ముల
కుమ్మరించి చెలి నీపై గురులేసీని
సమ్మతించి యిరువంక చన్నుల కాంతులు సారెఁ
జిమ్మి పయ్యదలోఁ బుట్ట చెండ్లాడీని ॥ సాము ॥

గక్కన బిసకాండపు కరముల సన్నలను
అక్కజపు నీతోఁ గోలాటమాడీని
చెక్కుచెమట గోరులఁ జిందకుండా మీఁటుచు
చక్క బుజ్జటకొమ్ములు సాదించీని ॥ సాము ॥

చిగురుమోవిమాటల చేకత్తుల పంతాలఁ
దగిలి నీపైనాపె దండ వెట్టీని
నగుతా శ్రీవెంకటేశ నంటున నీవు గూడితి
అగపడి నీగరిడినన్నిటా మించీని. ॥ సాము ॥ 149

ఆహిరి

ఏమయ్య యిందుకు నిన్నేమందును
కామించవలదా కైకొని నీవిపుడు ॥ పల్లవి ॥

గాలించి గాలించి కలికి మాటలాడఁగా
లాలించవలదా లలనఁ గొంత
పోలించి పోలించి పొగడఁగా నప్పటిని
పాలించవలదా పయికొని నీవిపుడు ॥ ఏమ ॥

సోదించి సోదించి సుద్దుల నిన్ను మెచ్చఁగా
ఆదరించఁగ వద్దా అన్నిటా నీవు
సాదించి సాదించి సరి నీతో నవ్వఁగా
మోదించవలదా మొదల నీవిపుడు ॥ ఏమ ॥

కరఁగించి కరఁగించి కాఁగిట నిన్నుఁ గూడఁగా
పొరయించవలదా పొందుల నేఁడు
సిరులుమింపఁగ మించ శ్రీవెంకటేశుఁడుగూడె (శుఁడకూడి?)
యిరువుకోవలదా యిచ్చకములిపుడు. ॥ ఏమ ॥ 150

226-వ రేకు మాళవిగౌళ

మాతోనింకానా మజ్జారాయను మాకు (?)
చేతికి లోనైనమీఁదఁ జెప్పవలెనా ॥ పల్లవి ॥

ఎంగిలి సతుల నీవు సారెసారె నమ్మించఁగా
అంగడిఁ బడినవె నీ అన్నమాటలు
మొంగిలిగా నీమోవి యెవ్వరైనాఁ జేయఁగాను
ముంగిట మెరసెను నీముసిముసి నవ్వులు ॥ మాతో ॥

చేరి పదారువేలకు నేసలు నీవు వెట్టఁగా
ఆరీతిఁ బదెనవే నీ అన్నిచేఁతలు
కోరికలు మించినట్టి కొలనిసతులచేత
నీరువంక తుంగైనవి నీగుణాలు ॥ మాతో ॥

ఉంపుల రాచకూఁతురునెత్తుక నీవు రాఁగానే
సంపద మించినవి నీచతురతలు
ముంపున శ్రీవెంకటేశ ముందె నన్నుఁ గూడితివి
చెంపల నిలిచెను నీసిగ్గులెల్లాను. ॥ మాతో ॥ 151

భైరవి

చిత్తము రా నేవలెల్లఁ జేతువుగాక
కొత్తలా మీయిద్దరికిఁ గొంకనేలే యిఁకను ॥ పల్లవి ॥

వెలవి నవ్వునిండితే సిగ్గులేల పెంచేవే
నిలువున నవిరెండు నీవొళ్ళివే
వలపే పూవఁగాను వాసనలు మానునా
కొలువులో పతితోడఁ గొంకనేలే యిఁకను ॥ చిత్త ॥

తనువు చెమరించితే తలయాల దాఁచేవే
నినుపునవి రెండు నీవొళ్ళివే
మనసు గరఁగఁగాను మచ్చికలు మానునా
కొనితెచ్చేవా బుద్ధి కొంకనేలే యింకను ॥ చిత్త ॥
మఱపు పైఁ గొంచేను మాటలేల కొదికేవే
నెఱతనాలవి రెండూ నీవొళ్ళివే
చెఱితలమేలుమంగ శ్రీవెంకటేశుఁడు గూడె
గుఱియైన పనులకు కొంకనేలే యింకను. ॥ చిత్త ॥ 152

శంకరాభరణం

నేఁడె సుక్కురారము నెలఁతలాల
వేఁడిమి సేవసేయరే పుణుఁగుకాపు ॥ పల్లవి ॥
పన్నీటి కాలువలు పారీనిఁజూడరే
అన్నిటాఁ గొండవంటి శ్రీహరిమీఁదను
యెన్ననభిషేకమంత్రాలిదె చెప్పేరు వినరే
తిన్నని పుణుగుకాపు దేవునికి నేఁడు ॥ నేఁడె ॥
రాలీని కప్పురరజమిదె చూడరే
నీలమేఘమువంటి యీ నీరజాక్షుపై
తాలిమితో జాలువారీ తట్టుపుణుఁగదిగోరే
పోలింపఁ బుణుఁగుకాపు పురుషోత్తమునికి ॥ నేఁడె ॥
అలమేలు మంగతోడి హారాలు సేవించరే
వెలయ ధరించెను శ్రీవెంకటేశుఁడు
పలువిందులారగించె బాగాలు యియ్యరే
చెలఁగీ పుణుఁగుకాపు శేషాద్రిపతికి. ॥ నేఁడె ॥ 153

సౌరాష్ట్రం

ఏఁటిదో నీచిత్తము నేమెఱఁగమయ్యా
పాఁటమైన వెల్లవిరివారమయ్యా ॥ పల్లవి ॥

సిగ్గువడితిమింతలో సెలవి నీవు నవ్వఁగా
యెగ్గొ తప్పొ యేమంటినో యెరఁగమయ్య
దగ్గరి సేవ సేసితి తగినదొరవు నీవు
నిన్నలఁ గుచ్చితములు నేరమయ్య ॥ ఏఁటి ॥

వెరగందితినింతలో వేఁడుకొనే నిన్నుఁజూచి
మొరఁగులిందేమున్నవో మొక్కేమయ్య
మరిసీకు లోనయితి మంచిదేవరవు నీవు
మెరసి నీతోఁ బెనఁగ మేము నేరమయ్య ॥ ఏఁటి ॥

చెమరించితిని నీవు చేరి నన్నుఁ గూడఁగాను
తమకమా తడఁబాటో తలఁచమయ్య
తమర శ్రీవెంకటేశ అలమేల్మంగను నేను
అమరిన రతిసద్దమాడమయ్య. ॥ ఏఁటి ॥ 154

మేఁచబౌళి

నీవారమిన్నిటాను నీకంటె నెక్కుడు లేరు
సేవలు సేసేము నీవు చిత్తగించవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

సేసినచేఁతలు నీవే చెల్లఁబెట్టుదువు గాక
యీసరి మానేరుపులు యేమున్నవి
సేసవెట్టి రాజు వలచినదే దేవులందురు
రాసికెక్క నీసొమ్ము రక్షించుకోవయ్యా ॥ నీవా ॥

పట్టిన నీపంతమే బలువు సేతువు గాక
యెట్టైన మాగుణములు యేమి చూచేవు
అట్టె పరుసమంటితేనదియే బంగారందురు
పెట్టని చోట్లఁ బెట్టి పెద్ద సెయ్యవయ్యా ॥ నీవా ॥

కూడిన నీకూటమికే గురులు సేతువు గాక
యీడనే మాయాసోదాలేమున్నవి
యేడను శ్రీవెంకటేశ యేలితేనే బంటందురు
పాడేటివారము నిన్ను బత్తి చేకోవయ్యా. ॥ నీవా ॥ 155

ముఖారి

ఆయలవాడే చూచి అప్పటిమాతో నేఁడు
చాయలనీపనికెంత సాముసేసెనో ॥ పల్లవి ॥

వీడెమియ్యఁగలఁ గాక వీడెమిచ్చే చేతుల
తోడఁ దోడఁ బెనఁగఁగా దొబ్బఁగలనా
వోడక నిష్ఠూరానకొడిగట్టే సతులనుఁ
గూడి యేమి సేయించుకొని వచ్చెనో ॥ ఆయ ॥

మాటలాడఁగలఁ గాక మంచితనమైన నోట
తేటగా నవ్వేటి తన్నుఁ దిట్టఁగలనా
నీటున రాఁగతనాలు నెరపేటి కాంతలను
పాటించి కలసి యేమి భ్రమసినాఁడో ॥ ఆయ ॥

కాఁగిలించఁగలఁ గాక కైకొన్న చేతుల గోళ్ళ
చేఁగదేర మొక్కఁగాను చిమ్మఁగలనా
వీఁగక శ్రీవెంకటాద్రి విభుఁడిట్టె నన్నుఁ గూడె
యేఁగి వచ్చి యేయింతులకిట్టె పంతమిచ్చెనో. ॥ ఆయ ॥ 156

227-వ రేకు నాదరామక్రియ

ఎప్పుడును నీమనసు యెరఁగని దల్లలేదు
ముప్పిరిగొనేటి యీమోసమేలయ్యా ॥ పల్లవి ॥

వలపులు సరివచ్చె వనిత యిందుకు మెచ్చె
వెలినేల లోనికిఁక విచ్చేయరాదా
యెలమి సరిబేసికి యిదె సుద్ది నిన్ననేల
నిలువు నివ్వెరగులు నీకేలయ్యా ॥ ఎప్ప ॥

మాటలు తారుకాణాయ మగువపుఁ బ్రియమాయ
మాటికి నవ్వఁగనేల మన్నించరాదా
తేటలుగా నీవిజాలే తెలిపీఁ జెలులకెల్ల
యీటుతోడి కుచ్చితాలు యిఁకనేలయ్యా ॥ ఎప్ప ॥

రతిఁ దమకము నిండె రమణిభాగ్యము పండె
కతలేల పంతములు గైకొనరాదా
ఋతవై శ్రీవెంకటేశ యింతినిట్టె కూడితివి
మతకరి తరితీపు మరియేలయ్యా. ॥ ఎప్పు ॥ 157

కాంభోది

వట్టి పంతములనేల వసివాడువాడ నీకు
నెట్టన నీవాఁడనని నిలుచుండరాదా ॥ పల్లవి ॥
కలికిచూపులు నీకుఁ గలువరేకులెకాక
వెలినుండి యింతలోనే వెట్టలయ్యీనా
పొలసిన విరహానఁ బొరలేవు యీడనుండి
వలచి వచ్చితినంటా వద్దికి రారాదా ॥ వట్టి ॥
కామిని నవ్వులు నీకుఁ గప్పురవిడేలే కాక
చే ముంచి మరివేరే చేఁదయ్యీనా
ఆమని యాసలతోడ నసురుసురయ్యేవిట్టె
దోమటిమోవితేనెలు తొడుకఁగరాదా ॥ వట్టి ॥
కాంతమాటలు నీకుఁ గట్టిన ముడుపు గాక
చింతల నింతలోననే చిల్లరయ్యీనా
యింతట శ్రీవెంకటేశ యెనసితి విందుముందే
పొంతకు వచ్చినందుకు పూఁచి మొక్కరాదా. ॥ వట్టి ॥ 158

లలిత

ఎఱఁగమైతిమయ్య (మమ్మ?) యిన్నాళ్ళును
కఱకరిఁ బెట్టఁగోరే కాతరీఁడా తాను ॥ పల్లవి ॥
పొందులిట్టే రేచఁగాను పొత్తులు వేడుకలాయ
సందడించఁగా వలపు చవులాయను
యిందాఁకాఁ దనమనసెవ్వరిదై వుండెనే
ముందు వెనక లెంచని మొక్కలీఁడా తాను ॥ ఎఱఁగ ॥

కాయము గిలిగించఁగా గక్కన నవ్వులు వుట్టె
చేయి చేతనంటఁగాను చెమరించెను
పాయపుమదమెవ్వతె పంచనుండెనే యిన్నాళ్ళు
బాయట సన్నెరఁగని జడ్డువాఁడా తాను ॥ ఎఱఁగ ॥

గక్కన నేఁగూడఁగాను కళలు మోమున నిండె
నొక్కుచు మోవియ్యఁగాను నోరూరెను
యిక్కువ శ్రీవెంకటేశుఁడెంత భ్రమసి వుండెనే
యెక్కువ నాతోరమించె నిచ్చకుఁడా తాను. ॥ ఎఱఁగ ॥ 159

నాగవరాళి

ఇంటికి రావయ్యా యిఁకనేఁటికి
కంటగింపఁ దొల్లింటికత వెన్కిలేవు ॥ పల్లవి ॥

కావరించి యెట్టుండినాఁ గదు మంచివాఁడవే
నీవేమేమాడినాను నిజమరిపే
కైవసపు వనితలు కల్లలు గాకులు నిన్ను
ఆవటించి వూరకైనా నాడుదురుగాని ॥ ఇంటి ॥

నేనేటి నీచేఁతలెల్లా చేరువవపుణ్యాలే
నీ సుద్దులు విన్నవల్లా నీతితోడివే
పాసినట్టి మగువలు పట్టలేక వయసులు
వేసరి నిన్నుఁ దిట్టుతా వీఁగుదురు గాని ॥ ఇంటి ॥

కలసిన నీరతులు కందువ వుచితములే
సులభాన నీవు నాకుఁ జుట్టమవే
యెలమి శ్రీవెంకటేశ యెరవుల వనితలు
చలమరివని నిన్ను సాదింతురు గాని. ॥ ఇంటి ॥ 160

మేఁచబౌళి

ఎప్పుడు నీవు వచ్చినా నేమాయను చన
విప్పించుకొనేఁగాక యేమాయను ॥ పల్లవి ॥

నీకు నెలవైనదాన నీచేతిలోనిదాన
యేకడ నేనే నుండినాను యేమాయను
ఆకు మడిచిచ్చేదాన ఆయాలు సోకినదాన
యేకొలందినుండినాను యేమాయను ॥ ఎప్పుడు ॥

వంతువరుసల దాన వలచివుండిన దాన
యెంత విరహాన నున్నా నేమాయను
చింత నీకెక్కినదాన చిగురుగోరికదాన
యింత నీవు పెనగితే నేమాయను ॥ ఎప్పుడు ॥

మనసు నమ్మినదాన మానము నీకైనదాన
యెనసి నిన్ను మెచ్చితే నేమాయను
తనిసితి నీకూటమి దగు శ్రీ వేంకటేశ్వర
యినుమడించి నవ్వితేనేమాయను. ॥ ఎప్పుడు ॥ 161

ముఖారి

మిక్కిలి కళదేరేవు మేలుగా నీవు
చక్కని సరసానకు జాణవుగా నీవు ॥ పల్లవి ॥

యెప్పుడూను వింతలేదు యేసతుల యడాటాన
మెప్పించుకోనేర్తువు మేలుగా నీవు
చిప్పిల నవ్వు నవ్వేతేను సిగ్గువడవేమిటాను
చెప్పరాని మహిమలు సేతువుగా నీవు ॥ మిక్కిలి ॥

అంగళ్ళ ముంగిళ్ళ నల్లారుముద్దు చూపేవు
మెంగతనాలు నీసొమ్ము మేలుగా నీవు
సంగడి నేఁ జెనకితే సమ్మతించే వెందుకైనా
జంగిలి రతులకు వేసరవుగా నీవు ॥ మిక్కిలి ॥

పిలిచితేఁ బలికేవు భేదము లేదేమిటాను
మెలకువగల వింత మేలుగా నీవు
అలరి శ్రీవెంకటేశ అంటితేనే కూడితివి
కలపుకోలన్నిటాను కలవుగా నీవు. ॥ మిక్కిలి ॥ 162

228-వ రేకు శ్రీరాగం

బంగారువంటిదాన పచ్చివిటు(డవు నీవు
యెంగిలి నీమాటవింటి నేమిసేతురా ॥ పల్లవి ॥

కందువగు నీమేను కాఁగిలిఁ-చఁగానె నామై
చందముగ నీమేనిలచ్చనలంటెను
చిందరవందరలైన జీడిపంటిది వలపు
యిందులోనే కొనవచ్చె నేమిసేతురా ॥ బంగారు ॥

మొక్కితి నీపాదాలకు ముందర మొక్కినవారి
యెక్కడో కస్తూరిబొట్టు యిదె నన్నంటె
మొక్కలాన ముయికిని ముయివంటిది వలపు
యిక్కడనే కానవచ్చె నేమిసేతురా ॥ బంగారు ॥

బాగాలు నీకిచ్చితేను పాఁగిన నీసొమ్ములము
పోఁగులై తోడుత నాపుక్కిలి నిండె
బాగుగా శ్రీవెంకటేశ పంటవంటిది వలపు
యీగతినే కానవచ్చెనేమిసేతురా. ॥ బంగారు ॥ 163

దేసాళం

నీకు బాఁతే చెలులము నీగుణ మిట్టిది గాక
యీకొలఁది నీభావాలేమని నుతింతును ॥ పల్లవి ॥

చెప్పినట్టే చేసేవు చేరి నేనెంత నీ వెంత
అప్పసము నీ వలపేమని నుతింతు
చిప్పిలఁ గొంగు వట్టితే చేతికి లోనై వచ్చేవు
యెప్పుడూ నీ కృపారసమేమని నుతింతును ॥ నీకు ॥

ఆడినట్టే ఆడేవు ఆతుమ నన్నుఁ జేసుక
ఆడిన నీ సౌలభ్యమేమని నుతింతు
వీడెము చేతికిచ్చితే వేడుక నందుకొనేవు
యీడ నీ మంచితనము యేమని నుతింతును ॥ నీకు ॥

ేరినట్టెల్లా ాేవు కొ ు గొ ంరెల్లా మా ె
ఆరీతి జుట్టరికమేమని ుటింతు
సారపు శ్రీ వేంకటేశ చనవిచ్చి కలసితి
యేరా నీ రతికేలి నేమని నుతింతు ఎ. ॥ నీకు ॥ 164

భైరవి

ానవచ్చి నన్నియును గలసుద్దులపుడు
నీ నేరుపులేర్పడీ లోనికి నేఁగరాదా ॥ పల్లవి ॥

ఫలము నీతోనేల సారె సారెనాపెకు
పలుకు బెంబడినే పచ్చినేసీని
అలవోకమాటలాపెనాడితివి దానికేమి
ెల ్ల రతికి లోనికి ేఁగరా ా ॥ కాన ॥

కోపగింప నీతోనేల కొసరుచునాపెకు
తీపుల బెంబడినే దిమ్మురేఁ ెె
చూపులనే రాజసము చూపితివందుకేమి
నీపనులు దెలిసి లోనికి నేఁగరాదా ॥ కాన ॥

విచ్చిచెప్ప నీతోనేల వేరేవేరే యాపెకు
మెచ్చుల కాఁగిటిలోనే మెప్పించీని
కొ చ్చి శ్రీ వేంకటేశుఁడ కూడితివి అందుకేమి
నిచ్చఁబెండ్లాయను లోనికి నేఁగరాదా. ॥ కాన ॥ 165

భూపాళం

చవులు సేసుక నీవు సారెసారెకు
అవసరములతోడ నారగించవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

మాటలమూటల చద్ది మనసులో చిలుపాలు
యేఁటిసేసి విందువెట్టీ నింతి నీకును
పాటలపంచదారలు పచ్చిమోవితేనెలు నీ
యాటలాడు నేఁడిచ్చె ఆరగించవయ్యా ॥ చవులు ॥

జంకెనల కారాలు చవుల సాకములు
లంకెల విందులు వెట్టీ లలన నీకు
పొంకపుఁ జూపులంబళ్ళు పొలఁతినవ్వుల పచ్చళ్ళు
అంకెలాయ నేఁడిట్టే యరగించవయ్యా ॥ చవులు ॥

సరసపు వినయాలు కాఁగిటి తిబువ్వాలు
సిరులతో విందువెట్టీ శ్రీసతి నీకు
గరిమ శ్రీవెంకటేశ కలసితి రిద్దరును
అరుదాయ నేఁడిట్టే ఆరగించవయ్యా. ॥ చవులు ॥ 166

కాంబోది

ఎరవుగా నీవు నన్ను నందరివలెఁ జూచేవు
దొరతనమే కాక దొమ్మిసేసేనా ॥ పల్లవి ॥

వలపు నీపైఁ జల్లి వానికిఁ బెనగేఁ గాక
చెలులతో జగడాలు సేసేదానా
పలుపిల బువ్వాలవింతికి పెట్టేఁ గాక
అలుకలు మీఁద మాటలాడేదానా ॥ ఎరవు ॥

యింగితమెరిఁగి నిన్ను నింటికిఁ బిలిచేఁ గాక
కొంగువట్టి తీసి యింత కొచ్చేదానా
పొంగుచు నీవద్దనుండి బుద్ది చెప్పేదానఁ గాక
సంగతి దెలియకింత సాదించేదానా ॥ ఎరవు ॥

కప్పురము నోరికిచ్చి రాగాలు రేఁచితిఁ గాక
చిప్పిల నీమోవి గంటిసేసేదానా
ముప్పిరి శ్రీవెంకటేశ మంచి నన్నుఁ గూడితివి
అప్పసపుదానఁగాక అటువంటిదానా. ॥ ఎరవు ॥ 167

సాళంగనాట

పేరు కుచ్చి యాతనితో పిలిపించుకోవలెనా
చేరి వీడెమియ్యఁగదే సిగ్గులింకా నేఁటికి ॥ పల్లవి ॥

సరి నీవు నవ్వితేనే సరసానఁ జైకొంట
యిరవుగాఁ జూచితేనే యియ్యకొనుట
గరిమ మాటాడితేనే కంకణము గట్టుకొంట
సరుగ రావే యేల జాగు సేసేవు ॥ పేరు ॥

చేరి తిట్టినప్పుడే చేఁతలు లోనౌట
సారెఁ బయ్యద మూయుటే చవి రేఁచుట
కోరఁగా నానవెట్టుట గోరికొనకు లోనౌట
కూరిమి చేకొని రావే గుట్టింతచూపక ॥ పేరు ॥

యెదురెదురనుంటనే యిచ్చల నేసవెట్టుట
యిదె చెక్కుచేయంటితే నింపు చల్లుట
అదన శ్రీ వేంకటేశుఁడాతఁడు తా నిన్నుఁగూడె
చెదరక్కిట్ల రావే చెప్పించుకొనక. ॥ పేరు ॥ 168

229-వ రేకు దేవగాంధారి

ఆయమంటి మోవితీపులానఁగ రాదా
వోయమ్మ వద్దనున్నాఁడు వూరకుండ నేఁటికే ॥ పల్లవి ॥

చెక్కు నొక్కఁ బొద్దులేదా సేదదేరఁ బొద్దులేదా
గుక్కక పతిఁ గాఁగిటఁ గూడఁగ రాదా
వెక్కసపు విరహాన విసిగితివిందాఁక
యిక్కడికే పతి వచ్చె నిఁక నేలే కొసరు ॥ ఆయ ॥

నవ్వు నవ్వ వేళలేదా నమ్మికకు వేళలేదో
పువ్వువలెఁ గాఁగిటను పొదుగరాదా
దవ్వుల నున్నాఁడంటా తమకించితివిందాఁక
యివ్వల నీ గుబ్బలంటె నిఁక జాగువలెనా ॥ ఆయ ॥

మాటాడఁ దతిలేదో మనసియ్యఁ దతిలేదో
గాఁటముగ దెరవేసి కలయరాదా
యేఁట వెట్టి శ్రీ వెంకటేశుఁడిదె నిన్నుఁగూడె
యీటుగానే మన్నించె నిఁక నెదురేదే. ॥ ఆయ ॥ 169

దేశాక్షి

మర్మము నీవె యెఱిఁగి మన్నింతువుగాక నన్ను
ధర్మమా నీకునాకుఁ దారుకాణలయ్యా ॥ పల్లవి ॥

పల్లదపు నామాటకు భావించేయర్థము నీవు
చల్లని నామనసుకు సాక్షివి నీవు
తెల్లముగా నామోములో తేటలకళలు నీవు
చెల్లఁబో యింకా విచ్చిచెప్పనేఁటికయ్యా ॥ మర్మ ॥

చెప్పరాని నాచేఁతకు నెలవినవ్వులు నీవు
వొప్పు నావయసునించే వాడివి నీవు
ముప్పిరి నాచక్కఁదనమున కద్దమవు నీవు
చిప్పిల నింకా విచ్చిచెప్పనేఁటికయ్యా ॥ మర్మ ॥

గట్టి నా చన్నులపైఁ గనహారమవు నీవు
పట్టిన నావ్రతానకు ఫలము నీవు
యిట్టె శ్రీవెంకటేశ యెనసితివింత నన్ను
చిట్టకాననిఁక విచ్చిచెప్పనేఁటికయ్యా. ॥ మర్మ ॥ 170

వరాళి

శిరసుంద మోకాలికి సేసబెట్టిన యట్లు
మురిపేన చెలికత్తె మొగమేమి చూచేవే ॥ పల్లవి ॥

చెంతలఁ బిలువఁగా చెవి వూరకుండానపు
పంతము దప్పిన యట్టే పలుకఁగాను
వంతుతో నీ రమణుఁడు వద్ద నిట్టే వుండఁగాను
మంతనానఁ జెలులచే మాటలాడించేవే ॥ శిర ॥

కొనగోరఁ జెనకఁగాను గుట్టుసేసుకొనేవీద
ననుపున నాఁటినట్టే నవ్వఁగాను
యెనసి యాతఁడు నీయెదుటనే వుండగాఁను
చనవిచ్చి చెలులను సాకిరి గోరేవే ॥ శిర ॥

వున్నఁ గాఁగిలించితే నొంటినే సిగ్గువదేవు
చన్నులు గుంగినట్టే సరినొత్తఁగా
ఒన్నిటా శ్రీ వేంకటేశుఁడాదరించి నిన్నుఁగూడె
చెన్నుఁడంటానితనిఁ జెలితో మెచ్చేవే. ॥ ౪ర ॥ 171

వరాళి

కక్కూరితనమేల కడదాఁకను
అక్కరతో నింత నిజమాడి బదుకరాదా ॥ పల్లవి ॥

శిరసుపై తలఁబాలు చెలిచేతిలోనున్నవి
యెరవుగ నాతో నీవు యేలబొంకేవు
నిరతినిందుకుఁ గాను నీతోనేల అలిగేను
అరుదుగ నీవు నిజమాడి బదుకరాదా ॥ కక్కూ ॥

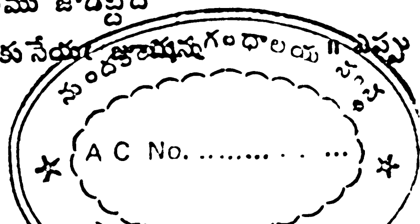
నిన్ను నొత్తిన చన్నులు నెలఁతరొమ్మునవే
యిన్నిటా నీవు నాతోనేల బొంకేవు
నన్నల నిన్నుఁదిట్టుచు సాదించేనా నేనేమి
అన్నిటాను యిట్టే నిజమాడి బదుకరాదా ॥ కక్కూ ॥

నీయధరముపై తేనె నెలఁతపుక్కిలి నించె
యీమెదనెవ్వరున్నారు యేల బొంకేవు
చేయిచ్చి యలమేల్మంగ శ్రీవేంకటేశుఁడ కూడే
వాయింతినే నేను నిజమాడి బదుకరాదా. ॥ కక్కూ ॥ 172

శుద్ధదేశి

ఎప్పుడూను నీవోజలిటువంటివి
తప్పక ఆసతి నీకుఁ దక్కువా యేమైనాను ॥ పల్లవి ॥

పడఁతి లోలోసిగ్గు పచ్చినవ్వే వెన్నుఁగాక
అడిగితేఁ జెప్పునా ఆదియేఁటిది
కదలేని మగవాని కాతరము జాదిట్టిదే
గదుసుఁదనాననింతిఁ గాకునేయా ॥ ఎప్పు ॥

చెలియతమకమెల్లా చెమటలై కారఁగాక
వెలిఁబెట్టవచ్చునా వేఁడుకొనేవు
మలసేటి జాణని మతకములిట్టివే
చలివాపి సతులనాసలురేఁచఁ జూచును ॥ ఎప్పు ॥

అంగనరతులచొక్కు ఆతుమలో నుండుఁగాక
సంగడించితేనంటునా సారె నీకును
యింగితాన శ్రీవేంకటేశ నీకూటమిగద్దె
రంగుగ నీబోఁటిమేలు రచ్చఁబెట్టఁ జూచును. ॥ ఎప్పు ॥ 173

మాళవశ్రీ

మఱియేఁటి సుద్దులు మమ్మే మడిగేవు నీవు
మెఱసి మీయిక్కువలు మించెను దోమతై ॥ పల్లవి ॥

యింతెని నీవు చూచితే నింగిరాకారమెరిఁగి
చింతతోఁడఁ దలవంచి సిగ్గువడెను
వింతగానందుకు నీవు వెదనవ్వు నవ్వితివి
పొంతనే కమ్మర నాకె బొమ్మల జంకించెను ॥ మఱి ॥

పదఁతిని దగ్గరితే భావమెల్లాఁ దెలుసుక
చిఱుముసి తమకానఁ జెమరించెను
బదినే అందుకుఁ బూవుఁబంతి నీవు వేసితివి
వాడిఁ బెట్టుకొని యాకె వుద్దండాన మొక్కెను ॥ మఱి ॥

అంగనఁ గాఁగిలించితే ఆయములట్టే కరఁగె
సంగతిగాఁ బవళించె శయ్యమీఁదను
అంగవించి శ్రీవెంకటాధిప నీవు గూడితివి
వుంగరములాకెవేళ(ళ్ళ?) నొగి మార్పులాడెను. ॥ మఱి ॥ 174

230-వ రేకు సామంతం

ఏమని భావింతు నిన్ను నెంతని సంతోసింతు
శ్రీమంతుఁడ నన్నుదిద్దే చేఁతోయిది ॥ పల్లవి ॥

కాంతుఁడ నేనెంతాడినా గక్కదలవు నీవు
యెంత రాతిగుండెవాఁడ వేమి చెప్పేది
శాంతుఁడవో గట్టువాయిజాణతనమో యిట్టె
మంతుకెక్కించే నామీఁది మన్ననో యిది ॥ ఏమ ॥

ఒట్టనై నేజంక్కిచితే తెమలవేమిటా నీవు
యెట్టి చలపాదివాఁడ వేమి చెప్పేది
గుట్టు నీకింతగలదో గుణము చందివడెనో
గట్టిగా నన్నీదేర్చే కరుణో యిది ॥ ఏమ ॥

యెగ్గ నేఁగాఁగిలించితే బెగడవేమిటా నీవు
యెగ్గులెంతెంచనివాఁడ వేమి చెప్పేది
సిగ్గరితనమో నేఁడు శ్రీవెంకటేశ నీనవ్వో
కగ్గులేకేలితివి నాకన్నవరమో యిది. ॥ ఏమ ॥ 175

శుద్ధవసంతం

చెప్పకున్న దోసము చేఁతలెరిఁగినవారు
కప్పిన సంతోసాలఁ గందువలెరఁగరు ॥ పల్లవి ॥

కన్నెలాల మీరిద్దరు కాఁగిలించేరు చుట్టాలై
పిన్నలు చన్నులొత్తినే పెరిగేపొద్దు
మున్నాడి మొక్కరొక్కరు మొక్కలాదేరప్పటివి
కన్నచో గోళ్లుదాఁకినే కదువాఁడిపొద్దు ॥ చెప్ప ॥

దిట్టలై ముచ్చటలుగా తీపులు మాటలాదేరు
యిట్టె తేనెగారీ నిప్పలెర్లించే (?) పొద్దు
చెట్టపట్టాలు వట్టేరు చేరి పిరుఁదులురాయ
బటబయలయ్యీ మరుబంట్లు వారేపొద్దు ॥ చెప్ప ॥

బంతినే మీరిద్దరును పాదుగాఁ గూచుండేరు
గుంతలయ్యీఁ బరపెల్లాఁ గూడేటిపొద్దు
యింతలో శ్రీ వేంకటేశుఁడెనసె నిన్నునూ నన్నూ
రంతుగా మాచేనాడించే రాజసమీపొద్దు. ॥ చెప్ప ॥ 176

చెలియతమకమెల్లా చెమటలై కారుఁగాక
వెలిఁబెట్టవచ్చునా వేఁడుకొనేవు
మలసేటి జాణని మతకములిట్టివే
చలివాపి సతులనాసలురేఁచఁ జూచును ॥ ఎప్పు ॥

అంగనరతులచొక్కు ఆతుమలో నుండుఁగాక
సంగడించితేనంటునా సారె సీకును
యింగితాన శ్రీవేంకటేశ సీకూట మిగల్గె
రంగుగ నీబోఁటిమేలు రప్పఁబెట్టఁ జూచును. ॥ ఎప్పు ॥ 173

మాళవశ్రీ

మఱియేఁటి సుద్దులు మమ్మేమడిగేవు నీవు
మెఱసి మీయిక్కువలు మించెను దోమటై ॥ పల్లవి ॥

యింతిని నీవు చూచితే నింగితాకారమెరిఁగి
చింతతోడఁ దలవంచి సిగ్గువడెను
వింతగానందుకు నీవు వెదనవ్వు నవ్వితివి
పొంతనే కమ్మర నాకె పొమ్మల జంకించెను ॥ మఱి ॥

పడఁతిని దగ్గరితే భావమెల్లాఁ దెలుసుక
చిడుముడి తమకానఁ జెమరించెను
బడినే అందుకుఁ బూవుఁబంతి నీవు వేసితివి
వాడిఁ బెట్టుకొని యాకె వుద్దండాన మొక్కెను ॥ మఱి ॥

అంగనఁ గాఁగిలించితే ఆయములంటే కరఁగె
సంగతిగాఁ బవళించె శయ్యమీఁదను
అంగవించి శ్రీవెంకటాధిప నీవు గూడితివి
వుంగరములాకెవేళ(ళ్ళ?)నొగి మార్పులాడెను. ॥ మఱి ॥ 174

230-వ రేకు సామంతం

ఏమని భావింతు నిన్ను నెంతని సంతోసింతు
శ్రీమంతుఁడ నన్నుదిద్దే చేఁతోయిది ॥ పల్లవి ॥

కాంతుఁడ నేనెంతాడినా గక్కదలవు నీవు
యెంత రాతిగుండెవాఁడ వేమి చెప్పేది
కాంతుఁడవో గట్టువాయిజాణతనమో యిట్టె
మంతుకెక్కించే నామీఁది మన్ననో యిది ॥ ఏమ ॥

ఒట్టనై నేజంక్కిచితే తెమలవేమిటా నీవు
యెట్టి చలపాదివాఁడ వేమి చెప్పేది
గుట్టు నీకింతగలదో గుణము చందివదెనో
గట్టిగా నన్నీదేర్చే కరుణో యిది ॥ ఏమ ॥

దిగ్గ నేఁగాఁగిలించితే బెగడవేమిటా నీవు
యెగ్గులెంతెంచనివాఁడ వేమి చెప్పేది
సిగ్గరితనమో నేఁడు శ్రీవెంకటేశ నీనవ్వో
కగ్గులేకేలితివి నాకన్నవరమో యిది. ॥ ఏమ ॥ 175

శుద్ధవసంతం

చెప్పకున్న దోసము చేఁతలెరిఁగినవారు
కప్పిన సంతోసాలఁ గందువలెరఁగరు ॥ పల్లవి ॥

కన్నెలాల మీరిద్దరు కాఁగిలించేరు చుట్టాలై
పిన్నలు చన్నులొత్తినే పెరిగేపొద్దు
మున్నాది మొక్కరొక్కరు మొక్కలాదేరప్పటివి
కన్నచో గోళ్ళుదాఁకినే కదువాఁడిపొద్దు ॥ చెప్ప ॥

దిట్టలై ముచ్చటలుగా తీపులు మాటలాదేరు
యిట్టె తేనెగారీ నిప్పలెల్లించే (?) పొద్దు
చెట్టపట్టాలు వట్టేరు చేరి పిరుఁదులురాయ
బటబయలయ్యీ మరుజంఝ్లు వారేపొద్దు ॥ చెప్ప ॥

బంతినే మీరిద్దరును పాదుగాఁ గూచుండేరు
గుంతలయ్యీఁ బరపెల్లాఁ గూదేటిపొద్దు
యింతలో శ్రీ వేంకటేశుఁడెనసె నిన్నునూ నన్నూ
రంతుగా మాచేనాడించే రాజసమీపొద్దు. ॥ చెప్ప ॥ 176

కాంబోది

ఎట్టుసేసినాఁ జేయుమిక నాతఁడల్లవాదే
పట్టరాని వ్రతములో పానుపుపై నే ॥ పల్లవి ॥
కప్పురపుమోవి నీవు కాంతునికిఁ జూపఁగా నె
దప్పిదేరీ నాతఁడదే దవ్వులనుండే
చెప్పరానిచేఁతలు చేరి నీవు సేయఁగాను
చిప్పిలీ నీరతులను చిత్తములోనే ॥ ఎట్టు ॥
వన్నులఁ బయ్యద నీవు జారఁదోయఁగా నతఁడు
కన్నుల పండుగసేసీఁ గదనుంనే
వెన్నెలనవ్వులు నీవు వెదచల్లఁగాఁ జూచి
మిన్నక మోముననెల్లా మించీని కళలు ॥ ఎట్టు ॥
చివ్వన దగ్గరి నీవు శ్రీవేంకటేశుఁ గూడఁగా
జవ్వనాన ఫలమంది సరుసనుండె
రవ్వగా సరసము నీరసముగా నాడఁగాను
బువ్వపువిందులు చేత భోగించీ నిపుడు. ॥ ఎట్టు ॥ 177

పాడి

చూడ నిట్టున్నాఁడవు సోదించి చూచితేను
మాదాఁకు వేసరిఁదెచ్చే మతకమెరఁగను ॥ పల్లవి ॥
తగిలి యెవ్వతెమైనాఁ దప్పక నిన్నుఁ జూచితే
చిగురంటినట్టేకాక చేరి పాసీనా
మగువ భ్రమయించును మగవాని నందురు
మగువల మించితివి మహిమచెరఁగను ॥ చూడ ॥
నిఁటుకత్తె యెవ్వతైనా నీతోను మాటాడితే
వేఁటమేకమౌఁగాక వేరె పాసీనా
మాఁటల పందిలివెట్టు మానిని యందురుగాని
మాఁటల గుఱ్ఱుగట్టి మము నింత సేసేవు ॥ చూడ ॥

పొలసితె నీ ముందరఁ దొరాక యెవ్వరైనా
వలలకు లోనేకాక వశిఁ ధాసినా
యిల లక్ష్మి శ్రీ వెంకటేశ నీ వురమెక్కను
మలసి నా వురమెక్కి మన్నించు పెరఁగను. ॥ చూడ ॥ 178

సాళంగ.

మొగమోటమున నీకు మొక్కే నేను
తగవులఁబెట్టుకొని దగ్గర నున్నాఁడవు ॥ పల్లవి ॥

సెరుపుగల మగువ నిన్నుఁ బిలిపించితేను
వొరుపుగలిగినాపె వొద్దఁ గూచుండె
మేర ఎరి నవ్వనాపె మెలుఁతకు దూరరాదు
నీసువంకతుంగవలె నీవున్నాఁడవు ॥ మొగ ॥

చన్నులు గొప్పలైనాపె గక్కన సన్న నేసితే
చన్నులు పిన్నలైనాపె చల్లె వలపు
నిన్నుఁ చైకొనఁగరాదు నెలఁతఁ బొమ్మనరాదు
అన్నిటా రొంపికంబమవై నీవున్నాఁడవు ॥ మొగ ॥

ఆసలు సోఁకించినాపె అట్టె నిన్నుఁ గూడితేను
మాయలు నేరిచినాపె మరిఁ గూడెను
యీయెడ శ్రీ వెంకటేశ యిద్దరి మిమ్మనరాదు
సాయక నా వురముపై పంతాననున్నాఁడవు. ॥ మొగ ॥ 179

మెంచబౌళి

ఎవ్వరు బుద్ధిచెప్పేరు యిద్దరికి మీకు నిఁక
అవ్వల నివ్వల నీవే ఆదరించు మీపెను ॥ పల్లవి ॥

సుచ్చరపు సతులతో మారుమలతువుగాక
యిచ్చకపు సతితోడ నింతగలధా
తచ్చి నీకు కుంచవేసి తలవంచుకున్నదాపె
నుచ్చి నీవైతే మోనాన గుట్టుననున్నాఁడవు ॥ ఎవ్వ ॥

పంతపు వనితలనె పైపై సాదింతువుగాక
చింతించే నీవద్దిచెలిఁ జిమ్మిరేఁతురా
మంతనాన విడెమిచ్చి మానాన మణఁగినాపె
రంతుల నీవైతేను రాజసముచూపేవు ॥ ఎవ్వ ॥
వేసాల మగువలతో విఱ్ఱవీఁగుదువుగాక
ఆసపడ్డకాంత నింత అలయింతురా
పాసిన కాఁకలుదీర పాదములొత్తీనాపె
శ్రీ సతీశ కూడితివి శ్రీ వెంకటేశుఁడవు. ॥ ఎవ్వ ॥ 180

231-వ రేకు కన్నడగౌళ

ఎవ్వరి నేమడిగేవు యేమని చెప్పేము నేము
జవ్వనపు నీ పంతము సంగడినేవున్నది ॥ పల్లవి ॥
పడఁతి మాటలలోని భావము దెలుసుకొంటే
అడరిన నీ మోహమందేవున్నది
తడఁబడే మతిలోని తలఁపు దెలుసుకొంటే
విడువని నీ నేర్పు వెనకనేవున్నది ॥ ఎవ్వ ॥
అంగన నవ్వునవ్విన అయము దెలుసుకొంటే
అంగవించే నీ భోగ మందేవున్నది
సంగడినాడే సరసములే తెలుసుకొంటే
చెంగటి జాణతనాలు నీ చేతిలోనేవున్నవి ॥ ఎవ్వ ॥
యింతి కాఁగిలించుకొన్న యితవు దెలుసుకొంటే
అంతటివేడుక నీ యాత్మనున్నది
వంతుల శ్రీ వెంకటేశ వనితఁ గూడితివిట్టే
మంతనాలన్నియు నీ మర్మములోనున్నవి. ॥ ఎవ్వ ॥ 181

రామక్రియ

ఇంక నేమిసేయఁగల మింతకంటే రావయ్య
అంకెల మా యింటిలోని కాసపడ్డవారము ॥ పల్లవి ॥

అంగన లేమిటివారు ఆయము నీ చేనున్నది
సంగతెరిఁగి నడపే సరవి నీది
వుంగిటిగాఁ గోపగింతు మొకమారు నవ్వుదుము
యెంగిలిమోవి బత్తేల నేలుకొన్నవారము ॥ ఇంక ॥
పదఁతు లెంతటివారు భావము నీ నేర్పినది
విడువక భోగించే వేడుక నీది
చిడుముడి జంకింతుము చెక్కు లట్టెనొక్కుదుము
తొడసోఁకిన జీరాలదొమ్మి పోఁజువారము ॥ ఇంక ॥
వనిత లెందరివారు వలపు నీ వసముది
నను పుగాఁగూడిన యీ నటన నీది
కొనగోరంటింతుము మొక్కుదుము శ్రీ వెంకటేశ
వొనరిన నీ రతుల వుడిగపువారము. ॥ ఇంక ॥ 182

ఆహిరి

మానిని నింతే నేను మన్నించవలదా
యేనాట నావల్ల గుణమీపాటి చాలదా ॥ పల్లవి ॥
తనువు నీకప్పగించి తమకాన భోగించఁగా
మననేమి సోదించేవు మరియూనన్ను
ఘనులకు విమ్మపండు కానుకగాఁ బెట్టితేనే
తనివొంది పదవులు తామే యొసఁగుదురు ॥ మాని ॥
చూపులు నీపైనిలిపి సుద్దులు నేఁ జెప్పఁగాను
తీపు లేమి వెదకేవు దిష్టించి నన్ను
మేపుమీరిన దొరలు యేపాటినుతించినాను
పైపై నందుకులోనై పమ్మి కరఁగుదురు ॥ మాని ॥
అన్నిరతులకులోనై అట్టే చొక్కించఁగాను
చన్నులేల గోరఁదేవు సారెకు నన్ను
యిన్నిటా శ్రీ వెంకటేశ యీ కతలు నీచెలుల
కెన్నికతో నానతిమ్మా యిట్టే విన్నుమెత్తురు. ॥ మాని ॥ 183

మధ్యమావతి

ఇట్టె (నే?) నీసవెట్టి నీవు యేమనేవ నీపన్నులు
 బట్టగు త్తతై నవారు ఫలము లంకుందురా ॥ పల్లవి ॥

యేలుకొన్నవాఁడవు చన్నేల దీనవినికి
 చేలకొంగువట్టి యింత సేతువుగాక
 బాలకిౕ యెంత సిగ్గువడినాను నీకేమి
 కూలిచ్చినవారు పనిగొనక విడుతురా ॥ ఇట్టె ॥

మాటలాడినవాఁడవు మన్నించి నేలపొయ్యేవు
 వాటముగా నియిచ్చను నత్తువుగాక
 సీటులోద వేడుకకు నిందించితే నీకేమి
 గూఁటనున్నపక్షి చేతవేఁటాద లోఁగేరా ॥ ఇట్టె ॥

కూడినవాఁడవు నామై గోరూఁదకేల చిక్కేవు
 మేదెప్పరతిఁ జొక్కించి మీఁతువుగాక
 నీదనె శ్రీ వెంకటేశ నే నలసితే నీకేమి
 వాడుఁజేన వానగురిసి వరదవారించునా ॥ ఇట్టె ॥ 180

కన్నడగౌళ

హత్తి రాజసపువాఁద వయినాఁగాని
 చిత్తమువచ్చినయట్టు సేతువుగాని ॥ పల్లవి ॥

చనవు గలిగేనంటా సారె సారె మాటలాడె
 విని విని నీవేమి వేసరకుమీ
 మనసునఁ గలదెల్లా మరిదాఁచనే నీకు
 మునుకొన్న సతులకు ముచ్చట స్వభావము ॥ హత్తి ॥

నిండిన మందెమేళాన నీతో సరసమాడేను
 అండనే అందుకు లోనై అలయకుమీ
 వుండిన దున్నట్టేకాని వూరకే కల్పించనోప
 నిందు గరితెలాడితే నిజమునిష్ఠూరము ॥ హత్తి ॥

కాతరాన నిన్ను నిట్టే కాఁగిలించుక కూడిరి
నాతమకములుచూచి నవ్వేవు సుమ్మీ
ఘాతల శ్రీ వెంకటేశ కై కొంటివి నిన్ను దూర
రాతిరిఁబగలునుండి రతులఁ జొక్కితివి. ॥ హత్తి ॥ 18.

దేసాళం

అవునే యింతేసి నేసేవపుడే నీవు
చవులు సేసి యిచ్చేది జవ్వనమే కాదా ॥ పల్లవి ॥

సిగ్గువడ్డవారికిని చెక్కిటి చేయేమరఁగు
దగ్గరి రాఁగదవే అతఁడు విల్చిని
కగ్గులేక నీవంటి కన్నెలేకారా పతిని
యెగ్గులుఁ దప్పులునోఁచ నెలయించేవారు అవు

నెలవి నవ్వేవారికి చేతిమొక్కులే మరఁగు
తలఁగకుండఁగదే అతఁడు ముట్టీని
మొలచిన నీవంటి ముగ్ధలేకారా పతిని
తెలిపి రతికిఁదీసి తెమలిఁచేవారు ॥ అవు ॥

కాఁగిటఁగూడేవారికి కనురెప్పలే మరఁగు
వీఁగకువే కూడెను శ్రీ వెంకటేశుఁడు
మాఁగినమోవి నీవంటి మానాపతులేకారా
రాఁగలై యీతనిఁ బొంది రవ్వకెక్కినారు. ॥ అవు ॥ 18.

232-వ రేకు సాళంగనాట

ఇన్నాళ్ళు నెరఁగమైతి మిదివో తాను
పన్నుక పూరక వాదఁబరచీఁ దాను ॥ పల్లవి

తలఁపే తెలిసితేను తాఁ దానే కదవే
నలువంక నూరకే నవ్వీఁ దాను
వెలియల్లాఁ జూచితేను వెల్లవిరి గదవే
పిలిచి నాతో నానపెటుకొనీఁ దాను ॥ ఇన్నా ॥

అడుగఁబోతే సుద్దులు అంతా మేలేకదవే
కొదిమె లెంచేనంటేఁ గొంకీఁ దాను
చిదుముడి మొక్కలేను సిగ్గురేఁగీఁ గదవే
బడిబడి మీఁదటికి బాసచేసీఁ దాను ॥ ఇన్నా ॥

కన్నుల నేఁ జూచితేనే గట్టియాయఁ గదవే
యిన్నిటా శ్రీవెంకటేశుఁ డెనసెఁ దాను
విన్న వినికెల్లా నేఁడు వేడుకలే కదవే
మన్ననలు నాకిచ్చి మచ్చికాయఁ దాను. ॥ ఇన్నా ॥ 191

ముఖారి

ఇందుకుఁగాఁ బ్రతివాదాలేలే విభునితోఁ
పందెమువలె గెలుపు పైపైనేవుండును ॥ పల్లవి

మచ్చికసేసీ నతఁడు మారుమాటాడకువే
కుచ్చిపట్టి కాఁగిలించికూడె నిన్నును
వచ్చిరాని పందెమువంటిచే యీవలపెల్లా
కొచ్చి లోలోఁ దలఁపించుకొంటాఁ దానుండును ॥ ఇందు ॥

వెక్కలునొక్కి నతఁడు చెమరించీ తిట్టకువే
పక్కన నిట్టెకాఁగిటఁబట్టీ నిన్నును
చక్కెరబొమ్మవంటిది చవిగొంటే నీవలపు
యెక్కడఁ జిక్కించుకొన్నా నింతాఁ దీపైవుండును ॥ ఇందు ॥

మేలెను శ్రీవెంకటేశుఁ డెగ్గులేమీ నెంచకువే
లాలించె రతులఁ బెక్కలాగుల నిన్ను
పాలజలధివంటిది పచరించిన వలపు
వేళ నెంతవాడినాను వెలితిగాకుండును. ॥ ఇందు ॥ 188

రామక్రియ

ఏమనునో దగ్గరఁబో యీవేళ నేఁ జెనకితే
కామించి కామాంధకారాననున్నాఁడు ॥ పల్లవి ॥

నవ్వు నవ్వునోప నాసాలికాఁడు రమణుఁడు
అవ్వల నేమనునో యనీకాక
దివ్వెత్తుఁ బొద్దుదాఁకా తిరిగివచ్చి యింటిలో
వువ్విళ్ళూరుచు నసురుసురై వున్నాఁడు ॥ ఏమ ॥

పంతమాడనేర నాపల్లటీఁడు నాయకుఁడు
అంతరంగము దెలిసె ననీకాక
బంతుల చుట్టాలకెల్లా పనులెల్లా జేసివచ్చి
అంతటఁ బానుపుమీఁద నలసివున్నాఁడు ॥ ఏమ ॥

కమ్మి చూడనోప నాగబ్బి శ్రీవెంకటేశుఁడు
అమ్మలాల నన్నుఁ గూడే ననీకాక
ఃమ్మతించి సతులతో స ములు సేసివచ్చి
కుమ్మరింపు సిగ్గులతో గుట్టననున్నాఁడు. ॥ ఏమ ॥ 18॥

సౌరాష్ట్రం

నామర్మమిట్టిది యిఁక నీమర్మమానతీరా
యీమేరఁజూచినవారి కెంతబంటోయిఁకను ॥ పల్లవి ॥

ముక్కువ నీతో నేను మాటలాడినంతలోనే
పుక్కిటిబంటె (టా?)యరా పూఁచి వలపు
చెక్కుల చెమటలెల్లా చెరువుల వానలాయ
యిక్కడ నన్నుఁ జూచి నీకెంతబంటో యిఁకను ॥ నామ ॥

కన్నుల నీరూపుచూచి కరఁగి గుండెలుమోఁచి
చన్నులబంటె(టా?)యరా సరివలపు
వున్నతిఁ మోవితేనియ లువ్విళ్లూరఁగఁ జొచ్చె
యిన్నిటా నా జోడైతి వెంతబంటోయిఁకను ॥ నామ ॥

కలసి నీవద్ద నేను గద్దెపీఁటపైఁ గూచుండి
నొసలబంటియాయరా యిమ్ములవలపు
కులికి శ్రీవెంకటేశ కూడితివి వయోమద
మెలమి మడుగులబ్బె నెంతబంటోయిఁకను. ॥ నామ ॥ 19॥

కాంబోదిమలహరి

ఇన్నాళ్లనెఱఁగనైతి మింతేసిసుద్దులు
విన్నవి రాఁగారాఁగా వెల్లవిరులాయను ॥పల్లవి॥

ఇంతనాన నీతోను మాటలు నేనాడినవి
యింతులెల్లా నాడుకొనే రిదేమయ్యా
చెంతల నీవింతేసి సిగ్గులు విడిచితేను
కాంతలు నీతో పొందుగావించుటే నేరమి ॥ఇన్నా॥

రతివేళ నామేనరచించిన నీచేఁతలు
సతులెల్లా సోదించేరు సారెసారెకు
యితవై నీవాదికకు యింతేసి వెరవకున్న
హితులూడిగాలు సేయనేఁటికి నీయెదకు ॥ఇన్నా॥

పసుపున నీవు నేను నవ్వీననవ్వులకును
వనితలెల్లా మెచ్చేరు వద్దనున్నట్టే
యెనసితివి శ్రీవెంకటేశ నన్నింతేసిగాను
చనవరులకును మ్జాతియాయ నిపుడు. ॥ఇన్నా॥ 191

ఢారి

చిగురువంటివాఁడవు చెలులంగటే విడువవు
అగపడి యింటివారు అన్నంతాఁ గలిగెను ॥పల్లవి॥

ఎక్కని నీమాటలకే చెమరించె మ(మే?)నెల్లా
తక్కిన చేఁతలు వింపే తలఁపెట్టౌనో
అక్కజపు నీవినయ మాయనాయఁ దనిసితి
మొక్కెనన్నా విడువవు మొలవట్టేవిపుడు ॥చిగు॥

వెద నీ నవ్వులకే వెరగందె నిలువెల్లా
ఇదరి నీవద్దనుండే నాస యెంతౌనో
మిదిమాలపు నీమెచ్చు మేలుమేలు కైకొంటి
వది నోపనన్నాఁబోవు వచ్చి కాఁగిలించేవు ॥చిగు॥

కన్నుల నీచూపులకే గరివడఁ బులకించె
చన్నుల నిన్నొత్తితేను చవి యేరీతో
పన్నిన శ్రీ వెంకటేశ బాపు బాపు కూడితివి
సన్న సేసినాఁ గొంకవు సారె మన్నించేవు. ॥ జిగు ॥ 192

193—రేకు శంకరాభరణం

నేరుపరి విన్నిటాను నీకు నే లోను
కారముగాదు కప్రము కానీవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

పలుకనేరిచితేను బయలెల్లాఁ బందిలి
చలము సాదించితే శశియేరవి
యెలమి నీమాటలకు నెదురాడగలనా
కలసి కాఁగించేవు కానీవయ్యయిఁక ॥ నేరు ॥

పేసరక నిలిచితే వేఁగైనఁ జూపే
రాసి దంచదొరకొంపే రాయేపింకి
ఆసపడి నీ వున్నందు కడ్డ మాడఁగలనా
కై సేసుక నన్నించేవు కానీవయ్యా ॥ నేరు ॥

గారవించి కూడితేను కాఁగిలే చెమటనీరు
గోర గీరఁబోతేను గుంతేయేపు
సారపు శ్రీ వెంకటేశ సన్న సేయఁగలనా
కారణానఁ గూడితివి కానీవయ్యా. ॥ నేరు ॥ 193

నాట

ఏఁటికి దగ్గరేవయ్యా యిదేమి నీవు
మోఁటునసుందానఁ జన్నుమొనలు దాఁకీని ॥ పల్లవి ॥

పచ్చని చీరగట్టిన బలుదొరనంటానే
కుచ్చుల పీలిచుంగుల కొంగువట్టేవు
దిచ్చరి చెంచువారికి దేవరకు నేమిపని
ముచ్చట లాడఁగఁ జన్నుమొనలు నాఁటీని ॥ ఏఁటి ॥

రొమ్మునఁ బూసగల పురుటు నాయఁడనంటానే
  బిమ్మరపోవుచు మాపై నొరగేవు
దొమ్ముల మేసువారికి దొడ్డవారి ాఁటిమాట
  ముమ్మాటికి విను చన్నుమొనలు దాఁకీని ॥ ఏఁటి ॥

వెక్కసపుకొండపై శ్రీ వెంకటేశుఁడనంటానే
  కక్కసించికూడి మమ్ముఁ గాఁగిలించేవు
తక్కక మంకువారికిఁ దగు గొల్లఁడ నీపొందు
  మొక్కలీఁడ నాచన్నుమొనలు దాఁకీని. ॥ ఏఁటి ॥ 194

భైరవి

మఱి యేమిసేసునే మంచిచే యున్నిపనులు
  వెలపులెల్లాఁ దీర వేఁడుకొనీఁగాక ॥ పల్లవి ॥

ఆసగలిగినవాఁడు ఆతఁడు నీయదకును
  వేసరునా మీఁద మీఁద వేసుకేకాక
రాసికెక్క నంతేసి రతి నలయింతువట
  మోసపోయీనా నీకు మొక్కేఁగాక ॥ మఱి ॥

పైపై వలచినవాఁడు పంతపు నీచేఁతలకు
  కోపగించునా మరిఁ గోరేదేకాక
తీపుమోవితేనెలిచ్చి తెలిపి చొక్కింతువట
  వోపననినా నిన్ను వొడఁబరచీఁగాక ॥ మఱి ॥

కాఁగిటఁ గూడినవాఁడు కడు నీనాఁటలకు
  లోఁగీనా మెంతైనా లోఁగొనీఁగాక
చేఁగదేరఁ గూడితివి శ్రీ వెంకటేశ్వరునట
  దాఁగీనా నీయింపులకుఁ దమకించీఁగాక. ॥ మఱి ॥ 195

శ్రీరాగం

అలయఁగఁ బొద్దుదేదా అప్పటిసేసు
  చలివానె లేవయ్య జాగులెంచాఁకాను ॥ పల్లవి ॥

అంగమెల్లఁ జెమరించె నట్టే గంధము గరఁగె
సింగారించుకొన్న కొప్పు చీఁదరరేఁగె
యెంగిలి వాయఁగ నీకు నిదే జలకమువట్టె
సంగతిగా లేవయ్య జాగులెందాఁకాను ॥ అల ॥

పులకలు గడునిండె బుసకొల్లు చెలఁగె
తెలుపెక్కె కనుచూపు లేటవారెను
బలుపుసత్తువరాను పాలుసేయిఁదెచ్చితిని
సటుపక లేవయ్య జాగులెందాఁకాను ॥ అల ॥

మోమునఁ గళలుముంచె మోవిపై చేఁతలురాఁగె
నాముతో శ్రీవెంకటేశ నన్నుఁ గూడితి
చేముట్టిచ్చే మాటుమంచు చెనకుల నాతోపొంచు
జామాయను లేవయ్య జాగులెందాఁకాను. ॥ అల ॥ 196

సామంతం

ఆసలి మరఁగువాఁడ వన్నిటా నీవు
మోసపోక నీవాపె ముదులదేరాదా ॥ పల్లవి ॥

వేపట్టేవు నీకు నేఁ జెప్పినట్టు సేసేఁగాని
ఆపె నదిగి రారాదా ఆమాటే
దూపిలేవు నీచేఁతకుఁ దొరలకుందాననంటా
చాపలాన నీవాపెను సమ్మతింపించరాదా ॥ ఆస ॥

పైకొనేవు నీకు నేఁ బనులునేసేఁగాని
ఆకాంతఁ దోడితేరాదా అప్పణగాను
కాతరివై దూరేవు గక్కన విడెమీనంటా
పోసులఁబోక నీవాపెఁ బూఁటవెట్టరాదా ॥ ఆస ॥

పూవులవేసేవు నీకు పొందై వుండేఁగాని
ఆవనితఁ గూడరాదా అప్పుడే ముందే
శ్రీవెంకటేశ నన్నుఁ జెందితివి ఆలనంటా
కావించే(వా?)పెకుఁ జెల్లెలిఁగా నన్నుఁ జేయరాదా. ॥ ఆస ॥ 197

గౌళ

ఎవ్వరికిఁ గలదమ్మ యిటువంటి నేరుపు
దవ్వులనుండఁగా నీవు తావులిచ్చేవు ॥ పల్లవి ॥

వెలఁదు లెవ్వరిఁగన్నా వింతలేదుగాన నీకు
సులభాననే దొరకుఁ జుట్టరికము
మలసి చల్లలమ్మక మఱఁగనుండిరాఁగానే
కలపుకోలుఁదనానఁ గాఁగిలించేవు ॥ ఎవ్వ ॥

అంగనలఁ గంటే వావులట్టే నీకు దొరకుఁగా
చెంగటనే చెట్టువఁ జేటఁదేసి
ముంగిటనే పాలుగాఁచి మూలఁ దోడంటువెట్టఁగా
సంగతిగా నప్పుడే మంచముపంచేవు ॥ ఎవ్వ

పొరుగు సతులుండితే పొరచి వేడకలాఁగా
దొరకొలువాసికిఁ బొందులు వాఁతే
యిరవై శ్రీవెంకటేశ యిటు నన్నుఁ గూడితివి
తెరవేసి వఱ్ఱల తీపుచల్లేవు. ॥ ఎవ్వ ॥ 198

234-వ రేకు కేదారగౌళ

ఎందువోయితి విందాఁకా యెక్కడనుంటె నీనేర్పు
బందెకు నప్పువాతని పట్టుకుండపలవా ॥ పల్లవి ॥

నేనాతనితో నవ్వితే నీకేలే చింత
నాననిచ్చి నీవూఁ గొంత నవ్వరాదా
సానఁబెట్టె(ట్టి?)తఁడు చూపు జళిపించేయపుడు
మానుపరాదా నీమగని సన్నలను ॥ ఎందు ॥

చెక్కాఁతని నేనొక్కితే చిమిదేవదేమే
చిక్కనిచ్చి నీవూఁ జేఁత సేయరాదా
మక్కువ నాతఁడు నామర్మమంటేయపుడు
నిక్కి కోపగించరాదా నీపతినెమ్మెలను ॥ ఎందు ॥

కలసితే నీవితని గద్దించే వెవ్వతవే
వలసినప్పుడు నీవూ వంచుకోరాదా
వెలమి శ్రీవెంకటేశుఁ దెలయించేయవుడు
వలపించి నీవిభుని వంకలొత్తరాదా. ॥ ఎందు ॥ 199

సాళంగం

నీయితవు దెలియక నే వేగిరపడరాదు
యీయెడ నీయాలనై యింటనే వుందానను ॥ పల్లవి ॥

సారె నేనప్పిన [illegible] చలువో [illegible]
ఆసేతి నీమతిఁ గల[illegible]వయ్యా
సిరుకొద్ది తామరనై [illegible] బొందు నేనేను
పేరబెట్టితేవలపు పిండంతేనిప్పటి ॥ నీయి ॥

పలికేటి నామాట పలచనో చిక్కనో
అలరి నీకుఁ దోచినట్టానతీవయ్యా
బలిమికొద్ది పంతానఁ బట్టి నిన్నుఁ బెనఁగేను
వలచినవలపులు వచ్చినంతేలాభము ॥ నీయి ॥

కూడినట్టి నాకూటమి కొసరో పిసరో
ఆడినంతా నియ్యకొనే నానతీవయ్యా
వేడుక శ్రీవెంకటేశ వెన్నకొద్దేనెయ్యో
తోడరాఁగా వలపులు తూరినంతేవాకిలి. ॥ నీయి ॥ 200

సామంతం

వలెఁగా యివిగొన్ని వట్టివేసాలు
అలసితివన్నిటాను ఆడునాయలేవే ॥ పల్లవి ॥

చిక్కని చెమటలకే సిగ్గులు వదేవు నీవు
యెక్కువనిట్టూర్పులకు నేమి నేసేవే
నెక్కొన్న రతిచిన్నలు నీతలనే వేగెనదే
ముక్కునదంటి భోగించే ముగుదువా నీవు ॥ వలె ॥

అలకల చెదరకు నట్టే సిరసు వంచేవు
యెలమిఁ గన్నులలేట లెందుఁబెట్టేవే
నెలకొన్న యీవన్నెలు నీవల్లనే వచ్చెనటే
కలగంపగాఁ గలసే కన్నెవానీవు ॥ వలె ॥

బొట్టు చెదరినందుకు పొంచి తెరలువేసేవు
యిట్టె నీమోము కళలెట్టు దాఁచేవే
నెట్టన శ్రీవెంకటేశు నీవేకూడితివటే
పటము గట్టక పొందే చాలవా నీవు. ॥ వలె ॥ 201

ఆహిరి

తప్పులెంచవని నిన్ను దగ్గరితి నిటుగాక
వొప్పగించే బీరాల కోపుదునా నేను ॥ పల్లవి ॥

చక్కని నీనవ్వులకు చేసేటి చేఁతలకు
మెక్కువగా సింతేసి మోహించితిఁగాక
తక్కుల నీగుట్లకు తచ్చన సన్నలకు
వొక్కమాఁటే యీపనులకోపుదునా నేను ॥ తప్పు ॥

కన్నుల నీమొక్కులకు కరుణారసానకు
కన్నెనయ్యే నీకు తాళి గట్టితిఁగాక
మిన్నక నీమేకులకు మేరలు మీరుటకు
వున్నతి నీరాఁపులకు నోపుదునా నేను ॥ తప్పు ॥

కలిసితివి రతికిఁ గడలేని మన్ననకు
పిలిచి నీకే నేస వెట్టితిఁగాక
యెలమి శ్రీవెంకటేశ యిట్టి నీవినయాలకు
వొళవుగా సిగ్గువడ నోపుదునా నేను. ॥ తప్పు ॥ 202

మాళవిగౌళ

ఇంక నెంతగాఁగలదో యింతివల్ల నీకు
సంకుఁజక్రాలచేతుల సరుసకువచ్చెను ॥ పల్లవి ॥

నల్లగలువలవంటి నాతిచూపు నీమైనంటి
నల్లనాయ నిలువెల్లా నాథుఁడ నీకు
వెల్లువైన వలపులు వేడుకల నీపైఁ బొంగె
వెల్లియేరు పాదముతోఁ విభుఁడవు నైతివి ॥ ఇం ॥

బంగారువంటి రూపుపడఁతి పొందుసేయఁగ
బంగరుదట్టిగురుతుపతివైతివి
సంగతిగాఁ దామరలసరవిపాలుమోఁచి
అంగజగురుఁడ జలజాక్షుఁడవైతివి ॥ ఇం ॥

వేవేలుమాటలనేర్పువెలఁది కాఁగిటఁగూడి
వేవేలు పేళ్ళు గలిగె వెన్నుఁడ నీకు
భావించఁ గొండలవంటి బలు కుచములునాఁటి
శ్రీ వెంకటేశుఁడవై సిరుల ఓంచితివి. ॥ ఇం ॥ 203

భైరవి

సంగతి గానిపనికి సాకిరున్నారా
అంగవించి విడెమీఁగా నదేమంటిఁగాక ॥ పల్లవి ॥

సమ్మతించినమాటకు జగడములున్నావా
దొమ్మిసేసి యంటఁగానె దూరేఁగాక
యిమ్ముల నేరమంటే యిప్పుడే లేదనేనా
అమ్మరో యిల్లుచొరఁగా నదేమంటిఁగాక ॥ సంగ ॥

చుట్టరికము గలితే సూడువట్టి వచ్చేనా
వెట్టికిఁ బైకొనఁగాను వేసరేఁగాక
గట్టిగానె నవ్వితేను కాదని తొలఁగేనా
అట్టె సందుకొనగాను అదేమంటిఁగాక ॥ సంగ ॥

తొలుతనె చెప్పితేను తొలమని తోసేనా
బలిమిఁ బెనఁగఁగాను పదరేఁగాక
మెలిమి శ్రీ వెంకటేశుఁ డిన్నిటా నన్నుఁగూడెను
అలయించఁగా రతుల నదేమంటిఁగాక. ॥ సంగ ॥ 204

235-వ రేకు బౌళిరామక్రియ

కూరిమి సిగ్గులు తెగి కొంకనేఁటికి
యేరీతికైనా నీవు యియ్యకొనవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

పట్టినదే వ్రతము పడఁతులకుఁ జలము
అట్టె పతులకుఁ జేయకపోరాదు
అట్టిది యాపె మోవిచూఅలకు నాసపడేవు
యెట్టైనఁ జేయనీ నీవియ్యకొనవయ్యా ॥ కూరి ॥

ఆడినదేమాటా అంగనలు పంతమున
నాడోడికయినా వినకపోరాదు
తోడనే మేలు) యాపె తొలఁగవేవు నీవు
యేడసుద్దికైనా నీవియ్యకొనవయ్యా ॥ కూరి ॥

తలఁచినదే పొద్దు తరుణుల కాఁగిటికి
వలపులు ముదిరెను వద్దనరాదు
బలువాపెది శ్రీ వెంకటపతివి నిన్నుఁగూడె
యెలమి నన్నిటికి నీవియ్యకొనవయ్యా. ॥ కూరి ॥ 205

పాడి

ఒట్టువెట్టుకొంటే నేమి వొద్దు దోసములేదనె
వట్టిచింతఁ బొరలక వద్దికి రారావా ॥ పల్లవి ॥

మల్లసేయప్పటివేళ మాటమాటజగడాల
అలిగి లేచిపోయితే నందుకేమి
వెలినుండి నీవేల విరహానఁ బొరలేవు
చలమొద్దు నావద్దికి సరుగ రారాదా ॥ ఒట్టు ॥

నినుఁ జూచి నవ్వితేను నిజము నెరపెనంటా
గునిసి యల్లంతనే కూచుంటివి
మనసు పట్టఁగలేక మరిమేల పొరలేవు
చనవు సేసుక నామంచానకు రారాదా ॥ ఒట్టు ॥

వేడుక యీరతి నీవె వేళమె ముందుగరఁగి
తోడనె సిగ్గులఁబొంది దూరుకొనేవు
యీడకేతెంచి శ్రీ వెంకటేశ నన్నుఁగూడితివి
మాడమాడ పంతములా మరి ను రారాదా. ॥ ఒట్టు ॥ 208

భైరవి

మూసినముత్యాలవంటి ముద్దరాండ్లము
యీసరిబేసికి నీతో నెదురాడఁగలమా ॥ పల్లవి ॥

చలిమేలనేయను పలుకకుండినవారి
అలిగేటివారులేరా ఆఁడువారు
చలపట్టి మాటలాడ జాణలులేరా వూరిలో
యెలమి నీతో నేము యెదురాడఁగలమా ॥ మూసి ॥

సిరనేలయెత్తకు సిగ్గువడివున్నవారి
జరసేటివారులేరా సారెనింతులు
దొరపై పనులుగొన తొత్తులు బంట్లులేరా
యిరవై నీతో నేము యెదురాడఁగలమా ॥ మూసి ॥

కొంగులేలపట్టను గుట్టుననుండినవారి
కంగివున్నవారులేరా కామినులు
రంగుగ శ్రీ వెంకటేశ రతి నన్నుఁగూడితివి
యింగితాన నీతో నేము యెదురాడఁగలమా. ॥ మూసి ॥ 207

కాంభోది

పుట్టుభోగిజవరాలు పొలఁతి యిది
పట్టెమంచముమీఁదటఁ బవళించేదెపుడు ॥ పల్లవి ॥

కందువ నీకిందాఁకా గతులు చెప్పనేపట్టె
యెందాఁకా వేగించు నింతి నీతోను
అందముగ నిలుచుండి ఆకుమడిచియ్యఁబట్టె
కుందణపు గద్దెమీఁదఁ గూచుండేదెపుడు ॥ పుట్టు ॥

పూదిగాలునేసి నీవొద్దనుండనేపట్టె
యేడగాఁ గొలువునేసు నెదుట నీకు
పాదితోఁ బందెమువేసి పగడసాలాడఁబట్టె
ఆడనే పరపుమీఁద నలపారేదెపుకు ॥ పుట్టు

గక్కన నీవు గూడఁగా కన్నుల జంక్కిఁచఁబట్టె
యెక్కడగా సన్నసేసు నింతేసి నీకు
చక్కని శ్రీవెంకటేశ సమ్మతించుకొనఁబట్టె
వొక్క మలగుపై నొరగుండి నవ్వేదెపుకు. ॥ పుట్టు ॥ 208

సామంతం

అట్టె కానీవయ్య నేము నట్లానె సేసేము
గట్టియైన సతులకుగాని నీవు లోఁగవు ॥ పల్లవి ॥

కామించి నీవాకిలి గాచుక నేనుండఁగాను
నామొగము చూచి నీకు నగవురాదా
వేమరుఁ బంతములాడి వెసఁ బసులఁ గాపించే
గామిడి గొల్లెతలకుఁగాని నీవు లోఁగవు ॥ అట్టె ॥

యేపొద్దును నీరూపే యెగదిగఁజూడఁగాను
నాపొంతనేవుండి నీకు నగవురాదా
చేపట్టి మానాలుచూడ చెట్టెక్కించి వేళలు
కాపించే గొల్లెతలకుఁగాని నీవులోఁగవు ॥ అట్టె ॥

యెనసి నీకాఁగిటిలో యేపొద్దూ నేనుండఁగాను
ననుపైతే నీకింతేసి నగవురాదా
మను శ్రీవెంకటేశ యమునలోనాటలాడించే
ఘనమై గొల్లెతలకుఁగాని నీవు లోఁగవు. ॥ అట్టె ॥ 209

గుజ్జరి

అప్పుడే గెలిచితివా ఆపె వూరకుండితేనే
తప్పులు నీమీదివెల్లా దాఁచుకిట్టేవున్నది ॥ పల్లవి ॥

పలుకనేరదుగాని భావములోనిచేఁత
వెళకకుండా నట్టె పెట్టుకున్నది
అలుగకున్నదిగాని అనువువచ్చినదాఁకా
చలములు యేకతాన సాదించనున్నది ॥ అప్పు ॥

జంకించకున్నదిగాని జగడాలు కొనగోళ్ళ
యింకనెప్పుడోయని మీఁదెత్తుకున్నది
కొంకి తిట్టేదేకాని గురిమైన రతిదాఁకా
పొంకపు బూతుమాటలఁ బూఁచుకున్నది ॥ అప్పు ॥

పట్టువిడువదుగాని కొసరుల మొక్కులెల్లా
దట్టమై నీపాదాలకు దాఁచుకున్నది
యిట్టె శ్రీ వెంకటేశ యెనసితివిందాఁకా
అట్టెవున్నది చేతలపుఁ లడుగఁగనున్నది. ॥ అప్పు ॥ 21(

236-వ రేకు పాడి

ఇందుకుఁగా నెవ్వరూ మరేమిసేసేరు
మందెమేళమోపకున్న మరియూ మొక్కేను ॥ పల్లవి ॥

చనవు గలుగఁగానె చవిగాక వలపులు
మనసు లెరవులైతే మరిచప్పనే
యెనసితివంటా నిన్ను నిట్టె తిట్టితిఁగాక
పెనచి యెగ్గుపట్టితే బెరసి మొక్కేను ॥ ఇందు ॥

నగఁగానె సరసాన నయమెక్కుఁ దీపులు
సొగయకుండితేఁ దమచూపులేవెట్టి
తగిలితివంటా నీముందల నేముట్టితిఁగాక
బిగువింతగలిగితే పిలిచి మొక్కేను ॥ ఇందు ॥

మెఱసి కూచుండగానె మేకొను కూటములు
గుఱుతులు సోఁకకున్న కూడదువాని
నెటి శ్రీ వెంకటేశ మన్నించఁగా గూడితిఁగాక
తటి నలసితినంటే దగ్గరి మొక్కేను. ॥ ఇందు ॥ 211

శ్రీరాగం

మిక్కుటపు సరసాలు మించి మొగచాటయ్యీ
దక్కినట్టి కాఁపురానఁ దనిసివున్నారము ॥ పల్లవి ॥

కొలువుపతిమెలెల్లా గోదచేరుపులెకాక
కలయిక రతులకుఁ గారణమేమి
పల దేల గొంగువట్టీ వద్దసరే రమణుఁ
తలఁగక సన్నలనే తనిసివున్నారము ॥ మిక్కు ॥

తోడునీద సతులెల్లా తోలుబొమ్మలెకాక
వేడుక కూటములకు వెలపెట్టేరా
చూడకు పనరె వొత్తి సొలపులనాయకుని
తాడుపడ్డ ఆసలనే తనిసివున్నారము ॥ మిక్కు ॥

సిగ్గువడ్డ కాంతలెల్లా చిత్తరురూపులెకాక
దగ్గరి చేఁతలుసేయ నెమయాటలా
ఒగ్గమై శ్రీవెంకటేశు నన్నిటా మీరుమెచ్చరే
తగ్గక నేఁడిట్టెకూడె తనిసివున్నారము. ॥ మిక్కు ॥ 212

లలిత

ఏలపంతాలాదేవు యింతితోను
జాలి గరగించే నిన్ను జట్టిసేయవచ్చునా ॥ పల్లవి ॥

మాటల దూరఁగలేక మగువ గోర నొత్తితే
నాఁటెనంటా నీవేల సన్నలఁ దిట్టేవు
చాటిచెప్పె నింతేకాక సాదుఁగొయ్యతనమున
జూటుఁ దనమున నిన్నుసూడువట్టవచ్చెనా ॥ ఏల ॥

బొమ్మల జంకించలేక పువ్వుల వేసితేను
తమ్మిమోము దాఁకెనంటాఁ దట్టేవు కొమ్మ
చిమ్మి నవ్వితేనె మాయసిగ్గుతోడి చిత్తమున
అమ్మరో నీతోడి చయ్యాటలకువచ్చెనా ॥ ఏల ॥

నీసరింపించఁగలేక వెసనిన్నుఁగూడితేను
నేసకొప్పు జారెనంటాఁ జెలరేఁగేవు
ఆసల శ్రీవెంకటేశ ఆపె నీవు నొక్కటే
దాసలు నీవిచ్చినవి ఃచారించవచ్చేనా. ॥ ఏల ॥ 21?

రీతిగౌళ

కతలు పూవకపూచె కావకకాచె
రతుల మెప్పించేఁగాని రారాదా లోనికి ॥ పల్లవి ॥

చింతలేదు వింతలేదు చెక్కుచేతితో నేను
పొంత నీరూపే తలపోసేనదే
మంతనాన నీవేల మాటలనే తనిపేవు
రంతులుసేయక యింక రారాదా లోనికి ॥ కత ॥

వాదాలేదు పీడాలేదు వచ్చేవంటా నీరాకకు
తోడనే యెదురుచూచే తొలఁగకిదే
షేదగా నాకు నిట్టె యిచ్చకాలాదేవు నీ
రాడువచ్చి ముంతచొచ్చె రారాదా లోనికి ॥ కత ॥

యీసులేదు రేసులేదు యిపుడునీవుగూడఁగా
ఆసల నలపుదేరె నన్నిటానిదే
సేసవెట్టేదెందాఁకా శ్రీవెంకటేశ నీవు
రాసికెక్కితివిన్నిటా రారాదా లోనికి. ॥ కత ॥ 214

ఆహిరి

ఏమిసేసినాఁ జేయనీ యియ్యకొనవే
వేమరు నింతగలదా విభునితోను ॥ పల్లవి ॥

వచ్చినట్టె వచ్చితేను వలపేపో సుఖము
హెచ్చి మాటలాడితే నెరఁగఁగాని
కుచ్చిపట్టి నాయకుఁడు కొంగువట్టి తియ్యఁగాను
పచ్చిగానుఁ బెనఁగేవు పాసివుండఁ గలవా ॥ ఏమి ॥

చెప్పినట్టు సేసిలేను చిత్తమేపో చుట్టము
యెప్పుడూ నొద్దారమైతే నెరఁగఁగాని
వొప్పుగా నాయకుఁడు వొదఁబరచఁగా నీవు
తప్పులెంచే వప్పటిని తాలిమికిఁ గలవా ॥ ఏమి

మెట్టినట్టె మెట్టిలేను మీకు మీకేపెండ్లి
యిట్టె సిగ్గులు వదితే నెరఁగఁగాని
వొట్టుక శ్రీవెంకటేశుఁ దొనగూడె నిన్నును
గుట్టుతోడ నవ్వేవు గురిసేయఁ గలవా. ॥ ఏమి ॥ 215

ఉదవసంతం

సవతి మచ్చరమున సతులదూరితి నేను
పవళించనేల నీకుఁ బంతమిచ్చేమయ్యా ॥ పల్లవి ॥

నిన్ను నంటినట్టివారు నీయంతవారు
యెన్నియైనా నేము వెంగే లేలాదేము
చిన్నఁబోవ నీకేల చిత్తమురాకున్నఁ గన
పన్నివారిమారు నీకుఁ బంతమిచ్చేమయ్యా ॥ సవ ॥

నీవూడిగములవారు నీకంటె ఘనులు
వేవేలకు వారినేల వేసరించేము
నీవు వాదనేలందుకు నేఁడుగావలసితేను
భావించి వారికి నీకు బంతమిచ్చేమయ్యా ॥ సవ ॥

నీసరిభోగపువారు నీవారు మాకును
వీసమంత పనికేల వేరుసేసేము
యీసుదీర శ్రీ వెంకటేశ మమ్ముఁగూడితివి
బాసతో నీ కింతైతే పంతమిచ్చేమయ్యా. ॥ సవ ॥ 216

237-వ రేకు నాదరామక్రియ

ఎచటనుండివచ్చితి వెదురుచూచితి నీకు
రచనమన్నించి నన్ను రవ్వగాఁజేసితివి ॥ పల్లవి ॥

కొండలరాయఁడ నన్నుఁ గోరి వలపించితివి
నిండు నాతలపోఁతలు నీకె కలవు
దండి విరహము రేఁచి తడవేలసేసితివి
అందనే నాచిరుఁజెమటది నీకె కలవు ॥ ఎద ॥

కోనేటివిభుఁడ నన్ను గురుతుగానేలితివి
నేనెట్లనుండినాను నీకె కలవు
ఆనుకొని యింతేసి ఆసలనె పెట్టితివి
పూనిన పులకమోపులు నీకె కలవు ॥ ఎద ॥

శ్రీవెంకటేశుఁడ నన్ను నేసవెట్టి కూడితివి
నీవద్ద నలసినది నీకె కలవు
కైవసము చేసుకొని కందువఁ జొక్కించితివి
యీవిధాల నేభోగించే దిది నీకె కలవు. ॥ ఎద ॥ 217

ముఖారి

కప్పురవిడెమియ్యఁగాఁ గాదనరాదు
తప్పులేదు నీయందు తగిలితి నిన్నును ॥ పల్లవి ॥

చెచ్చెర నీవు చేసినచేఁతలు వింటి నీవిందు
వచ్చెనని చెప్పఁగా వద్దనరాదు
యిచ్చకములాడేవారి నిటు రమ్మందురుగాన
విచ్చేయుమా యింటికిట్టె వింటిమి నీమాఁటలు ॥ కప్పు ॥

చెంగట నీసతిఁగంటి సిగ్గువడి అంతలో నా
కొంగువట్టఁగా నిన్నుఁ గోపించరాదు
ముంగిట వేఁడుకొంటేను మొగమోడుదురుగాన
అంగవించె రావయ్య అలుకలు దేరెను ॥ కప్పు ॥

యెంచుకొంటి నీగుణాలు యిందరూఁజూడఁగా నా
కంచముపొత్తుకు రాఁగాఁ గాదనరాదు
అంచెల శ్రీవెంకటేశ అట్టె నన్నేలితిగాన
యించుకించుకె నవ్వేను యియ్యకొంటినుద్దులు. ॥ కప్పు ॥ 218

రామక్రియ

ఏఁటికి విచారమిఁక నాకు
కూటములే నను గురిసేసీని ॥ పల్లవి ॥

యేపున నేనేమి నెఱఁగకుండినా
నీపయి తలఁపులు నేర్పీని
మాపుదాఁక ప్రేమఅచివుండినా
దాపగు వలపులు తలపించీని ॥ ఏఁటి ॥

అసురుసురయి నేనటు కనుచొక్కిన
కొసరి కలలు మేల్కొలిపీని
ముసరుసిగ్గులె మోనాననుండిన
పస నీపదములె పాడించీని ॥ ఏఁటి ॥

అలమిటి రతి నేనలసినాను నీ
తెలిమోవి దప్పిదేర్చీని
యెలమిని శ్రీవెంకటేశ నాకదమ
గలిగినా నీదయగాచీ నన్నును. ॥ ఏఁటి ॥ 219

శంకరాభరణం

ఊఁడిగాలు నేసుకొంటా నుండనీవయ్యా
దాడివెట్టినిన్నుఁ బట్టేదాన నీకుఁబ్రియమా ॥ పల్లవి ॥

చెప్పినట్టె యేపనైనాఁ జేయఁగాఁ గొంగు వట్టేవు
వుప్పటించె యీపనైతె నోపఁగలనా
ముప్పిరిగొన్నసతులు ముయ్యాడువారున్నారు
తప్పులు నిన్నుఁ బట్టేటి దానను నేఁబ్రియమా ॥ ఊఁడి ॥

లోనై నీకు నుండఁగాను లోనింటికిఁ బిలిచేవు
కోనల నిందుకు నియ్యకొనఁగలనా
రానిపోని మూలలను రాజివాసాలున్నవారు
తానకమై మారుకొనేదాన నీకుఁబ్రియమా ॥ ఊఁడి ॥

గందము నీకుఁ బూయఁగా గాఁగిలించి కూడితివి
అందుకొని యింత అలయఁగఁ గలనా
యిందుకే శ్రీ వెంకటేశ యిదే గోపికలున్నారు
చందువంటి రాజసపువాన నీకుఁ బ్రియమా. ॥ ఊఁడి ॥ 220

ముఖారి

సిగ్గుపడ నీకేల చింతవేలా
తగ్గు మొగ్గులేని నీకు తలవంచ నేఁటికి ॥ పల్లవి ॥
విన్న విన్న సుద్దులెల్లా వెల్లవిరి సేసేనంటే
కన్నుల జంకించి చూచి కాఁతాళించేవు
అన్నినీమొకదాకిరి నాతుమలోఁ బెట్టుకొంటే
చిన్ని నెలవుల నాకు చిరునవ్వు యిముంచెను ॥సిగ్గు॥
నానాటికి నీగుణాలు నానించి వడిగేనంటే
కోనల ముంజేయిపట్టి గోరనొత్తేవు
పూని నీపై మచ్చరము పంతాఁ బెట్టుకుందితేను
మోనాన వాండ్లెక్కి నీమోవిమీఁద నిండెను ॥ సిగ్గు ॥
సారిది నీమనసిది సోదించి మెచ్చేనంటే
కరఁగి కరఁగి యట్టే గారవించేవు
గరిమ శ్రీ వెంకటేశ కలసితి మొక్కేనంటే
తరితీపులై చేతికి తలఁవాలై నించెను. ॥ సిగ్గు ॥ 221

దేసాళం

చిఱుత నవ్వులేల సిగ్గులు పడఁగనేల
గుటీఁ దలరాయిసేసుకొంద మిఁకలేవయ్యా ॥ పల్లవి ॥
చెప్పఁబోతేఁ బనలేవు చేసిన నీచేఁతలివి
యిప్పటి చీఁకటితప్పు లివియేకాని
వుప్పటించి యాడకుండా వూరివారికెల్లాను
చప్పుదుజాగంటవేసి చాటుదములేవయ్యా । చిఱు ॥

నవ్వఁబోతేఁ బసలేదు నడవడి లోననెల్లా
పువ్వుల కురూపిదానిఁ బొందుసేకాని
రవ్వ నిన్నుఁ జేయకుండా రచ్చలోని వారికెల్లా
అవ్వల రేకలుఁవ్రాసి అంపుదము లేవయ్యా ॥ చిఱు ॥
పట్టఁబోతేఁ బసలేదు పైపై నీనేరమి
పొట్టి చీరలుదీసిన దొక్కసేకాని
నెట్టన శ్రీ వెంకటేశ నీవు నన్నేలితివి నీ
చుట్టాలకు గురిసేసి చూపుదములేవయ్యా. ॥ చిఱు ॥ 222

238-వ రేకు బౌళి

నీతోనేల దూతికకు నిష్ఠూరము
ఆతరుణి వచ్చి మరి అన్నిఁజూచుకొనీని ॥ పల్లవి ॥
యిప్పుడేలకోపించేవు యింతితో నొకమాఁటు
చెప్పుమన్న మాఁటలాపె చెప్పేఁగాక
తప్పులేదు నీయందనీ దానికైనా సంతోసించు
ముప్పిరిగాఁ గలవెల్లా ముందరనయ్యాని ॥ నీతో ॥
గద్దించనేల నీకు కామినిని వేళచూడ
వద్దికిఁ బొమ్మనగాఁను వచ్చేఁగాక
సుద్దుల నీకులోనయ్యీ చుట్టము జేసుకోయిఁక
తిద్దుకొనేవారు గత్తె తేరీఁ దగవులు ॥ నీతో ॥
వాదులాటలేల నీకు వనిత నీగుణమిట్టె
సోదించి రమ్మనఁగాను సోదించెఁగాక
యీదెసఁ గూడితివి నీవింతలో శ్రీవెంకటేశ
పోదిగా నాపెఁగూడె పొసఁగె నీపొందులు. ॥ నీతో ॥ 223

పాడి

వట్టి వలపులుచల్లి వనితలఁ గొసరేవు
పట్టకు నీవంతేసి బలిమేల వొట్టేవు ॥ పల్లవి ॥

చిక్కని తేనెలవంటి చెలియమాటలె నీకు
చెక్కు చేతి చింతలకు జిగురై యంటె
యెక్కడ నెవ్వతెయైనా నేల నీమనసు వచ్చీ
చక్క నొరకుండవయ్య సటలేల సేసేవు ॥ వట్టి ॥

వల్లెతాడువంటి వనితచూపులు నీకు
వుల్లముకోరికలకు నురులై నిల్చె
యెల్లకాంతలుండినాను యేల నీవు మెచ్చేవు
వెల్లించకువయ్య లేనిప్రియాలేల చెప్పేవు ॥ వట్టి ॥

కందువ చక్కెరవంటి కాంతకెమ్మోవి నీకు
మందులై నీకాఁగిటికి మరులుగొల్పె
యిందరి శ్రీవెంకటేశ యిటు నన్నుఁ గూడితివి
చందాలు సేయకువయ్య చవులేల చూపేవు. ॥ వట్టి ॥ 224

కన్నడగౌళ

మంచివాఁడె నావిభుఁడు మగువలాల
వంచుకోవలసి తానె వలపించెఁగాకా ॥ పల్లవి ॥

మొగముచూచినవాఁడు మొదలఁ దానె కదవె
నగవురాఁగా వెనక నవ్వితిఁగాని
మొగసక్యపుదాననా యిందరు నెరఁగకుండ
అగడు సేయవలసి అనీనింతెకాకా ॥ మంచి ॥

కాఁగిలించుకొన్నవాఁడు గట్టిగఁ దానె కదవె
పాఁగిన మచ్చాలు మరి పట్టితిఁగాని
రాఁగతనముదాననా రాసికెక్కిన్నాళ్లాయ
వేఁగుసేసి మోచిదించ వింతసేసీఁగాకా ॥ మంచి ॥

చేరి కూడినట్టివాఁడు శ్రీవెంకటేశుఁడె కదె
ఆరయ నేనిపుడు నంటితిఁగాని
బీరములదాననా పెడ్లి నేఁడెఱఁయ
సారెసారెవేఁడుకొంటా చనవిచ్చెఁగాకా. ॥ మంచి ॥ 225

వరాళి

వేఁడుకకాఁడవు నీకు వెరపేలయ్యా
పాడిదప్పక యిచ్చేవు పంతాలేలయ్యా ॥ పల్లవి ॥

కావరించి వేగినంతా కలిగిన పనులెల్లా
వేవేలుఁ జేసివచ్చి వెరపేలయ్యా
వోవరిలో నాపెంకి పొంటిఁజిక్కి యిప్పుడిట్టె
వోవలబెట్టెనంటా వొట్లేలయ్యా ॥ వేఁడు ॥

అంది పొంది వాడలోన అందరి యిండ్లనెల్లా
విందులారగించి వచ్చి వెరపేలయ్యా
బందెఁజిక్కినట్టు మాపరుపుపైఁ బవళించి
సందడిలో వారి వీరి సాకిరులేలయ్యా ॥ వేఁడు ॥

అచ్చముగా నన్నుఁ గూడి అన్నిటా శ్రీవెంకటేశ
విచ్చనవిడాయ నింక వెరపేలయ్యా
మచ్చెము చిక్కెను నీమనసు నామీఁదను
వొచ్చెములెల్లాఁ దీరె నొదఁబాట్లేలయ్యా. ॥ వేఁడు ॥ 226

దేసాళం

ఆడుకోకు నీకునీవే అంతేసి పంతాలు
జాడతోడ మరినవె చాలునయ్య యిఁకను ॥ పల్లవి ॥

నిగమములై తేను నిలువఁ బెట్టేవాడవు
మగువలతోఁ గల్లమాటలాడేవా
అగడై అసురకాంతలందుకు సాకిరున్నారు
జగతి సత్యము లవె చాలునయ్యా యిఁకను ॥ ఆడు ॥

పెరిమ యజ్ఞభాగాలు పెద్దవై ఆరగించేవు
అరిది వెన్నలు ముచ్చి లారగించేవా
యిరవై గొల్లెతలెల్లా నిందుకు సాకిరున్నారు
సరి నట్టి విశ్వాసాలె చాలునయ్య యిఁకను ॥ ఆడు ॥

జమళి నవ్వితా నాకు చాఁచె హస్తాలు నీవి
కొమరెలనంటి యెత్తుకొని వచ్చేవా
సమరతి రుకుమిణి సాకిరి శ్రీవెంకటేశ
సముకమైతిమి బొంపచాలునయ్య యిఁకను. ॥ ఆడు ॥ 227

దేవగాంధారి

ఎట్టున్నదో నీచిత్తము యెరఁగ విన్నవించేను
గుట్టున నేనుండిలేను కోపముగాదుసుమ్మీ ॥ పల్లవి ॥

యెగ్గులేక పతితోడ నెటువంటి వేళనైనా
సిగ్గె మూలధనము చెలులకును
వొగ్గి నీవు సారె సారె నొడివట్టి తియ్యఁగాను
దగ్గర రానైతి నిది తప్పుగాదుసుమ్మీ ॥ ఎట్టు ॥

యివ్వల మగవారితోనె మాటలాడినాను
నవ్వె మూలధనము నాతులకును
మవ్వపు సరసమున మానము సోఁకనాడఁగా
రవ్వగాఁ గేరితి నిది రాఁపుగాదుసుమ్మీ ॥ ఎట్టు ॥

సారెఁ గొప్పంటిన ప్రాణసఖునితోఁ జెనకఁగ
వోరుపె మూలధనము వువిదలకు
కోరిక శ్రీ వెంకటేశ కూడి సన్ను మెచ్చఁగాను
ధీరతనుండితి నంతిదిట్టఁగానుసుమ్మీ. ॥ ఎట్టు ॥ 228

239-వ రేకు హిందోళవసంతం

ఆయనాయ సుందవయ్య అన్నియుఁగంటిమి నేము
చేయి చేతఁ బట్టియ్యఁగా సిగ్గువడవలదా ॥ పల్లవి ॥

నిగ్గుల నీవంటివారు నిజమాడి బతుకఁగా
వగ్గినవేళల నేము కల్లలాడేమా
బగ్గన నంటివి నీవు బమ్మచారి నంటాను
వెగ్గళించి పదారువేలు సతులుండఁగా ॥ ఆయ ॥

పలుమారు నీవె యింత పంతము లాడుకోఁగా
    కెలన నేమిఁక మరి కిందుపదేమా
పొలసి విబ్బీఁగేవు పురుషోత్తముఁడనంటా
    వొలిసి లకిమమ్మ నీవురమెక్కివుండఁగా ॥ ఆయ ॥
పైపై శ్రీ వెంకటేశ పాదము నీవు చాఁచఁగా
    యేపున మొక్కేవారమిప్పుడు నేమా
దాపుగ నన్నుఁగూడి ధర్మాలు బోధించేవు
    చూపై యెత్తుకవచ్చిన రుకుమిణివుండఁగా. ॥ ఆయ ॥ 229

భైరవి

ఊరకే గడించుకొని వొక్కటొక్కటే తాను
    మారుకొంటినంటాఁ దానే మతకానఁ జూచీనే ॥ పల్లవి ॥
తనివిదీరక వెనుతగిలితే నాయకుఁడు
    యెనసి నే నమ్మనంటా నెగ్గుపట్టీనే
చనవు చేసుక మరి సరిఁ గొంగువట్టితేను
    పెనఁగి పోనియ్యనంటా పెక్కులాడీనే ॥ ఊర ॥
చుట్టముఁజేసుక తన్ను సుద్దులెల్లా నడిగితే
    పెట్టుపండె నెపాలంటా బీరాలెంచీనే
వొట్టిన యాసలతోడ వొళ్లు గాఁగిలించుకొంటే
    అట్టె బలిమినేసితినంటా దూరీనే ॥ ఊర ॥
కంచువ రతికేళికి గడియ నేఁ బెట్టితేను
    యిందరి నంటనీనంటా నింత సేసీనే
అందపు శ్రీవెంకటేశుఁ డప్పటిఁ దన్నుఁగూడితి(తె?)
    పొంచుల భ్రమించెనంటా పూఁచి నవ్వీనే. ॥ ఊర ॥ 230

సామంతం

మీలోనే కలిముదిరి మేడి దాయను
    జాలిపీర నెటువలె సరసమాడేవే ॥ పల్లవి ॥

కప్పురమువంటి నవ్వు కారీని సెలవుల
    గొప్పగొప్పకన్నులను కోపమేఁటికే
    కుప్పె సవరపుపతిఁ గొప్పువట్టి తీసితివి
    దెప్పరపు చేఁతెట్లాఁ దీయుచుకొనేవే ॥ మీలో ॥
వుట్టి తేనెవంటి మాటలూరీని పెదవుల
    తిట్టులు నాలికె నెట్టు దీకొలిపేవే
    పట్టి బంగారుపాదుక బలిమి మేనఁ(ఁ)డి(ది?)తి
    యిట్టి పంతమాతనికి నెట్టుదిద్దేవే ॥ మీలో ॥
రీతి జిరుగసవంటిది రేకలు నీమేన నివే
    దాతిచన్నులనెట్టొత్తి అట్టునేసేవే
    యీతల శ్రీవెంకటేశు నెనసితి వింతలోనే
    నీతితో యిప్పుడెట్లా నీవుమొక్కేవే. ॥ మీలో ॥ 231

సౌరాష్ట్రం

ఇదివో నీదొరతన మేఁటిదయ్యా
    అదనాయ నేనేమైనా నాదఁజెల్లునయ్యా ॥ పల్లవి ॥
నాదిక్కుచూచీ నాపె నవ్వి తలవంచేవు
    యీదెస నీ జాణతన మేఁటిదయ్యా
    ఆదిగో నాపె దూతికనై వచ్చితి నీవద్దికి
    పాదుగా నన్నింతనేసి పరాకైతివేమయ్యా ॥ ఇది ॥
మచ్చాలువేసీ నాపె మాటలాదేవు నీవైతే
    యిచ్చట నీ జాణతన మేఁటిదయ్యా
    నెచ్చెలింటికి రమ్మంటే నీవు నన్ను ముట్టితివి
    అచ్చలాన గుట్టునేసేవదేమయ్యా ॥ ఇది ॥
వెల్లవిరినేసీ నాపె వింత నీ జాణతనాలు
    యిల్లిదె శ్రీవెంకటేశ యేఁటిదయ్యా
    తొల్లె యాపెఁగూడి జెల్లెల నన్నూఁగూడితి
    వుల్లసాన మెచ్చేవు నీ వుపమిదేమయ్యా. ॥ ఇది ॥ 232

రామక్రియ

చలము రేఁగేదెల్లా సవతుల కింతేకాక
నెలకొనె నాతఁడిదే నెరవేరెనే ॥ పల్లవి ॥

ఘాతల నందరితోడ కడు నవ్వులు నవ్వేవు
చేతికి లోనాయఁ బతి చెల్లులేవే
పోతరించి యప్పటి నిప్పుడు మారుమలసేవు
నీతితో నాతఁడుమేలు నీకె మేలే ॥ చల ॥

చెనకుచుఁ బగటుతో చెలరేఁగి వుందానవు
అనువాయ నీ బొగట (ద?) లాలేవే
కనుసన్నఁ జెలులతో కమ్మర మాటాడేవు
చనవు నీకాతఁడిచ్చె జయము చేకొంటివే ॥ చల ॥

తావున నాకును మంచితనములు నెరపేవు
శ్రీ వెంకటేశుఁడే బుద్ధిచెప్పిలేవే
వేవేలకు రాజసాన విఱ్ఱవీఁగే వన్నిటాను
కైవసమాయ నాతఁడె ఘనురాలవౌదువే. ॥ చల ॥ 233

నాదరామక్రియ

నిచ్చలు సేవలుసేసి నేనే వేసరితి
అచ్చలానఁ దనకంటే అలసితిని ॥ పల్లవి ॥
కన్నుల కాఁకలుదీర కప్పురము చరమవే
మొన్నిక నెవ్వతెకో యెదురుచూచె
సన్నలుచేసిన చేయి సకియరో పిసుకవే
పన్ని సారె వంచి వంచి బడలినాఁడు ॥ నిచ్చ ॥

పెదవికిఁ బదనురాఁ బిలిచి పన్నీరీవే
కదిసి యెవ్వతెకో కతలు చెప్పె
పొదిగినమేనఁ దట్టుపునుఁగయినాఁ బూయవే
మదనగరిడి సదమదమైనాఁడు ॥ నిచ్చ ॥

వురముమీఁదికి నిచ్చె వుపచారాలు సేయవే
మెరసి చన్నుమోపు మోఁచినాఁడు
యిరవై శ్రీవెంకటేశుఁ డేనసె నాకాఁగిట
మరిగించి నన్నిట్టా మన్నించినాఁడు. ॥ నిచ్చ ॥ 234

240-వ రేకు దేసాషి

కానీవయ్యా దానికేమి కర్తవు నీవు
తానకమైతిమి యింకా దండనుండేమయ్యా ॥ పల్లవి ॥

చతురుఁడ వన్నిటాను సముకాన నున్నదాన
రతికిఁ బిలువవంటా రవ్వసేసేనా
గతి నీవె మాకు మరి కాఁతాళించి సేసేదేమి
తతివచ్చినందాఁక దండనుండేమయ్యా ॥ కానీ ॥

నేరుపరి వన్నిటాను నీకుఁ గట్టితి నేఁ దాళి
చేరి మాటాడకున్నాఁ జెచ్చెరఁ దిట్టేనా
కోరినకోరిక నీవు గుంపించి సేసేదేమి
తారుకాణైనదాఁకా నీదండనుండేమయ్యా ॥ కానీ ॥

బలువుఁడ వన్నిటాను పట్టితి వ్రతము నీకు
అలయఁ గూడితి విఁక నౌఁగాదనేనా
యిల శ్రీవెంకటేశుఁడ వెప్పుడూఁ జేసేదేమి
తలఁపు నిలుపు దాఁకా దండనుండేమయ్యా. ॥ కానీ ॥ 235

నారణి

ఇల్లాండ్లెరిఁగిరా యింతేసి సోదించ
కల్లలు నిజాలుసేయఁ గడకూ నేడుతువు ॥ పల్లవి ॥

. చెప్పరాని కూరిమితో చేరి నావద్దనుండువు
యెప్పుడో ఆపె యింటికి నేఁగి వత్తువు
చొప్పులు నీమేన నవె చూపి చెప్పరాదు మాయ
నెప్పున నీవాల్లి కల్ల నీవె యెరుఁగుదువు ॥ ఇల్లా ॥

అరిది నాపొత్తున నీవారగించె వుండుదువు
సరినాపె విందెప్పుడో చవి చూతువు
సరవులె అట్టున్నవి చాటిచెప్ప గురిలేదు
నిరతపు నీసుద్దులు నీవె యెఱుఁగుదువు ॥ ఇల్లా ॥
శ్రీ వెంకటేశ నన్నె చేకొని కూడుండుదువు
యేవేళనో వొఁగి వాపె కెరవిత్తువు
భావనలె యింతెకాని పచారించరాదు మరి
నీవిధములన్నియును నీవె యెఱుఁగుదువు. ॥ ఇల్లా ॥ 236

లలిత

ఏడఁజూచినా నీకు నేమి బాఁతి
ఆడానీడాఁ దిరుగఁగా నగ్గువాయ వలపు ॥ పల్లవి ॥
చెంగావిమోవి నీది సెలవి నవ్వులు నావి
యెంగిలి పొత్తులపతి వేమనేమయ్యా
కొంగు వట్టేవేల నీవు కొనవేలు నేఁ బట్టఁగా
జంగిలి సతులకెల్లా చవుకాయ వలపు ॥ ఏడ ॥
చెక్కుల రేకలు నీవి సిగ్గుల రాసులు నావి
యెక్కరింత పతివైతి వేమనేమయ్యా
కక్కసించేవు రతికి కడుఁదమకించే నేను
చక్కని యింతుల మీఁద జాజరాయ వలపు ॥ ఏడ ॥
గుట్టుతో నలపు నీది కూడిన కాఁగిలి నాది
యిట్టి శ్రీవెంకటపతి వేమనేమయ్యా
పట్టేవు నాకుచములు పయ్యద నేఁగప్పఁగాను
జట్టిగొన్న మొక్కులకు సందెఁడాయ వలపు. ॥ ఏడ ॥ 237

కేదారగౌళ

నీకంటె వేగిరము నిండు నావేడుకలివి
కైకొనేఁగాని పయ్యద గప్పనియ్యవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

చెప్పినట్టు నేసేఁగాని చెక్కు నొక్కనియ్యవయ్య
అ(అః)ప్పుడె నవ్వేఁగాని మోవాననీవయ్య
దప్పులు దేరిచేఁగాని తమ్ములమిదనీవయ్య
గుప్పేఁగాని వలపులు గోరొత్తనీవయ్య ॥ నీకం ॥

సమ్మతించి వుండేఁగాని చన్నుల నొత్తనీవయ్య
తెమ్మగా మొక్కేఁగాని తిట్టనీవయ్య
ఉమ్మరించేఁగాని మేలు కొప్పువట్టనీవయ్య
చిమ్మేఁగాని సిగ్గెల్లాఁ జెనకనీవయ్య ॥ నీకం ॥

మెదురు మాటాడఁగాని యేకతము వినవయ్య
అదిను చెప్పేఁగాని అంటనీవయ్య
పొదిగేఁగాని అలసి బుసగొట్టనీవయ్య
యిదివో శ్రీవెంకటేశ యెనసితివయ్య. ॥ నీకం ॥ 238

కాంభోది

ఇంతేసి సేసేదెల్లా నిందు కొరకా
పంతము నెరపఁబోయి భ్రమసేవు నీవును ॥ పల్లవి ॥

చనుఁగవ దాఁకించేవు సారెఁ బాదపువేలను
గునుకుచు నీపల్లకి గొలిచిరాఁగా
తనువెల్లఁ జెమరించి తప్పక నిన్నుఁ జూచితే
కనుఁగొనలతేటలఁ గరసేవు నీవును ॥ ఇంతే ॥

కుచ్చులపై నుమిసేవు కోరి నీతమ్మరసము
నెచ్చెలిచేకాళాఁజి నేఁబట్టఁగా
ముచ్చటతో సిగ్గువడి మోవ నిన్నుఁ దిట్టితే
అచ్చుమోవఁ బరవస మందేవు నీవును ॥ ఇంతే ॥

చెక్కు మోవినంటించేవు చేవదేరిన యాసతో
కక్కసించి నీపాదిగాలు సేయఁగా
అక్కుపై శ్రీవెంకటేశ అలమేల్మంగను నేను
గక్కననే యలసేవు కలయుచు నీవును. ॥ ఇంతే ॥ 239

బౌళి

కప్పురమిచ్చితే నీకుఁ గారమాయనా
 యిప్పుడు నీభాగ్యానకు నేమిసేసునే. ॥ పల్లవి ॥
చెలిమిచేసేవేళ చెక్కునొక్కి వేఁడుకొంటే
 అలిగి విభునిఁ దిట్టే వదేమె నీవు
కొలఁదిమీరి తప్పి కొనగోరు దాఁకితేను
 యెలమి నింతలో నితఁడేమి సేసునే ॥ కప్పు ॥
చేరి బుద్ధిచెప్పేవేళ చెవిలో మాటాడితేను
 ఆరయఁ దప్పక చూచే వదేమె నీవు
మారులేక అవియె నీమర్మములు సోఁకితేను
 యీరీతి నింకా నితఁడేమి సేసునె ॥ కప్పు ॥
మోవితేనె విందువేళ మొనపల్లు సోఁకితేను
 ఆవల చూచి నవ్వేవు అదేమె నీవు
నీవె లలమేల్మంగవు నిన్నేలె శ్రీవెంకటేశుఁ
 డీవేళను ఆయ నాతఁడేమి సేసునే. ॥ కప్పు ॥ 240

241-వ రేకు సామంతం

వింత లాపెవద్దనుండి వినీఁ గాని
 యింతయు మాతో నానతియ్యవయ్య నీవు ॥ పల్లవి ॥
చెప్పినట్టె సేసి తెలిసిగ్గువడి వున్నదింతె
 అప్పుడె మెచ్చెఁజుమ్మీ ఆపె నిన్ను
కప్పురగంధి మతిలోఁగలమాట నేమాదేము
 చెప్పేమాటలు మాతోనె చెప్పవయ్య నీవు ॥ వింత ॥
మన్నించితి వన్నిటాను మనసు వచ్చేవున్నది
 కన్నులనె మొక్కెఁజుమ్మీ కాంత నీకు
సన్నలు సేసినవెల్లా సరినేము దెలిపేము
 యిన్నియు మాకుత్తరము లియ్యవయ్య నీవు ॥ వింత ॥

కాఁగిటఁ గూడితి విదె కైకొనె నలమేల్మంగ
ఆఁగి వురమెక్కెఁజుమ్మీ ఆపె నిన్నంటి
వీఁగము శ్రీవెంకటేశ విన్నవించే మిఁక నీతో
పోఁగు వోఁగుఁ బొంద మమ్ముఁ బొందించుమీనీవు.॥వింత ॥241

పాడి

దేవుఁడు దేవియు నదె తెరదియ్యరె
పూవులదండలు దీసి పువ్వులియ్యవే ॥ పల్లవి ॥
కన్నుల నిద్దురదేర గక్కున మేలుకొని
వున్నతి మొకాలు చూచే రొకరొకరు
పన్నీ రందియ్యరె పావడలు నందియ్యరె
గన్ననఁ గాళాంజి దగ్గరఁ బట్టరే ॥ దేవు ॥
నగవులు నగుకొంటా నంటున లేచి కూచిండి
వొగిఁ గురులు దిద్దే రొకరొకరు
తగ నద్దాలు చూపరె తతితో డాగాలియ్యరె
వొగరుదేరఁ గస్తూరి వుండ లియ్యరే ॥ దేవు ॥
దిగ్గఁ గాఁగిలించుకొంటా ప్రియములె ఆడుకొంటా
వొగ్గిరి రతులకును వొకరొకరు
అగ్గమై శ్రీవెంకటేశుఁ దలమేలుమంగాఁ గూడి
వెగ్గళించే రలపార విసరరే యిపుడు. ॥ దేవు ॥ 242

రామక్రియ

గడుసుఁదన మేఁటికి కలికి మోనమటే
తడవకున్న దిట్టతన మిదియనఁడా ॥ పల్లవి ॥
పంతమాడరాదుగాక పతితోడ సతికిని
అంతరంగమైనఁ గొంత ఆనతీరాదా
మంతుకెక్కి వద్దనుండి మారుత్తరాలియ్య విదే
కాంతుఁడు నీకిదియెల్లా గర్వముగాఁ జూడఁడా ॥ గడు ॥

తిట్టరాదుగా కతనిఁ దేరిచూచి నీకింతేసి
తెట్టెలుగా మొక్కఁగాను దీవించరాదా
చెట్టవట్టి పెనఁగఁగాఁ జెప్పఁగదే వినయాలు
గుట్టుతోడ సుండితేను కుచ్చిత మిదనఁడా ॥ గదు ॥
బాధించరాదుగాక బడి శ్రీవెంకటేశ్వరుఁ
బాదుగాను మెచ్చి మెచ్చి పాడరాదా
యీదెస నలమేల్మంగ వెనసితి వితని
పోదితో నిటుగాకున్న పొరపొచ్చ మెంచఁడా. ॥ గదు ॥ 243

దేసాళం

అన్నిటికిఁ గలవట అందుకులేవా నీవు
నిన్ను నీవె యెంచుకొంటే నేరవా యీపనులు ॥ పల్లవి ॥
నవ్వులకు నొకమాట నంటున నీతో నాడితే
యివ్వల నందుకుఁగాను యెగ్గుపట్టేవు
రవ్వేనవాఁడవుగావా రాజవుగావా మున్నే
అవ్వల నెంచిచూచితే నందుకునుఁ దగవా ॥ అన్ని ॥
చెలిమితో నొకమాఁటు చెక్కుచేత నూఁదితేను
కలఁగి నీలోనీవే కాఁతాళించేవు
వలపు నీసొమ్ముగాదా వాడికవాఁడవుగావా
అలవాటు నీకులేదా అందుకునుఁ దగవా ॥ అన్ని ॥
చనవుల నొకమాఁటు చన్నుల నేనొత్తితేను
కొనచూపులనే చూచి కూడితి విట్టే
విను శ్రీ వెంకటాద్రి గోవిందుఁడవు నీవుగావా
అనిపించుకో మాచే నందుకునుఁ దగవా. ॥ అన్ని ॥ 244

శుద్ధదేసి

కాఁతాళించి వున్నది నీకద సుద్దులెల్లా విని
చేఁతలేమీఁ జూపక చేరి వూరకుండుమీ ॥ పల్లవి ॥

వనిత నీచిత్తము రావలసి యిందాఁకాను
వొనర నన్నిమాఁటలు నోరిచెఁగాని
చెనకి నీవె యిఁక చేతులెత్తి మొక్కినాను
కొనచూపుటలుగులఁ గుచ్చి యెత్తుఁ జుమ్మీ ॥ కాఁతా ॥

అతివ నిన్ను మెప్పించె అందుకొర కిందాఁకాను
చతురత మోనములు జరపెఁగాని
యితవుగా నీవె యిఁక నిచ్చకము లాడినాను
రతిరాజు గుట్టాల నోరనే తోలుఁజుమ్మీ ॥ కాఁతా ॥

చెలి నీవు గూడిన యాసిగ్గున నిందాఁకాను
మొలకనవ్వులు లోలో మొరఁగెఁగాని
నెలవై శ్రీవెంకటేశ నీవె యెంతవేఁడుకొన్నా
తలిరు మోవిపైని ముద్రలు వెట్టుజుఁమ్మీ. ॥ కాఁతా ॥ 245

సాళంగం

మేమొక జాదవారము మీరలేము మీమాటలు
ఆమాటలు నెరపితే నందరికి సమ్మతా ॥ పల్లవి ॥

పోఁడిమి నాశాంతాలు పొగడేవు సారె సారె
నాఁడె నీవిచ్చిన బుద్ధి నాకుఁ గద్దుగా
కోఁడి నన్ను లోనుసేసుకొని నీయిచ్చఁ దిరిగి
ఆఁడుజాతి కిదేచాలు అంటె వారోరుతురా ॥ మేమొ ॥

పిలిచి నన్నిందరిలో పెద్దరికము సేసేవు
తొలుతె చేపట్టితిగా తూరి రక్షించ
యిల నన్నొడఁ బరచి యిందరినిఁ బెండ్లాడి
పొలమెల్లా నిట్టె చుట్టుకొంటె వారోరుతురా ॥ మేమొ ।

కూడి నన్ను నారతులె గురుతులు సేసాదేవు
జోడు గద్దుగా నిన్నుఁ జూపి చెప్పను
యీడనె శ్రీవెంకటేశ యేలితివి నన్ని(న్ను?)సూటి
వాడకెల్లా నేర్పెనంటె వారిందు కోరుతురా. ॥ మేమొ ॥ 246

212-వ రేకు సాళంగనాట

ఆడ నీవ నుండఁగా నిన్ననేఁగాక
కూడి యిట్టె వుండితేను కోపగించేనా ॥ పల్లవి ॥
నా మొగము చూడుమా నగితేనె కానవచ్చీ
నీ మనసులోననున్న నిజముఁ గల్లా
యేమతకముఁ నేల యింతేసి ఆనలేల
నామంచముమీఁద నుండే నమ్మ నే ననేనా ॥ ఆడ ॥
ముమ్మారునాడుమామాట మొదలనే తెలిసెను
కమ్మిన నీచేఁతల కపటాలెల్లా
సమ్మతించు మననేల చలము సాధించనేల
యిమ్ముల మాయిచ్చనుండే యీసడించేనా ॥ ఆడ ॥
కాఁగిలించుకుండుమాకాఁక లోనెముంచుకొని
ఆఁగి పెదవి దడిపె ఆసలెల్లాను
వీఁగనేల యిఁకను శ్రీవెంకటేశ కూడితివి
పాఁగి యిట్టె నెలకొంటె బాసలాడిగేనా. ॥ ఆడ ॥ 217

వరాళి

ఆసపడ్డవారికి నలమట సేయకిఁక
రాసికెక్క మన్నించి రక్షించవయ్యా ॥ పల్లవి ॥
ఏమొగము చూచి చెలి నిట్టూర్పు నిగుడించె
యేమో అడుగవయ్య యేకతానను
సాముపార సెలవినె నవ్వులు లోలోనదాఁచీ
దీమసాన తలఁపెల్లాఁ దెలుసుకోవయ్య ॥ ఆస ॥
చేతికి విడెమిచ్చి చెమరించీ మేనెల్లా
యేతున నేమడిగెనో యియ్యవయ్య
ఆతుమలోఁ గోరి కోరి అట్టె నివ్వెరగందీ
కాతరాన నట్లానె కానిమ్మనవయ్య ॥ ఆస ॥

వగ్గరఁ జూచుండి యదె తలవంచీ సిగ్గువడి
వెగ్గళించ కిఁకఁ జెరవేయవయ్య
దగ్గర శ్రీవెంకటేశ కాఁగిట నిన్నింతి గూడె
వొగ్గినరతులకు నీ వొడిగట్టవయ్యా. ॥ ఆన ॥ 248

ఆహిరి

విచ్చి చెప్పె నిదె నీకు వివరముగా నేఁడు
నిచ్చెలి నిన్నిటికిని నేనేగురి సుమ్మీ ॥ పల్లవి ॥

అంగవించి నీతో మాటలాడక యిట్టెవున్నది
అంగన చిత్తము దెలియఁగఁ గలవా
యెంగిలిమోవితోడ నేమిమాటలాడినాను
పంగించె యెంతైనా నంటుపాయదంటాఁ జుమ్మీ ॥ విచ్చి ॥

తరుణి యెదుటనె తలవంచుక వున్నది
వెరవున నీపెను నవ్వించఁ గలవా
సరసము లాడితేను జంగిలి కనుపులోనఁ
దొరలితేనది గనుదోసమనీ సుమ్మీ ॥ విచ్చి ॥

కామిని శ్రీవెంకటేశ కాఁగిటఁ గలసె నేఁడు
చేముంచి ఆకారణము చెప్పఁ గలవా
వాములై యెవ్వతెకైనా వయసు మీఁదువోతేను
దీమసాన నిన్నే నిందింతురంటాఁ జుమ్మీ. ॥ విచ్చి ॥ 249

శుద్ధవసంతం

అందుకెపో నిన్ననేది అన్నిటా నేను
యెందుకైనా వెరవవు యెప్పుడూ నీవు ॥ పల్లవి ॥

నివ్వటిల్ల నాకైతె నిన్నుఁ జూచినప్పుడెల్లా
నవ్వులె గనమాయ నానాటికి
జవ్వనపువాఁడవు సవరనివాఁడవు
రవ్వలకు వెరవవు రచ్చలనెల్లాను ॥ అందు ॥

తాటించి నిన్ను నేను దగ్గరిన యప్పుడెల్లా
మాటలె గనమాయ మరి నోరికి
నీటుతోడివాఁడవు నేరుపరివాఁడవు
యేటికైనా వెరనవు యీడా నాడను ॥ అంచు ॥
అంకెల నిన్నుఁ గాఁగిట నలమిన యప్పుడెల్లా
జంకెనలె మిగిలెను సారె సారెకు
పొంకపు శ్రీవెంకటేశ పురుషోత్తముఁడవు
లంకెలకు వెరవవు లలనలయెడను. ॥ అంచు ॥ 250

నాదరామక్రియ

ఇంకా నేమిగావలె నిన్నై ఆనతీవయ్య
జంకించఁగాని నీసలిగె చూపేను ॥ పల్లవి
మతకము నేరఁగాని మంతనాన నీతోను
చతురతమిగులఁ గొసర నేరుతు
బతిమాలనోపఁగాని పంతపు నీరతివేళ
నితవై నీచెప్పినట్టు యేమైనాఁ జేసేను ॥ ఇంకా ॥
వాదించరాఁగాని వన్నెలుమెరసి నీతో
ఆదిగొని సరసము లాడవచ్చేను
సాదించవద్దుగాని చల్లని నీకాఁగిటిలో
సాదువలె నీకతలు సమ్మతించేను ॥ ఇంకా ॥
కోపగించఁగాని నిన్నుఁ గూరిమి శ్రీవెంకటేశ
కాఁపురము సేసి నీపక్కనె వుండేను
యేపున బింకము రేలయిట్టె నన్నుఁ గూడితివి
తీపులమోవిమాటలఁ దేనె వూనేను. ॥ ఇంకా ॥ 251

ముఖారి

పదరకువె యింకాఁ బనిగలదు
కదియుట నిన్ను నాపై కాఁతాళముగాదా ॥ పల్లవి ॥

కన్నుల నవ్వితే నేమె కాఁకలు చల్లితే నేమె
వన్నెల మాయింటికి రావలెఁగా తానూ
యెన్నిలేపు వానియెమ్మె లెవ్వరుండిరో వద్దను
నిన్ను నాతఁడేమనినా నన్ను నంటగాదా ॥ పద ॥
సేఁలు వెట్టితే నేమె చేతులు ముట్టితే నేమె
వాసుల నామోము చూడవలెఁగా తానూ
వేసాలు నెరపనీవె నీదెపు మదమో యేమో
బాసికము నీకిచ్చిన పని నాకేకాదా ॥ పద ॥
ఆడ నిన్నంటితే నేమె అట్టె తావచ్చితే నేమె
వాడుమోము నాకుఁ జూపవలెఁగా తానూ
యీడనె శ్రీవెంకటేశుఁ డెనసెఁ గదవె నన్ను
వేడుకలక్కడివి నాతోడి తమేకాదా. ॥ పద ॥ 252

213-వ రేకు శ్రీరాగం

తొల్లిటి సుద్దులకుఁగా దూర నేఁటికి
పల్లదా లన్నియునాడి పంతమిచ్చెఁ జెలుఁను ॥ పల్లవి ॥
చెక్కునబెట్టిన చేయి సేసపెట్టినట్టి చేయి
వొక్కటెకాదా మన సొందు రెండాయ
నిక్కి తానేమి సేసునె నేఁడు నాభాగ్యముగాక
మొక్కితి ననవె తానె మొకమోదె నాకును ॥ తొల్లి ॥
అప్పుడు నవ్విన మోము అలిగిన మాడుమోము
యెప్పటిదెకాదా యించుముంచాయ
తప్పులు తనందునేవె దైవము చేఁతలుగాక
కప్పురము గానుకీవె కరుణించె నన్నును ॥ తొల్లి ॥
కొంచి పెనఁగిన మేను గొబ్బునఁ గూడిన మేను
యెంచఁగ నిదియెకాదా యీడుజోడాయ
వంచనేలె శ్రీవెంకటేశ్వరుఁడు తా ననుఁ గూడె
మంచివె పనులనవె మన్నించె నన్నును. ॥ తొల్లి ॥ 253

పాడి

తాఁకనేల పంగనేల తలఁచుకో యిఁకనైనా
సోఁకోరిచితేఁ బనులు చొప్పడఁగుఁగా ॥ పల్లవి ॥

పల్లదము లాడఁగానె పంతము లియ్యవలనె
అల్లదివో విపుఁడ నేఁ డాఁడు వారికి
మొల్లమి నీపాటిబుద్ధి మునుపనె కలిగినె
వొల్లనె దొరతనాన నుండవచ్చుఁగా ॥ తాఁ ॥

చేతులు పైఁజాఁచఁగాను సిగ్గులు వడవలనె
యేతువ లెత్తాదించుక యిందరిలోన
నీతి విచారించుకొని నెమ్మది గుట్టుననుంటె
రీతితోఁ బెద్దరికము రేఁచుకొనవచ్చుఁగా ॥ తాఁ ॥

కాఁగిలించుకొనఁగానె కైవసము గావలసె
మాఁగిన మోవితేనెల మముబోఁటికి
చేఁగదేరఁ గూడితివి శ్రీవెంకటేశ నేఁడు
నాఁగువ్వార మీఁద మీఁద నవ్వవచ్చుఁగా. ॥ తాఁక ॥ 251

సామంతం

రాఁగదె పాయము రచ్చలఁ బెట్టక
కాఁగక మీఁగడ గట్టీ నటవే ॥ పల్లవి ॥

వలచిన రమణికి వడిఁ బతితోడుత
యెలమిని పంతము లేమిటికే
కలయికలకె మరి కాచుకుండఁగా
చెలరేఁగీ యతని చిత్తముగాకా ॥ రాఁగ ॥

పొగ్గి ననుపుతో నుండిన కాంతకు
యెగ్గులు దప్పులు నేమిటికే
సిగ్గుతోఁ బ్రియము చెప్పఁగఁ జెప్పఁగ
నిగ్గునఁ దాఁ మన్నించీగాకా ॥ రాఁగ ॥

కదిసెను శ్రీ వెంకటపతితో నీవు
యెదురు మాటలిఁక నేమిటికే
పదరక వురమున జలుసుకుండఁగా
ముదములు పైపై ముంచీఁగాకా. ॥ రాఁగ ॥ 255

శంకరాభరణం

పదఁతులు సేసినట్టి భాగ్యముకొద్ది
వుదివోనియట్టి మెన్నో వుయ్యోగాలవాఁడవు ॥ పల్లవి ॥
కొత్త కొత్త సింగారాల కొనబుకాఁడవు నీవు
బత్తి వొకరిమీఁదనె పాటించేవా
యిత్తల గొల్లెతలు నాఁడెట్టు వేగించిరో నీతో
మత్తిలి నీవైతే వేయి మనసులవాఁడవు ॥ పద ॥
పొద్దు వొద్దు వేడుకల బూమెలవాఁడవు నీవు
సుద్దు లింతెకాక వొక్కచోటనుందేవా
వుద్దండాలు రాచసూఁతు లోరిచి యెట్టుండిరో
గద్దరివై పూరూరి కాఁపురాలవాఁడవు ॥ పద ॥
నిచ్చ నిచ్చఁ బోదిసేసె నేరుపువాఁడవు నీవు
యిచ్చకుఁడవై వొక్క రింటనుందేవా
మచ్చిక శ్రీ వెంకటేశ మన్నించి నన్నూఁ గూడితి
ముచ్చటతో నందరికి మోహించేవాఁడవు. ॥ పద ॥ 256

మధ్యమావతి

తమకించి రమణుఁడు తరిగాచుకున్నవాఁడు
సమరతి వుపరతి సాము సేసేదెపుడే ॥ పల్లవి ॥
చెనకిన చెనకులు సిగ్గులకె కొలఁదాయ
మనసిచ్చి మీలోని మాటలెపుడే
కొనచూపు లన్నియును కోరికకె మొదలాయ
చనవిచ్చి మోవితేనె చవిగొనేదెపుడే ॥ తమ ॥

నగినట్టి నగవులు ననుపులకెపట్టె
పొగరువలపు గూడఁబోసేదెపుడే
జిగిమించు వేడుకలు సింగారించనేపట్టె
అగపడ్డ కాఁగిటికి ఆయమీఁకనెపుడే ॥ తమ ॥

కూడిన మీకూటముల గురుతు మేనులనిండె
మూతుఁదాఁకుఁ బంతాల నించుటయెపుడే
యీడ శ్రీ వెంకటేశు మీ యిచ్చకములె నిండె
వీడెపు మెచ్చులు మెచ్చేవేళయెపుడే. ॥ తమ ॥ 257

ఆహిరి

ఆనతీవయ్యా యింకా ననుమానా లేఁటికి
యేనెపాలా లేకున్న నిటువలెఁ జేసునా ॥ పల్లవి ॥

పసివాఁడు జూపులు వంచి నిన్నుఁ గొసరుచు
నసురుసురయ్యీఁ జెలి అది యేఁటికి
యెసఁగి యుండాఁకా మీరు యేకతాననె వుంటిరి
కసుగాటు రతులలోఁ గదము యేమాయనో ॥ ఆన ॥

తలవంచుకొని నీతో తమకపు మాటలాడి
సొలయుచు నింతి మొక్కి సొలగిలీని
చలివాయ నిందాఁకా సరసము లాడితిరి
పలముతో మతికేమి సమ్మతిగాదాయనో ॥ ఆన ॥

సన్నలనె జంకించి జవ్వనపు మదమున
చన్నులెమున అటుమోపి సాదించీని
యిన్నిటా శ్రీవెంకటేశ యెనసితి రిద్దరును
పన్నిన మీపంతముల బలిమి యెంతాయనో. ॥ ఆన ॥ 258

241-వ రేకు దేసాక్షి

ఇద్దరికిఁ దగు తగు నీఁక నెన్నఁడూ
కొద్దిలేని పొంతనాలు గూడె మీకు నిపుడు ॥ పల్లవి ॥

పచ్చని మోవిచిగురు పందిలివెట్టె మాటల
దిచ్చరి సిగ్గుల నింతి తెరగట్టెను
పెచ్చువలపులఁ దానె పెండ్లికూతురై వున్నది
రచ్చసేసే వెందాఁకా రావయ్య లోనికి ॥ ఇష్ట ॥

పెఱచుఁ దమకమున పెండ్లిపీఁట వెట్టుకొని
నెలవి నవ్వుల నించె సేసపాలు
కలికి కన్నుల నెగడె కుడు (కాటు) కవెట్టెను
చలువగా నీకరుణ చల్లవయ్య సతికి ॥ ఇష్ట ॥

పానుపు మీఁదికిఁ దీసె పాణిగ్రహణమున
నానారతులఁ జేసె నాగవెల్లి
మోనాన శ్రీవెంకటేశ మోవిబువ్వాలు చొదికె
ఆనిన వేడుకలనె అందవయ్య వియ్యము. ॥ ఇష్ట ॥ 259

సాళంగనాట

పొద్దువోని వానికిట్టె బుద్ధి చెప్పవే
వుద్దండాలు చూపి మోపి పూరడించెనే ॥ పల్లవి ॥

చదుపలాడి యాతఁడు సారెకు నేరుతునంటా
వదరుఁదనములనె వాదించెనే
పదరి యందుకు నేను పైకొని కొంగువట్టితె
సదరము నేసుకొని సాదించెనే ॥ పొద్దు ॥

చవిజాపి యింతలోనె సంగడి నిలువఁబెట్టి
పొలతులఁ దెచ్చి నాతోఁ బోలించీనే
తెలిసి అప్పటి నేను దీకొని నిలిచితేను
సొలపుల సొక్కించి సోలించీనే ॥ పొద్దు ॥

అరయ శ్రీవెంకటేశుఁ డాయములంటి నన్ను
కోరి తన కాఁగిటిలోఁ గూడించీనే
తేరిచూచి యీవేళ తేనెమోవి యానితేను
ఆరితేరి మారుమాట లాడించీనే. ॥ పొద్దు ॥ 260

సామంతం

అనుగరే విభు నిదె యైతెఁ గనక
విడువక మాయింటికి విచ్చేయు మనవే ॥ పల్లవి ॥

పెలుచుమాటలలోని ప్రియములు
మెలమి నెవ్వరికైనా యితవవునా
కలదింతె మావాళ్ళ కపురులు
పలుమాఱు తనకేవి బాఁతియయ్యీనా ॥ అను ॥

బిగువురాజసముల పిలుపులు
జగముల దొరలకు చవిపుట్టీనా
తగు ధన మిదియె దాఁపురమూ
అగపడె యిదినేఁడు అనువయ్యీనా ॥ అను ॥

బింకపురతులలోని పెనఁగులు
మంకుచందాలవారికి మర్మమంటీనా
పొంకాన నన్నుఁ గూడె శ్రీవెంకటేశుఁడు
లంకెలాయ తనకిది లావయ్యీనా. ॥ అను ॥ 261

ధన్నాసి

ఎప్పుడు నీహారమె నేమిదె వద్దనున్నారము
అప్పగించే నందరిని అన్నిటా మన్నించుమీ ॥ పల్లవి ॥

వరుసకు వంతుకును వచ్చినవారె యిందరు
సరుసఁ బెట్టుకో నీవు చల్లఁగా నేఁడు
తరవాలి పసులకు తగు గొల్లెతలు వారె
మఱుగకు మింకా నీ మనసునను ॥ ఎప్పు ॥

ఆసల దాసలవారు అదె పెండ్లికూఁతురులు
నేసుకో యింకా నీవు చేయి మీఁదుగా
రాసికి మీఁదమిక్కిలి రాకాసి సతులున్నారు
మోసమోక యేలుకో నీ మోహమునను ॥ ఎప్పు ॥

వాడికె వేడుకవారె వలచివున్నా రిందరు
కూడవయ్య కాఁగిటను గురుతులుగా
యీడనె శ్రీవెంకటేశ యెనసితి నిదె నేను
యీడువెట్టి మెరయించు మిన్నిటా నీవు. ॥ ఎప్పు ॥ 262

తెలుఁగుఁ గాంభోది

ఇంకా నింకా రమణుఁడు యేమనీనె
వంక లొత్తఁబోతేను వాసివుట్టీ నాకు ॥ పల్లవి ॥

చనవు తానిచ్చినది చలముతో మాఁటాడితి
పెనఁగఁ బోయితే మరి పిరివీకులె
తనమాఁట నామాఁట తరుణు లెరుఁగుదురు
ననిచి తడవఁబోతే నవ్వువచ్చీ నాకు ॥ ఇంకా ॥

సమ్మతించినదె తాను సరసము నేనాడితి
కమ్మరఁ గమ్మర నయితే కసిగాళ్లె
నెమ్మనము లిద్దరివి నిండుక అట్టె వున్నవి
పమ్మి కొసరఁగఁబోతే పచ్చిదోఁచీ నాకు ॥ ఇంకా ॥

నేరిపె నన్నియుఁ దా నెయ్యమున నేఁగూడితి
తారుకాణించఁగఁ బోతే తగులాయమె
యీరీతి శ్రీవెంకటేశుఁ డిన్నిటాను నన్ను నేలె
చేరి చెనకఁగఁబోతే సిగ్గువచ్చీ నాకు. ॥ ఇంకా ॥ 263

కేదారగౌళ

ఎనసిన యాకెతో నీకింత యేఁటికి
వెనుకొని నావెంటనె విచ్చేయవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

పలికినట్లనెపో పంతము
చలిమి బలిమిగల సతులకు
తలఁచినయట్లనె తగులము
వలపులు నెలకొన్నవారికెల్లాను ॥ ఎన ॥

చేసినవెల్లాఁ జెల్లు చేఁతలు
బాసలు నమ్మినయట్టి పడఁతులకు
ఆసపడిన కోరిక లబ్బినపుడె
సేసవట్టుకుండినట్టి చెలులకును ॥ ఎన ॥
చూచినట్లనెవచ్చు సూటులు
యేచి కూడిన మీపంటివ్దరికిని
చేచేత శ్రీవెంకటేశ చెలి యలమేల్మంగ
లాచి నట్లనె మించె లావణ్యాలు. ॥ ఎన ॥ 264

245-వ రేకు శ్రీరాగం

చెప్పినట్టు నేయకున్న చిన్నఁబోరాదు
కప్పురగంధులకెల్లాఁ గల దిదె చాలు ॥ పల్లవి ॥
చనవు లేనిచోటి జగడాలు
పెనఁగఁబోతే వట్టి పిరివీకులు
కనుకొని మాటాడరె కాంతలు
వనితల కిందరికి వాసితోడి బతుకు ॥ చెప్పి ॥
అందియు నందనిచోటి యాసలు
సందడిఁ బెనఁగఁబోతే సటవటలు
పొందులు దెలుసుకోరె పొలఁతులు
చెందిన యింతుల కెల్ల సిగ్గు మూలధనము ॥ చెప్పి ॥
అలసిన రతిలోని యలుకలు
చలపట్టఁబోతేను సదమదము
కలసె నన్నిదె శ్రీవెంకటవిభుఁడు
లలనలకెల్లా నీలాగులెపో లంకెలు. ॥ చెప్పి ॥ 265

కాంభోది

ఏమయ్యా నే మంతేసి యెఱఁగనివారమా
కామించితే నీమాట కాదనఁగఁ దరమా ॥ పల్లవి ॥

చలిగెంత గరగినా సరస మాడుటెకాక
మెలఁగి నీకంటె మితిమీరవచ్చునా
వలపు మిక్కిలిమైతె వసమై చొక్కుటగాక
కలఁచి కలఁచి నిన్నుఁ గక్కసించఁదగునా ॥ ఏమ ॥

నగవెంత దబ్బైన నసుపై యుండుటగాక
మిగులా మందెమేళాల మించనగునా
మొగమెంత చూచినా మొక్కుటె మొక్కుటగాక
యెగసక్యాలకు నిన్ను యేఁపఁదీరునా ॥ ఏమ ॥

నీవెంత మన్నించినా నిన్నిట్టె కూడుటగాక
పెపపేర నిన్నుఁ బచ్చిసేయఁగూడునా
యీవేళ శ్రీవెంకటేశ యేలితి విటు నన్ను
ఆపటించి నిన్ను రతి నలయించఁజెల్లునా. ॥ ఏమ ॥ 266

సామంతం

అప్పటి కాఁతాళాన నందుముగాక
తిప్పఁబోతే నీగుణాలు తీరౌనా మాకు ॥ పల్లవి ॥

నేటపుననాడె కల్ల నిజమువలెనెవుండు
యేరుపరచేమంటె యెటువచ్చును
నీరచనల నీవుసు నిలువుసూరువండు
తారుకాణించే మంటె తరమా మాకు ॥ అప్ప ॥

వరిచేరి దండాలు తనవద్దనెవుండు
సరవికి దిద్దేమంటె చాయకురావు
వెరసి మెయిగుపతులు వేయిసేసు నొక్కొక్కటి
పొరసి వెలవెట్టఁగ నోపికేది మాకు ॥ అప్ప ॥

ప్రేమపు మోవితేనెలు పెదవిమీఁదనెవుండు
చేముట్టి వడ్డించఁబోతె చిరునవ్వులు
గామిడి శ్రీవెంకటేశ కలసితి విటు నన్ను
వోమటి వొడికేమంటె దొడ్డా మాకు. ॥ అప్ప ॥ 267

మాళవిగౌళ

విన్నపము లింత విన్నవించవచ్చెనా
 సన్నకు మేలే నీవు జరపఁగవలదా ॥ పల్లవి ॥
మాటలకు సరియాయ మనసులో మర్మములు
 తేటల తెల్లములాయ తెలిఁగన్నులు
 యేఁటికి జాగులు నేసే విచ్చుట నవ్వటనుండి
 ఆఁటదాని అసురుసురంత సేయవచ్చెనా ॥ విన్న ॥
చెక్కుమీఁది చేయాయ చిప్పులఁ దమకమెల్ల
 మొక్కులాయ విరహము ముంచిన యాస
 తక్కులఁ బెట్టఁగనేల తరితీపు నేరుచుక
 చక్కని కోమలాంగిజాలి సేయ వచ్చెనా ॥ విన్న ॥
నవ్వులకు మొదలాయ నసుపులోపలిసిగ్గు
 రవ్వలసఁ జోటాయ రతి చిహ్నలు
 యివ్వల శ్రీ వెంకటేశ యింతి నిట్టె కూడితివి
 జవ్వని నలయించి(చనీకు?)న చలమింతవచ్చెనా. ॥ విన్న ॥ 268

వరాళి

వలపు నీయపంటిది వాచరాదు
 తలఁపు మాకిద్దరికె తారుకాణై వుండును ॥ పల్లవి ॥
మలసి అతఁడాడిన మాటలు నాతోఁ జెప్పి
 చలము రేఁచకురె సతులాల
 తెలిసితి నేఁ దొల్లె తేనె(తె?) పొన్నాకుమీఁ దిదె
 మెలఁగి నేఁడు గొత్తలు మీకింతె కాని ॥ వల ॥
యిదివో విభుని నన్ను నెదురుకట్లఁజూపి
 మదము వెంచకురె మగువలాల
 పదరి పిండిచేరెనుఁ బంటిలోని రసములు
 అదనెరఁగక మీరు అలనేరుగాని ॥ వల ॥

గక్కన శ్రీవెంకటేశు కాఁగిటిలో నన్నుఁగూర్చి
పక్కన నవ్వకురె పడఁతులాల
చిక్కేను నాకుఁ దొల్లె చెరకుపండినపండు
పెక్కుమారులు మీరు పెనఁగేరుగాని. ॥ వల ॥ 269

దేసాళం

బుద్ధిమంతుఁడ వౌదువు పూఁచి బతుకఁ గలవు
వొద్దికతో నాకిపు డొక్క మనసాయను ॥ పల్లవి ॥

యేతులు నెరపవచ్చు నెమ్మెలాడుకొనవచ్చు
నాతోడి నవ్వులె నయమా నీకు
ఆతలివారైతె నిన్ను నన్నిటాఁ గాకు సేతురు
చేతికి లోనయినవారిఁ జెనకితే మేలుగా ॥ బుద్ధి ॥

వాసలు సేయంగవచ్చు పలుమారు బొంకవచ్చు
ఆసలు మాతోడిపొందు అనువా నీకు
పోసపోని వారయితె మొయికి మయి సేతురు
వాసి మానాపతులనె వంచుకొంటేఁ జెల్లనా ॥ బుద్ధి ॥

గుట్టుసేసుకొనవచ్చు కూరిమి గొసరవచ్చు
యిట్టి మాకూటములె యితవా నీకు
అట్టునేతు రిందరు నాఅది శ్రీ వెంకటేశ
మట్టుతోడి వారినె మన్నించితేఁ దగుఁగా. ॥ బుద్ధి ॥ 270

246-వ రేకు శంకరాభరణం

విచారించు కొమ్మనవే వేడుక నింకాఁ దానె
పచారించి మాతో నేల పలుక వచ్చీనే ॥ పల్లవి ॥

విరసాలె సరసాలు వేగిరపడకవుంటె
తెరమరఁగె బయలు తెలిసితేను
సరవులె వెరవులు చనవు గలిగితేను
యిరవాయఁ దా నాకు నేమి బోధించీనె ॥ విచా ॥

పంతనాలె పొంతనాలు పనులెల్లా నియ్యకొంటె
చింతలే మనోరథాలు సేసుకొంటేను
వింతలే ననుపు లవును మేసినట్టె వేసితేను
యెంతసేసి నన్నుఁదాను యేమిబోధించీవే ॥ విచా ॥
వెగటులే పగటులు వెరపులులేకున్న
తెగువలే నగవులు దిద్దుకొంటేను
తగు శ్రీ వెంకటేశుఁడు తమకించి నన్నుఁగూడె
యెగసక్కెలిఁకలేవు యేమి బోధించీనే. ॥ విచా ॥ 271

వరాళి

గుట్టుతోడిదాన నేను కొసరనేల
దిట్టతనమె నాది తెలుసుకొనవయ్యా ॥ పల్లవి ॥
పెక్కుమాట లాడఁగాను ప్రియుఁడ నీతో నేను
వొక్కటి హితవౌను వేరొక్కటిగాదు
చక్కటులు నీవాఁడితే సారెకు వినేఁగాని
అక్కరతో మారుమాట లడుగకువయ్యా ॥ గుట్టు ॥
సారె నీతో నవ్వఁగాను చప్పనవునో వుప్పనవునో
తేరకొనని మనసు తిద్దుకోరాదు
కేరి నీవు నవ్వితేను కిమ్మలఁ జూచేఁగాని
అరయ నన్నుఁ గలపే వంతయేఁటికయ్యా ॥ గుట్టు ॥
నిన్ను బాసగొనఁగాను నిలుపుదువోమరి
సన్నలఁ దోతువో అంతసాధించనేల
మెన్నఁగ నన్నుఁ గూడితి విదిగో శ్రీ వెంకటేశ
వెన్నవంటి నయముతో వేఁడుకోనేలయ్యా. ॥గుట్టు॥ 272

ముఖారి

ఎవ్వరి కెవ్వరి చుట్టా లేమి బూమెలు సేసేవు
రవ్వల నాఁడు బుద్ధులు రండూ రెండే ॥ పల్లవి ॥

కన్నెల అలుక దీర్చి కాఁగిలించఁ బెట్టఁగాను
చన్నులుఁ జన్నులుఁ దాఁకి చప్పుడాయను
యెన్నికఁ గపటములు యెదలోనివి మాన్పేవా
సన్నల సవతులైతే జాతివైరాలు ॥ ఎవ్వ ॥

మానినుల నిద్దరిని మాటలాడించఁగాను
తేనెలుఁ దేనెలు సోఁకి తియ్యనాయను
నానిన వెంగేల వాఁడినాఁటినవి మానిపేవా
పూనిన వరుసవంతు పొరపొచ్చాలు ॥ ఎవ్వ ॥

కూడిన నీసతులనుఁ గూచుండఁ బెట్టుకోఁగా
తోడులు నీడలు నొక్క దోమటాయను
వాడిక పిన్నపెద్దల వావి నీవు వద్దనేవా
యీడుతో శ్రీ వెంకటేశ కుందులు. ॥ ఎవ్వ ॥ 273

శ్రీరాగం

ఎరుఁగుదుము నీ నాయా లేల చెప్పేవు
వొరిమె గలవాఁడవు వూరకుఁడ రాదా ॥ పల్లవి ॥

మొగమోట గలవారు మోహించిన సతులకు
తగవు చెప్పేరా తప్పకుండాను
మగఁడ వైతేనేమి మచ్చికగలచోటికి
తెగెవా పరులకైతే దీకొందువుగాక ॥ ఎరు ॥

చుట్టపుఁ బొందైనవారు చూచి చూచి సవతుల
యెట్టయినా వున్నట్టే యేలాదేరు
దిట్ట వైతేనేమి నీతీరుకు వచ్చేవారిఁ జే
పట్టవా వింతవారైతే భ్రమయింతువుగాక ॥ ఎరు ॥

కడు వేడుకకాండ్లు గలిగినట్టె ధర్మము
నడపేరా శ్రీవెంకటనాయక నేఁడు
అడరి నన్నుఁ గూడితి వాపెనుఁ గొంతమాత్రము
విడిచేవా యిది నీ వేసాలింతేకాక. ॥ ఎరు ॥ 274

సాళంగనాట

ఇంకాఁ జదువవయ్య యిటువంటివి
లంకెలాయ నీవిద్య లావరివి నైతివి ॥ పల్లవి ॥

పెదవిపై సుద్దులు ప్రియముల బద్దులు
యెదుగాఁ జదివితివి యిపుడు నీవు
వదరు సతులు నీతో(నీతో)వాదించే వారెవ్వరు
తుదకెక్కె నీవిద్య దొడ్డవాఁడ వైతివి ॥ ఇంకా ॥

మంతనపు మంత్రాలు మంకుగోరి యంత్రాలు
యింతగా నేరుచుకొంటి విపుడు నీవు
జంతల సతులు నిన్ను సాధించే వారెవ్వరు
దొంతినున్నది నీవిద్య దొడ్డవాఁడ వైతివి ॥ ఇంకా ॥

అట్టయిన సత్యా లాఅడి జోలినిత్యాలు
యిట్టివె నేరుచుకొంటి విపుడు నీవు
గట్టిగా శ్రీవెంకటేశ కాఁగిలించితివి నన్ను
తొట్టెను నీవిద్యలెల్ల దొడ్డవాడవైతివి. ॥ ఇంకా ॥ 275

దేసాళం

మావంటివారి దీవెన మరి యేకాలము గద్దు
భావించి విచ్చనవిడి బతుకఁగదయ్యా ॥ పల్లవి ॥

వెలలేని వలపులు వేమారు గొనఁగాను
లలియెత్తి తమకము లాభమాయను
పలచని వద్ది(ట్టి?)శిగ్గు పదారువేలకుఁ దారె
బలిమి నీకఁ గోటికిఁ బడిగెత్తవయ్యా ॥ మావం ॥

చదరపు సరసాలు చాలుమూలనడవఁగా
గుదిగొన్న నగవు లగ్గువ లాయను
అదిగో పట్టపుదేవు లారడి పంతముచేరె
పదరక నవరాజ్యపట్ట మేలవయ్యా ॥ మావం ॥

పాయపు తరితీపుల పంటలెల్లఁ బండఁగాను
చాయల రతిభోగాలు సదరమాయ
యీయెడ శ్రీవెంకటేశ యిటు నన్నుఁ గూడితివి
లాయపుటింతుల పొఁజులనుఁ గూర్చవయ్యా. ॥ మావం॥ 276

247-వ రేకు నాదరామక్రియ

ఊరకుండవయ్యా వుడివోవు వలపులు
కోరుకొంటా వున్నదాన గొప్పలు నీకన్నులు ॥ పల్లవి ॥

చనవు నీవిచ్చితివి చలము లన్నియుఁ దేరె
మనసొక్కటాయ నీతో మారుమాటేల
ననిచివుందాన నిదె నన్ను నేల రేఁచేవు
వినుకొంటానున్నదాన వింతలు నీసుద్దులు ॥ ఊర ॥

ప్రియములు చెప్పితివి పెనఁగితివిందాఁక
నయమాయ సరసాలు నవ్వులంతేల
క్రియ నే నెఱుఁగుదును తెరలించ కిఁక నీవు
జయము చేకొంటి నిదె చక్కనె నీమాటలు ॥ ఊర ॥

తెలిపితివి బుద్ధులు దిష్టముగాఁ గూడితివి
వెలసె నీమోహములు వెరపు లేల
యెలమి శ్రీవెంకటేశ యెచ్చరించకు గోరను
తలపోయుచున్నదాన తగు నీగుణములు. ॥ ఊర ॥ 277

మధ్యమావతి

దానికేమి యిప్పుదేమి తప్పిపోయీనా
వూని యెదురుకట్లనె వున్నాఁడుగా ॥ పల్లవి ॥

ఆలసిన రతివేళ ఆడినట్టి యీమాటలు
తలఁచుకొమ్మనవె తనుఁ దానె
పిలిపించి నాతోఁ దాను పెనఁగిన పెనఁగులు
తెలిపే లేవె యింకా తెరమరఁగుననె ॥ దాని ॥

చిదుముడి మంచముపై చెనకిన చెనకులు
తదవి చూచుకొమ్మనవె తన మేనను
వుడివోక తారుమారై వునిచిన వుంగరాలు
తదఁబడీ వేళ్లను తానెరఁగఁడా ॥ దాని ॥

కొత్తగా నాకాఁగిటిలో కూడినట్టి కూటములు
యెత్తి యిమ్మనవె యీవేళను
హత్తెను శ్రీ వెంకటేశుఁ దట్టె తా నన్ను
తత్తరపుఁ దమకము తనివి నొంచీనా. ॥ దాని ॥ 278

శ్రీరాగం

చిన్నఁబోయివుందాననా చేరి నీతో నలిగేనా
సన్నల నిన్నుఁ జింతించే జాడ లింతేకాక ॥ పల్లవి ॥

నెక్కొన్న వేడుకలకు నీవు గలవు మాకు
చెక్కుచేతితోఁడుతను చింత మాకేల
వక్కణతోఁ గన్నుఁగలువలు గలమోముతోడ
గుక్కక తామెర చేయిఁ గూర్చితిఁగాక ॥ చిన్న ॥

దట్టమై నామతిలోన తగు నీరూపెదయదు
వట్టి విరహాన వసివాడనేల
పట్టి తనువల్లిగాన పన్నీరు గంద మందుకు
పెట్టి పొరలించి మెత్తి పెద్దసేసేఁగాక ॥ చిన్న ॥

కాఁగిట నీవుగలవు కమ్మఁజెమటల రతి
నాఁగి యాఁగి సారె సారె నలయనేలా
కాఁగిటఁ గూడితి శ్రీవెంకటేశ నీ యురపార్చ
వేఁగక నిట్టూరుపుల విసరేఁగాక. ॥ చిన్న ॥ 279

రామక్రియ

అటుగాన యెంచనేల ఆవలివారి భాగ్యము
యెటులైనా నీపట్టు కెప్పుడును మంచిదే ॥ పల్లవి ॥

తప్పు నీయందున్నదా తగవరి వన్నిటాను
చొప్పు లెత్తఁ బోతేను సూటికిరాదు
కప్పురపు చవిలోన కారముఁ గలదునా
కప్పిన విరహులకే కాఁక లౌఁగాదో ॥ అటు ॥

సరవి నీవెరఁగవా సర్వజ్ఞుఁడవు నీవు
తెరలించఁ బోతేను కిందుపడును
వరుసలఁ బూవులకు వాఁడి తొల్లివున్నదా
విరసపువేళనే వెల్లివి రౌఁగాదో ॥ అటు ॥

చేకొననివాఁడవా శ్రీవెంకటేశుఁడవు
కాకు సేయఁ బోతేను గరివడును
యీకడ చంద్రుడు వెట్టా యేలితివి నన్ను నిట్టే
పైకొని అలిగేవారి పాలిటికి అవుఁగాదో. ॥ అటు ॥ 280

ముఖారి

ఏఁటిమాఁట లిటువంటి వేళాదేవు
గాఁటమై యేకతమైతేఁ గాదనేనా ॥ పల్లవి ॥

చెప్పినట్టు సేతుఁగాక చిత్తములోపలి సిగ్గు
వొప్పగించి నీముందర నూరకుండేనా
కుప్పలైన కుచములు కొండలవలె నుండఁగా
తప్పక నాపయ్యదను దాఁచుకుందునా ॥ ఏఁటి ॥

సమ్మతించి వుందుఁగాక జవ్వనపు నాగుట్టు
కుమ్మరించి నాకు నాకె కొనవేతునా
తెమ్మలైన పిదుఁదు మరుతేరువలె నుండఁగాను
నెమ్మది నీకెదురుగా నిలుచుందునా ॥ ఏఁటి ॥

కూడితివి మెత్తుఁగాక కొనగోరి చేఁతలను
వేడుకకాని తనమును వెలివేతునా
యీడనె శ్రీవెంకటేశ మెనసితి మిద్దరము
వాడిక వలపు లింక వడియఁ గట్టుదునా. ॥ ఏఁటి ॥ 281

ఆహిరి

నెలఁతఁ జాసితే నీకు నిమిష మేఁడవును
యెలమి దగ్గరివుంటే నేఁడు నిమిషమవును ॥ పల్లవి ॥

కన్నులఁ బెట్టినయట్టి కాటుకచూపులు నీపై
పన్ని చెలి చల్లితేనె పగలు రేయౌ
వున్నతి పద్మరాగాల వుంగరాలచేతినిన్ను
తిన్నఁగా నంటితే నట్టె తెల్లవారును ॥ నెల ॥

పెదెపుమోవినెలవి వేడుకతో నవ్వితేను
నీదలఁ గాసిన వెల్లా నిండు వెన్నెలౌ
పాదితో యించుకవడి ప్రణయకలహమయితే
యేదచూచినా వదె యెండగాసును ॥ నెల ॥

శ్రీవెంకటేశ యిట్టె చెలి నిన్నుఁగూడెఁగాన
సోవలుగా మోవిమీఁదఁ జుక్కలు నిండె
వేవేలు రతులచేత వెలయఁగా దిక్కులెల్ల
కావిరి మాని హృదయకమలము వించెను. ॥ నెల ॥ 282

248-వ రేకు శుద్ధవసంతం

సంగడినున్నవారము సాకిరి చెప్పకపోదు
యింగిత మెరిఁగి నీవె యియ్యకోవయ్యా ॥ పల్లవి ॥

వనిత చూచినదెంత వడి నీవేల లోఁగేవు
చెనకినదెంత నీవు నేసేదెంత
వినవయ్యా ఆపెమాట వేఁడుకొనె నింతగద్దా
యెనసి ఆడినమాట కియ్యకోవయ్యా ॥ సంగ ॥

ఆపె నవ్వినది నవ్వు అప్పటి నీమతి దవ్వు
హోహో మరునియేటు పూచిన పువ్వు
వోపవయ్యా చెలి నిన్ను వొరసి చన్నులనూఁది
తీపులమోవికతలు తెలుసుకోవయ్యా ॥ సంగ ॥

పిలిచిన పిలుపేద బిగిసే నీగతి యేద
వలపుల కిదా జాద వట్టిది నీద
యెలమి శ్రీవెంకటేశ యింతి నిన్ను నిదె కూడె
పలుకుఁ బంతాలు నీ కెప్పటివలెనయ్యా. ॥ సంగ 283

రామక్రియ

బల్లిదుఁడవైతివి బతుకవయ్యా
పొల్లలేకుండా నిన్నుఁ బొగడేమయ్యా ॥ పల్లవి ॥
యెక్కుడి కెక్కుడి బుద్ధులెవ్వరు చెప్పేరయ్యా
చిక్కి నీకుఁగాఁగ ఆపె చెప్పెఁగాక
తక్కక యెవ్వరు జాణతనాలు నేరిపేరయ్యా
నెక్కొన్న చుట్టరికాన నేరిపెఁగాక ॥ బల్లి ॥
తతి నెవ్వరి కెవ్వరు దాయిదండయ్యేరయ్యా
అతివ నీకుఁగాఁగా నాయఁగాక
రతుల కెవ్వరిపాటి రమ్మని పిలిచేరయ్యా
గతియైవుండె తానె గక్కునఁ బిలిచెఁగాక ॥ బల్లి ॥
కందువతో నెవ్వరు కాఁగిలించుకొనేరయ్యా
అంది నిన్నుఁగాఁగా ఆపె అంటెఁగాక
యిందులో శ్రీవెంకటేశ యిట్టె నన్నుఁగూడితివి
విందువలె తానూ నీవెంటవచ్చెఁగాక. ॥ బల్లి ॥ 284

భైరవి

పూవువంటిదానను పూఁపవంటిది వయసు
సావధానమున నీ సంసారఫలము ॥ పల్లవి ॥
నీవు బోధించినయట్టి నిజములె నానిజము
భావించి నీవు నడపె పంతమూ నాది
లావుల నీమన్నన కొలఁదుల వారమువేము
వోవసేసి మమ్ము నేల వొరసేవువిభుఁడా ॥ పూవు ॥

చక్కఁగా నీవు నడపె సమేళము నాసలిగె
చెక్కుల నీవు వొత్తిన చిన్న లివిగో
పక్కన నీవు గప్పినపచ్చడము నామీఁ దిది
తెక్కుల నన్నెంత కెంత తెలిపేవువిభుఁడా ॥ పూవు ॥
కాఁగిట నీవుగూడిన గరిమ నేఁ బొగడేది
మాఁగిన నీమోవితేనె మావిందులు
రాఁగిన సంతోసపు రతుల నన్నేలితివి
చేఁగదేరించఁగ నేల శ్రీ వెంకటవిభుఁడా. ॥ పూవు ॥ 285

సాళంగం

అనవలసేమైనా నిన్నంటేఁగాక
మునుకొని నే నీకు మొక్కకుండేనా ॥ పల్లవి ॥
సంతతము నందరును జయలువెట్టఁగ నీకు
కాంత లిఁక వేరె నిన్నుఁ గాదనేరా
వింతగా ఆవులు నీవెంటవెంటఁ దిరుగఁగా
మంతనాన గోపికలు మరుగకుండేరా ॥ అన ॥
పచ్చి పిల్లఁగోవిలోన బలు రాగాలు రాఁగాను
రచ్చకెక్కె సతులెల్ల రాకుండేరా
గచ్చులసిరి మోహాన కమలాన వేయఁగాను
ట్లచ్చి రుక్మిణి పువ్వులదండ వేయకుంటునా ॥ అన ॥
నిండు జలధులనీరు నీన్నుం గంటెఁ బేరఁగాను
అండ మావలపు పేరే దదియెంత
కొండల శ్రీ వెంకటేశ కూడితిమి నేము నిట్టె
వుండనుండఁదరితీపు (లూః) యూరకుండీనా. ॥ అన ॥ 286

సామంతం

దొరలకె కానిలేదు తుంటతనము
జరసి నీతో నవ్వ సరిదాననా ॥ పల్లవి ॥

పతినలు వలుకఁగఁ బలుమారుఁగొసరఁగ
కతగరచినవారుగాని నేరరు
మతిఁ బెట్టుకొని సారె మమ్మునే నమ్మించేవు
చతురతఁ బెనఁగ నీసరిదాననా ॥ దొర ॥

బిడిబడిఁ దిరుగఁగ పైపై బుజ్జగించఁగ
గడుసులయినవారుగాని నేరరు
ఆడియాసలు వుట్టించి ఆయము లేలించేవు
సడిఁబెట్టి నిన్నుదూర సరిదాననా ॥ దొర ॥

రాయడిరతిఁ బెనఁగ రారాఁపులకు నోప
కాయాటులయినవారుగాని నేరరు
యీయెడ శ్రీ వెంకటేశ యిటునన్నుఁ గూడితివి
చాయలు బోధించ నీకు సరిదాననా. ॥ దొర ॥ 287

సౌరాష్ట్రం

ఏల సాకిరి గోరేరు యిద్దరు నన్ను
నాలి సేఁ జూచినప్పుడె నవ్వుతానె వుంటిరి ॥పల్లవి॥

మతకా లెరఁగఁగాని మగువ నీమోముచూచి
చతురతలు మెరసి జంకించెను
రతికి దగ్గరఁగాని రహస్యాన నీవుండి
మితిమీరి కొనగోరు మీటుకొంటివి. ॥ ఏల ॥

తగవులు చెప్పఁగాని తరుణి నీవన్నందుకు
వొగరుఁజూపుల పెదవులఁ దిట్టెను
మిగిలినవేవోకాని మీదమిక్కిలి నీవైతె
జిగిఁ బంతములు చూపి చెలఁగితివి ॥ ఏల ॥

యీరీతి వేరుసేయఁగా నీంతి శ్రీవెంకటేశ్వర
గారవించి నిన్నుఁ గూడి కాఁగిలించెను
తేరెఁగాని నీవల్లనే తేటతెల్లమై నేఁడు
మేరతోనె పంతమిచ్చి మేకొంటివి. ॥ ఏల ॥ 288

249-వ రేకు శ్రీరాగం

గొల్లెతలై తేనె కొలిచి
పల్లదపు నీచే పడిరిగాకా ॥ పల్లవి ॥

కంచుఁబదనుల కాంతల నేఁ డిట్టె
వంచుకొన నీకువసమా
పంచబాణముల దారికి లోనై
మంచి చేతులెత్తి మొక్కిరిగాకా ॥ గొల్లె ॥

కోడెవయసు కొమెరలేమల
వాడికెకుఁ దేనువసమా
కూడఁగూడఁ బిల్లఁగోవి రాగాలకు
వాడవారు వెంటవచ్చిరిగాకా ॥ గొల్లె ॥

కొలఁదిలేవట్టి గుబ్బెతలనెల్ల
వలపించుకొనవసమా
యెలమి శ్రీవెంకటేశ కూడఁగాను
సొలసి చనవుచూపిరిగాకా. ॥ గొల్లె ॥ 289

శుద్ధవసంతం

పెనఁగకువే యిఁక ప్రియునితో నీవింత
మనసు లెఱుఁగుదుమ మరి మాటలేలే ॥ పల్లవి ॥

అలుకదేరిచి పతి అట్టె పైకొనఁగాను
చలమరితనమేల సతులకును
జలజలఁ జెమరించె జాజుకొనఁ బులకించె
చెలఁగి వేగి మిగిలి చీఁకటులు గలవా ॥ పెన ॥

నవ్వు నవ్వి యాతఁడె వనుపులు సేయఁగాను
రవ్వలఁ బెట్టఁగనేలే రామలకును
జవ్వనపు కళలుబ్బె పమ్మితులు మతికబ్బె
పువ్వులలోపలిపొల్లు పూఁచిచెప్పఁగలవా ॥ పెన ॥

శ్రీవెంకటేశ్వరుఁడు చెక్కునొక్కి వేఁడుకోఁగా
వేవేలు మాఁటలేలే యీవెలఁదులకు
నీవాతనిఁ గూడితివి నీటులుమఁ జూపితివి
చేవల చిగురు నాఁడె సేసిపెట్టఁగలవా. ॥ సేవ ॥ 290

కొండమలహరి

అమ్మరో యెంతగడుసరి వదేమె నీవు వల
పమ్మకతొల్లె కొనేవు అదేమె నీవూ ॥ పల్లవి ॥
మలసి విభుఁడు నీతో మాటలాడకతొల్లె
అలిగి యెగ్గులువట్టే వదేమె నీవూ
కలసి యాతఁడు నిన్నుఁ గరఁగించకతొల్లె
అలసి వుస్సురనేవు అదేమె నీవూ ॥ అమ్మ ॥
చక్కఁగాను నీపతి పరసమాడకతొల్లె
అక్కడజీరె ననేవు అదేమె నీవు
తక్కక యాతఁడు నీకు తమ్మల మిదకతొల్లె
అక్కట కారమనేవు అదేమె నీవూ ॥ అమ్మ ॥
యెనసె శ్రీవెంకటేశుఁ డిప్పుడు యింతకతొల్లె
అనుకొనే వాలనంటా నదేమె నీవూ
చెనకితి వితఁడు పైఁ జేయి చాఁచకతొల్లె
అనలుఁగొనలకెక్క వదేమె నీవూ. ॥ అమ్మ ॥ 291

మంగళకౌశిక

ఎందాఁకాఁజూతుము నే మిటువంటి యాగడాలు
అందినచెలులము నే మాడకుండరాదు ॥ పల్లవి ॥
వువిద లాఁ బెట్టె తొంటి వుంగర మిమ్మంటేను
యివల నింతదొరవు యేల తిట్టేవు
జవళిగన్నీరులోద చలపట్టుకుండఁగాను
తవిలి నీకింకా నేల దయవుట్టదు ॥ ఎందా ॥

నీలాగులుచూచి యాపె నీబాస వొప్పగించితే
కోలుముందుగా నేల కొంగువట్టేవు
తూలెటినెరులతోఁద డోసిలించి మొక్కఁగాను
పాటుపడి దోసానకు భయమేలపుట్టదు ॥ ఎందా ॥

పదఁరి నీగుణాలకు పయ్యద బిగించుకొంటే
సదిఁబెట్టి నీవేల చన్నులంటేవు
తొడరి శ్రీవెంకటేశ చొమ్మిఁగలసితి వాపె
జడిసి గోరంటినా నెచ్చరికేలపుట్టదు. ॥ ఏందా ॥ 292

వరాళి

వారివారిభాగ్యము వలపుల కొలఁది
నేరుపు గలిగితేను నిన్నమాపే రేపూ ॥ పల్లవి ॥

కనుసన్న నాపె నిన్నుఁ గరఁగించఁ జూచితేను
యెనసి అవె(వి?)మ్ములైతే నేమిసేసును
వెనుకొని అవియెల్ల విరహవేళల నింతె
మనసు లొక్కటైతె తామరపూజలవును ॥ వారి ॥

వుదవి చన్నులనొత్తి వూరడించఁ జూచితేను
యివె పిదిగుండ్లయితే నేమిసేసును
పవళించి అవి రతిపంతమాదేవేళనింతె
కవగూడితేను జక్కవరూపులవును ॥ వారి ॥

పెదవులెత్తి చెలియ ప్రియము చెప్పఁజూచితే
యెదురుగాలములైతే నేమిసేసును
కదియనివేళ నింతెకాని శ్రీవెంకటేశుఁడ
యిదె కూడితిరి ఖేవై యిఁక తేనెలవును. ॥ వారి ॥ 293

హింద్లోళవసంతం

ఏఁటికి వేగిరపడే వింతలో నీవు
మేఁటిరమణుఁడ నిన్నె మెప్పించిఁగాకా ॥ పల్లవి ॥

మచ్చికసేసినచెలి మాటలాడకమానీనా
దిచ్చరి నీతలఁపులు దెలిసీఁగాక
యిచ్చకము నీవాదఁగా నియ్యకొనకుండీనా
కచ్చుపెట్టి కొంతగొంత కైకొనీఁగాకా ॥ ఏఁటి ॥
దగ్గరివచ్చినచెలి తప్పకచూడకుండీనా
సిగ్గులు నీపైఁ గొంత చిమ్మీఁగాక
వొగ్గి విడెమిచ్చినాపె వోపననీనా యిఁక
నిగ్గులవలపు నీకు నేరిపీఁగాక ॥ ఏఁటి ॥
చేకొని కూడినమీఁద సేవసేయకమానీనా
యీకడ ముందువెనక లెంచీఁగాక
శ్రీకాంతనేలితివి శ్రీవెంకటేశ్వర నేఁడు
మాకారకు నిన్నాపె సమ్మతింపించీఁగాక. ॥ ఏఁటి ॥ 294

250-వ రేకు ముఖారి

ఊరకుండుమనవే వొక్కటొక్కటే రేఁచక
తేరకత్తెనై తేనేమి తిద్దుబడి తనదే ॥ పల్లవి ॥
తగిన నాచెలువము తనకె తలవాయ
పొగడఁగవలెనా పొరుగులను
నగిన నానగవులు ననుపులకునువచ్చె
మగనాలనై తేనేమి మనువెల్లాఁ దనదే ॥ ఊర ॥
పట్టిన నాపంతమిది పైపైఁ జదనలోనాయ
అట్టె నన్నేల మెచ్చీనె అందరితోను
తిట్టిన నాతిట్టులివి దీవెనలై సరిదాఁకె
చుట్టమనై తేనేమి సొమ్మయితిఁ దనకే ॥ ఊర ॥
యిల్లిదె నాజవ్వనము యెప్పుదూఁ దనకెఅబ్బె
వెల్లవిరి సేయనేలె వీధివీధిని
చెల్లుబడితోఁ దానె శ్రీవెంకటేశుఁడుగూడె
గొల్లదాననై తేనేమి కొలువెల్లాఁ దనదే. ॥ ఊర ॥ 295

సామంతం

ఉండరే యెక్కడిసుద్ది వొదఁబరచకురే
యెండలెల్లనీడలాయ నిద్దరికి మాకు ॥ పల్లవి ॥

కోరిమిలేనిపొందు కొనలెటువలెసాగు
పేరులేని పిలుపులు ప్రియమెట్టౌను
తారుకాణించేనంటే తానాడ నేనీడ
మారుత్తరమియ్యరాదు మనసులేయెరుఁగు ॥ ఉండ ॥

నగవురానిమేలము నయమెటువలెనౌను
మొగముచూడనిమొక్కు మోచేదేడ
తగులఁబెట్టేనంటే తతిలేదు మితిలేదు
పగటు లాడఁగరాదు పట్టినదేపంతము ॥ ఉండ ॥

పలచఁగానిసిగ్గులు పనికెటువలెవచ్చు
చలివాయనివలపు సాదించేదెట్టు
యెలమి శ్రీవెంకటేశుఁ డీడనుండె నన్నుఁగూడె
వెలపరచఁగరాదు వేడుకలేనిండెను. ॥ ఉండ ॥ 296

ధన్నాసి

మాపుదాఁకాఁ గొసరిన మాను మానే రాయి రాయే
దాపుదండ నీవు నాకు తగవు నీచేతిది ॥ పల్లవి ॥

మొక్కలపు మాటలెల్ల మొన్ననె ఆడితిఁగాని
పుక్కటయిన నిన్ను నేనుఁ బొగడ నేఁడూ
వుక్కువంటి గుండెలోన లక్కవంటి మనసిదే
దక్కియున్నదాన నీకు ధర్మము నీచేతిది ॥ మాపు ॥

అంగడిఁ బెట్టినచేఁత లప్పుడె పెట్టితిఁగాని
ముంగిట నీసుద్దులెల్ల మూసేనిపుడు
యెంగిలిపెలవిలోన రంగువంటిమనసిదే
పొంగివున్నదాన నీకు పుణ్యము నీచేతిది ॥ మాపు ॥

లోచి నిన్నుఁ గూడేది లోననే కూడితిఁగాని
యేచి నిన్నుఁగూడేను యీచాయ నేను
చేచేత నీదేవులను శ్రీవెంకటేశుఁడవు
తాచియున్నదాన దయ దలఁపు నీచేతిది. ॥ మావు ॥ 297

కేదారగౌళ

నేఁడుగొత్తలా తన నేరుపులివి
వాఁడివెట్టి ముంటికొన వాదులడిచేనా ॥ పల్లవి ॥
కావిమ్మంటినే యిఁక గాదని యెదురాడనే
తానాడినదే మాట తప్పులులేవు
రానీవే యందుకేమి రతిఁ గరఁగించుఁ దాను
నానఁబెట్టీగొద్దలి పన్నుల వింతయేఁటికే ॥ నేఁడు ॥
బాసయిచ్చితినే తవసంతము చెల్లించేనే
సేసినదేచేఁత మరి చిక్కులులేవు
ఆసపడనీవె తాను అంబుధులు పేరఁబెట్టు
కోసి రాతనారొలిచి కూరిమి లింతేఁటికే ॥ నేఁడు ॥
కూడితినే కాఁగిటను గురుతులు వంచితినే
ఆడనీవే సరసాలు అంతెలాయనే
వేడుకవెలవెట్టె శ్రీ వెంకటేశ్వరుఁడు తాను
పీడెమిచ్చి బుజ్జగించి వేసాలిఁకనేఁటికే. ॥వేఁడు॥ 298

ముఖారి

ఏఁటికి బాఁతిపడేవు యేల మమ్ముఁ జెనకేవు
కాటుకవన్నెచూపులు కలవి మాజా(చూ?)బు(పు?)లు ॥ పల్లవి ॥
కమ్మనై గొప్పలుగాని కదుఁ గొంచపు మొకము
యెన్నఁగ మాచక్కఁదన మేమున్నది
వున్నతాలె కుచములు వొంటినడుము సన్నము
యెన్ని చూడఁబోతేను యిదివో మాపొందగు ॥ ఏఁటి ॥

బారెడె కురులుగాని చేరఁదేసి పాదాలు
యీరీతిదె మాగుట్టు యేమున్నది
నోరు మాణిక్యాలగని నొక్కితేఁ దేనెపెదవి
పేరుకొనఁబోలేను పెలుచు మాగుణము ॥ ఏఁటి ॥

చేతులె మెత్తనగాని చిమ్మ గోళ్లు కఠినాలు
యేతులు నెమ్మెలు మాయందేమున్నది
ఘాతల శ్రీ వెంకటేశ కలసితి విటునన్ను
నీతి విచారించుకొంటే నిందెను నీమన్ననే. ॥ ఏఁటి ॥ 299

దేసాక్షి

ఇంతి నీసొమ్ముగాదా యెరవున్నదా
వింతవారివలె నేము వెంగె మాదేమా ॥ పల్లవి ॥

జగడాలన్నియుఁ దేరె సతి నీతో సంతమాయ
మగుడి మగుడి నీతో మాటలింకానా
తగవరి వవుదువు తప్పులు నీయందు లేవు
మొగము చూచి చూచి మొక్కు లింకానా ॥ ఇంతి ॥

పనులెల్లాఁ జక్కనాయ పదివేలువచ్చె నేఁడు
చెనకి చెనకి నీతో చేఁత లింకానా
వెనకటి వెంతలేవు వేడుకకాఁడవు నీవు
కొనచూపులనుఁ జూచి కొసరు లింకానా ॥ ఇంతి ॥

కోరికలు గొనసాగె కూటములు మీకు నబ్బె
సారె సారెఁ గొసరేటి చల మింకానా
యీరీతి శ్రీ వెంకటేశ యిచ్చకుఁడ వన్నిటాను
చేరి నీవు నవ్వఁగాను సిగ్గు లింకానా. ॥ ఇంతి ॥ 300

సూచిక ౧

—(౦)—

సంకీర్తన రాగముల అకారాది సూచిక

రాగములు		సంకీర్తనం సంఖ్యలు.
ఆహిరి	....	25. 33. 61. 65. 106. 147. 150. 183. 202, 215. 249. 258. 282.
కన్నడగౌళ	....	12, 126. 144, 181. 185. 225.
కాంభోది	....	16. 118. 158. 167. 177. 208. 239. 266.
కేదారగౌళ	....	17, 84. 127. 199. 238. 264. 298.
కొండమలహరి	....	56. 74. 191. 291.
గుజ్జరి	....	210.
గౌళ	....	27. 54, 91. 130. 142. 198.
ధాయానాట	...	128.
తెలుగు కాంభోది		70. 263.
దేవగాంధారి	....	42. 60. 103, 189. 228
దేసాక్షి	....	48. 58. 78. 111. 170. 235. 259. 300.
దేసాళం	..	10. 62. 93. 164. 186. 222. 227. 244. 270. 278
ధన్నాసి	....	59. 113. 149. 262. 297.
నాగవరాళి		160
నాట		40. 145 194.
నాదరామక్రియ	....	8. 23. 47. 75. 119. 157. 217. 234. 251, 277.
పాడి.		3. 55 112 236
పాడి	....	20. 38. 66. 102. 123. 129, 178. 206. 211. 224. 24 254.
బౌళి	....	14. 24. 32. 87. 105. 229. 240.
బౌళిరామక్రియ	....	148. 205.
భూపాలం	....	104. 188.
భైరవి	....	30. 39. 69. 95, 133. 152. 165, 195. 204. 207. 2 285.

రాగములు.		సంకీర్తనం సంఖ్యలు.
మంగళకౌశిక	...	22, 60. 109, 137. 292.
మధ్యమావతి	....	1. 28, 63. 122. 184. 257, 278.
మలహరి	....	107.
మాళవిగౌళ	....	5. 11, 79, 135. 151, 203, 268
మాళవశ్రీ	....	88, 174.
ముఖారి	....	31. 38, 53, 81. 98. 101. 117, 132, 156. 162. 188, 192. 218. 221. 252. 273. 281. 295, 299.
మెంచబౌళి	....	83. 155, 161, 180.
రామక్రియ	—	9. 43. 52. 71. 116. 146. 182. 189. 219. 233, 243. 280. 284.
రాయగౌళ	....	121.
రీతిగౌళ	....	35. 214.
లలిత	....	49. 51. 99. 110. 136. 143, 159. 213, 237.
వరాళి	....	4. 26. 57. 85. 92, 124. 171. 172, 226. 248. 269. 272. 283.
వసంతవరాళి	....	82.
శంకరాభరణం	....	13, 46, 67, 100, 115, 140. 153. 193, 220, 256, 271.
శుద్ధదేశి	....	76, 173. 245
శుద్ధవసంతం	....	29. 90. 125. 176. 216. 250. 283. 290.
శ్రీరాగం	....	6. 7, 15. 21. 41. 84. 86. 108. 163. 196. 212. 253. 265. 274, 279, 289.
సామంతం	....	18. 34. 37. 68. 72. 94, 97. 129. 134. 175. 197. 201. 209. 231. 241. 255. 261. 267, 287. 296.
సాళంగం	....	179, 201. 246. 266.
సాళంగనాట	....	19. 89. 98. 114. 131. 141. 168, 187. 247. 260. 275.
సౌరాష్ట్రం	....	44. 77. 154. 199. 232, 288.
హిందోళవసంతం	....	2, 45, 80. 139. 229. 294.
హిజ్జిజ	....	73. 198.

సూచిక

—(ం)—

సంకీర్తనల అకారాది సూచిక

T.T.D. Religious Series No - 540 Price Rs. 15-00

Printed & Published by Shri M.K.R. Vinayak, I.A.S., Executive Officer.
Tirumala Tirupathi Devasthanams and Printed at Triveni Offset Printers,
Machilipatnam. Ph: 23888

